





regneurs

co ornement



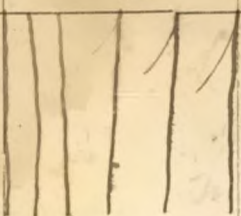
2

Fig 2

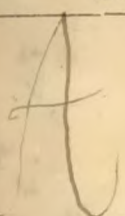
3



4



5



Ćwiczenia wstępne.

Buch

i, n, in, n, i, m;

i, n, in, n, i, m;

wymów:

i, n, in, n, i, m;

u, i, n, m, in, im, um;

u, i, n, m, in, im, um;

wymów:

u, i, n, m, in, im, um;

e, ei, ein, mein, ei-ne;

e, ei, ein, mein, ei-ne;

wymów:

e, aj, ajn, majn, ajne;

s, sei, sein, sei-ne, in sein;

s, sei, sein, sei-ne, in sein;

wymów:

z, zaj, zajn, zajne, in zajn;

o, so, sei, um sei-ne;

o, so, sei, um sei-ne;

wymów:

o, zo, zaj, um zajne;

a, an, am, an ein;

a, an, am, an ein;

wymów:

a, an, am, an ajn, a;

nen;
chen;

l, ei=ten, lei=se, le=sen;

l, ei=ten, lei=se, le=sen;

wymów: *l, ajten, lajze, lezen;*

au, lau, san=sen, mau=sen;

au, lau, sau=sen, mau=sen;

wymów: *au, lau, zauzen, mauzen;*

s, es, aus, los, las;

s, es, aus, los, las;

wymów: *s, es, aus, los, las;*

r, er, mir, nur, rein;

r, er, mir, nur, rein;

wymów: *r, er, mir, nur, rajn;*

v, von, vom, vor, vo=ran;

v, von, vom, vor, vo=ran;

wymów: *fau, fon, fom, for, foran;*

w, wo? wer? wen? wem?

w, wo? wer? wen? wem?

w, wo? wer? wen? wem?

— 5 —
t, auf, lauf, fein, feil, faul;
f, auf, lauf, fein, feil, faul;
wymów: *f, auf, lauf, fajń, fajł, faul;*

h, hin, her, heim, ho=ten, heil;
h, hin, her, heim, ho=ten, heil;
wymów: *h, hin, her, hajm, holen, hajł;*

ch, ich, ach, auch, noch, mich;
ch, ich, ach, auch, noch, mich;
wymów: *ch, ich, ach, auch, noch, mich;*

sch, schau, schon, rasch;
sch, schau, schon, rasch;
wymów: *sz, szau, szon, rasz;*

d, leid, seid, da, du, dir;
d, leid, seid, da, du, dir;
wymów: *d, lajd, zaid, da, du, dir;*

t, laut, mit, seit, weit, reit;
t, laut, mit, seit, weit, reit;
wymów: *t, laut, mit, zajt, wajt, rajt;*

st, ist, fest, steif, ste=chen;
st, ist, fest, steif, ste=chen;
wymów: *st, ist, fest, sztajf, sztechen;*

ß, weiß, rei=ßen, au=ßen;
ss, weiss, rei=ssen, au=ssen;
wymów: *s, wajs, rajsen, ausen;*

b, ob, o=ben, e=ben, bau=en;
b, ob, o=ben, e=ben, bau=en;
wymów: *b, ob, oben, eben, bauen;*

p, pum=pen, em=por, spei=sen;
p, pum=pen, em=por, spei=sen;
wymów: *p, pumpen, empor, szpajzen;*

g, weg, mag, ar=tig, lu=stig;
g, weg, mag, ar=tig, lu=stig;
wymów: *g, weg, mag, artig, lustig;*

k, kein, kaum, kan=fen;
k, kein, kaum, kau=fen;
wymów: *k, kajn, kaum, kaufen;*

z, zu, zum, zur, zei=gen;
z, zu, zum, zur, zei=gen;
wymów: *c, cu, cum, cur, cajgen;*

ie, vier, sie=ben, lie=ben;

ie, vier, sie=ben, lie=ben;

wymów: ii, *fir*, *ziiben*, *liiben*;

ah, zah=len, mah=len, fah=ren;

ah, zah=len, mah=len, fah=ren;

wymów: aa, *caalen*, *maalen*, *faaren*;

ä, mä=hen, sä=en, sä=gen, nä=hen;

ä, mä=hen, sä=en, sä=gen, nä=hen;

wymów: ee, *meen*, *zeen*, *zegien*, *neen*;

ö, hö=ren, knö=pfen, schö=pfen;

ö, hö=ren, knö=pfen, schö=pfen;

wymów: e, *heren*, *knepfen*, *szepfen*;

ü, küh=len, füh=len, grü=ßen;

ü, küh=len, füh=len, grü=ssen;

wymów: ii, *kiilen*, *fiilen*, *grüisen*;

äu, säu=men, säu=gen, bäu=men;

äu, säu=men, säu=gen, bäu=men;

wymów: aj, *zajmen*, *zajgien*, *bajmen*;

nn, nen=nen, ren=nen, kön=nen;

nn, nen=nen, ren=nen, kön=nen;

wymów: nn, *nennen*, *rennen*, *kennen*;

mm, kom=men, käm=men;
 mm, kom=men, käm=men;
 wymów: *mm, kommen, kemmen;*

rr, ir=ren, schar=ren, mur=ren;
 rr, ir=ren, schar=ren, mur=ren;
 wymów: *rr, irren, szarren, murren;*

ck, ba=cken, pa=cken, pi=cken;
 ck, ba=cken, pa=cken, pi=cken;
 wymów: *kk, bakken, pakken, pikken;*

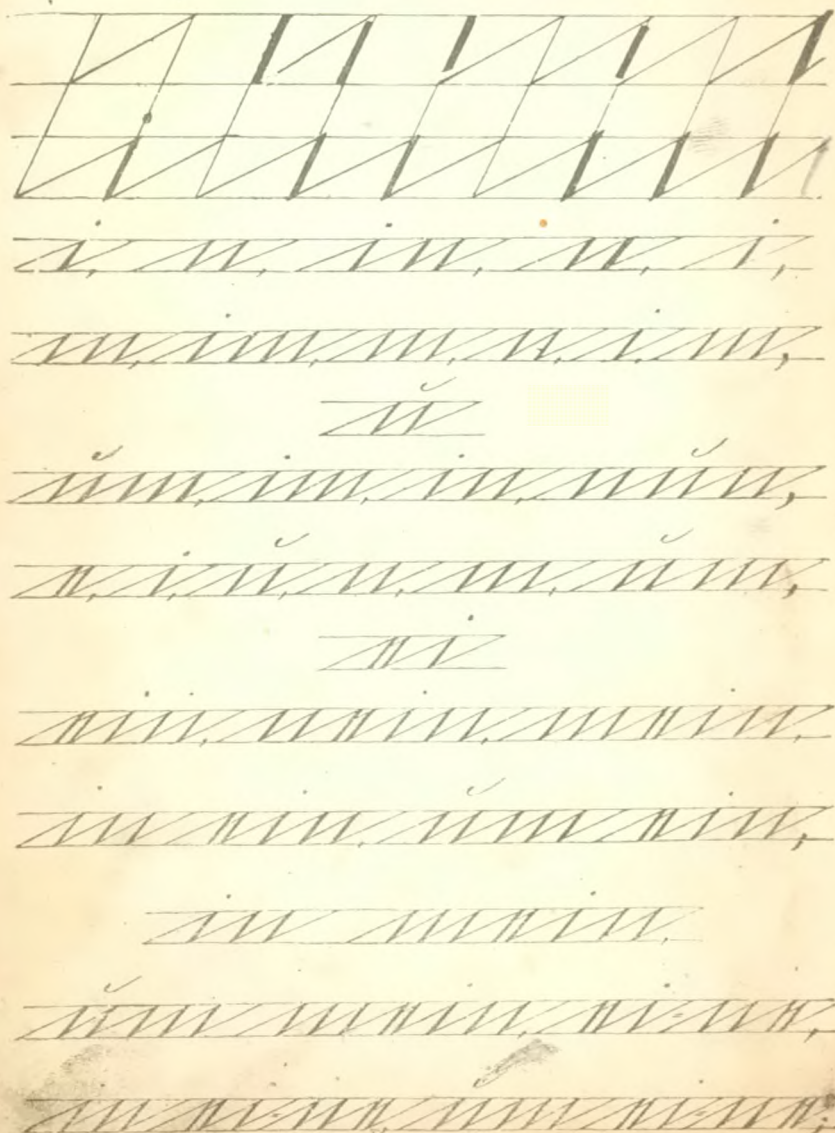
tz, si=tzen, pu=tzen, stu=tzen;
 tz, si=tzen, pu=tzen, stu=tzen;
 wymów: *cc, ziccen, puccen, sztuccen;*

ss, es=sen, mes=sen, has=sen;
 ss, es=sen, mes=sen, has=sen;
 wymów: *ss, essen, messen, hassen;*

ff, hof=fen, of=fen, schif=fen;
 ff, hof=fen, of=fen, schif=fen;
 wymów: *ff, hoffen, offen, sziffen;*

tt, ret=ten, wet=ten, spot=ten.
 tt, ret=ten, wet=ten, spot=ten
 wymów: *tt, retten, wetten, szpotten.*

Wzorek pierwszy ²pisma niemieckiego.



Litery polskie, odpowiadające niemieckiem na str. 10.

i, n, in, n, i,
m, im, m, n, i, m:

u

um, im, in, nun,
e, i, u, n, m, um:

ei

ein, nein, mein,

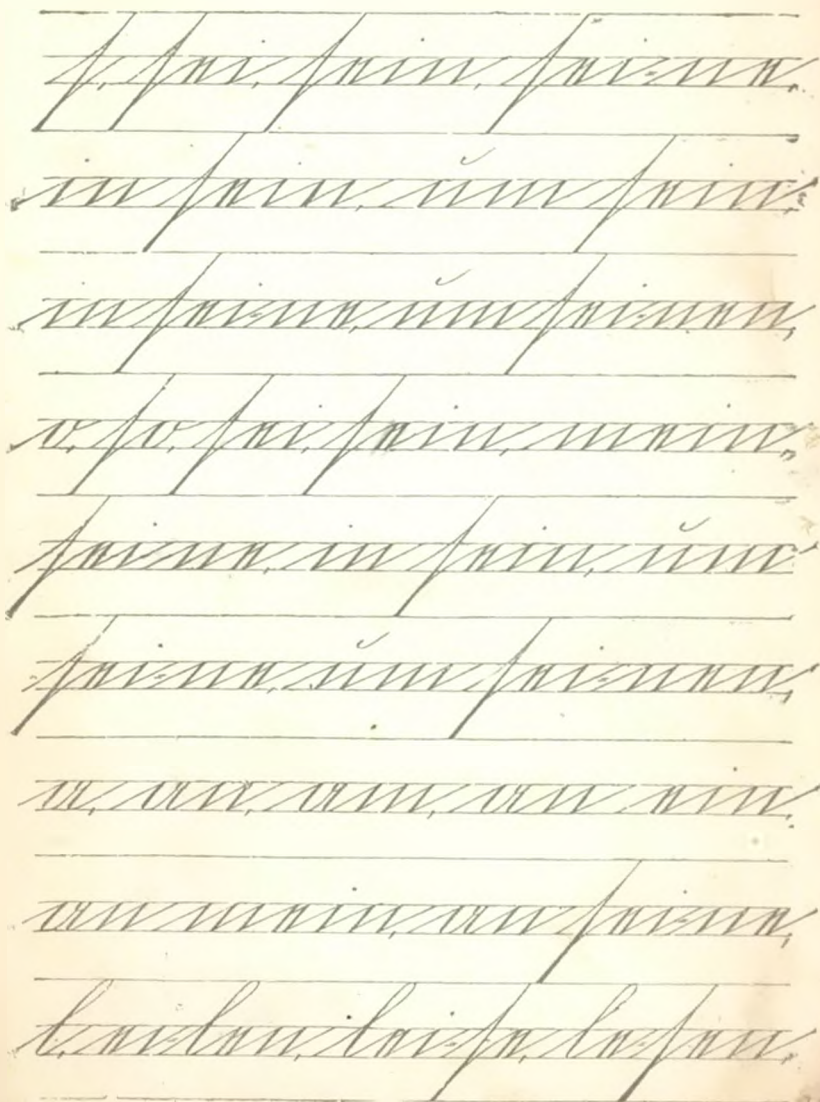
in ein, um, ein,

in mein,

um mein, ei-ne,

in ei-ne, um ei-ne:

Wzorek drugi pisma niemieckiego.



Litery i wyrazy odpowiadające niemieckiem na wzorku
drugim pisma, str. 12.

s, sei, sein, sei-ne,

in sein, um sein,

in sei-ne, um sei-nen;

o, so, sei, sein, mein,

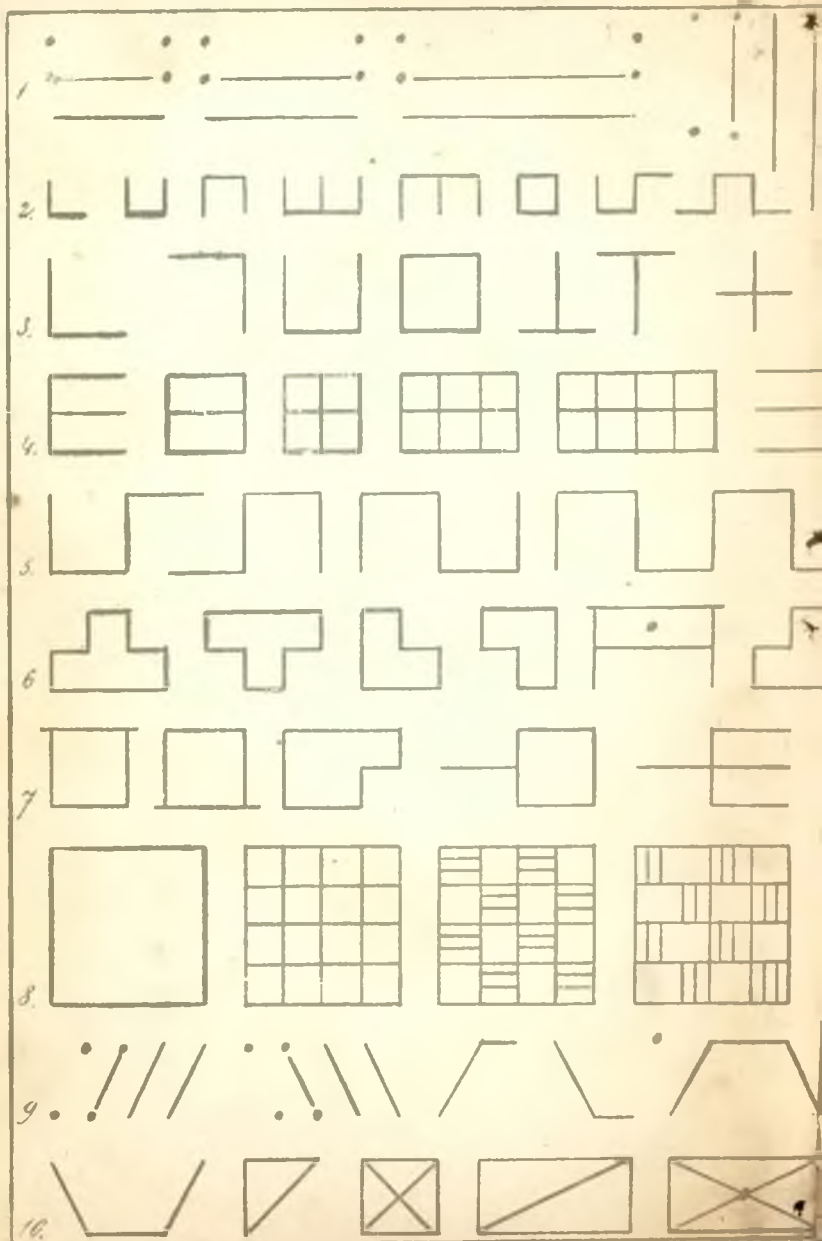
sei-ne, in sein, um

sei-ne, um sei-nen;

a, an, am, an ein,

an mein, an sei-ne;

l, ei-len, lei-se, le-sen;



Alfabet niemiecki mały.

a

a

b

b

c

c

d

d

e

e

f

f

g

g

h

h

i

i

j

j

k

k

l

l

m

m

n

n

o

o

p

p

q

q

r

r

s

s

t

t

u

u

v

v

w

w

x

x

y

y

z

z

z

z

Alfabet niemiecki duży.

A

A

B

B

C

C

D

D

E

E

F

F

G

G

H

H

I J

I J

K

K

L

L

M

M

N

N

O

O

P

P

Q

Q

R

R

S

S

T

T

U

U

V

V

W

W

X

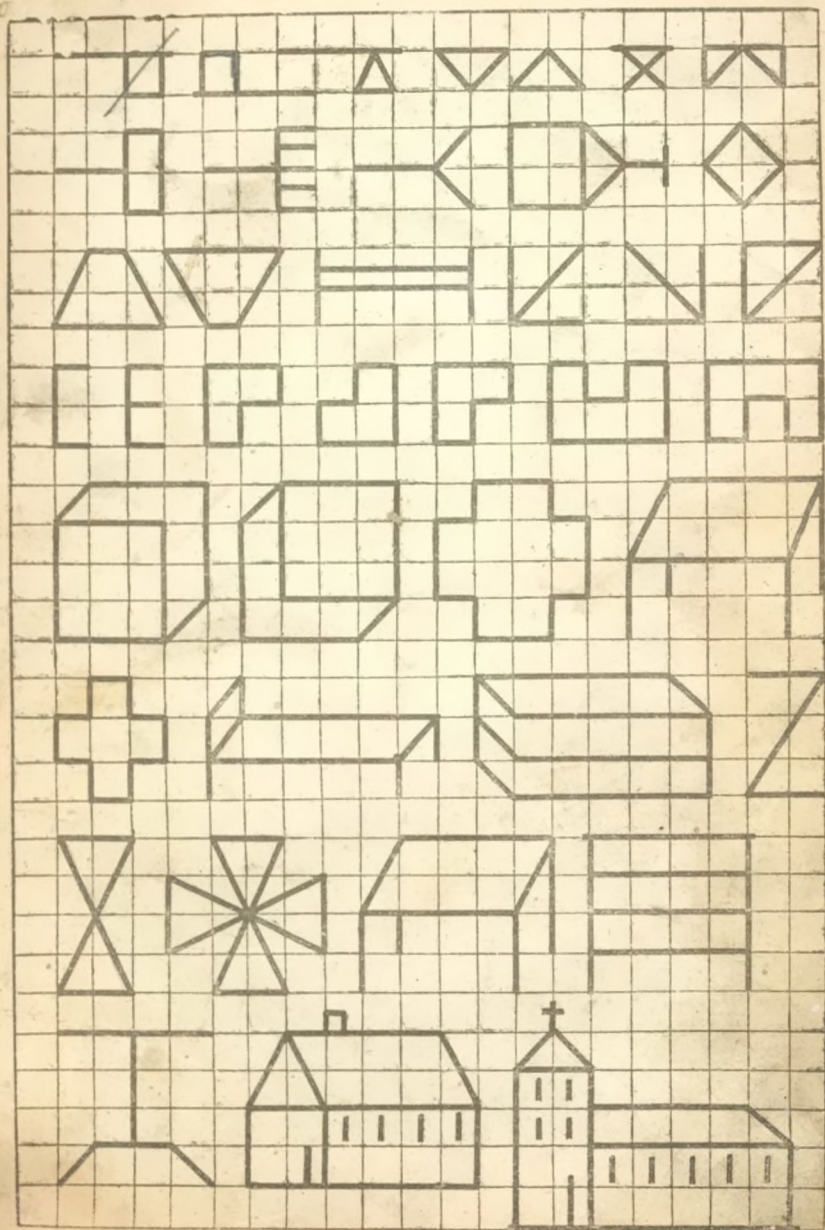
X

Y

Y

Z

Z



Alfabet niemiecki pisany. Wzorek drugi.

u b c d e f g h i j
k l m n o p q r s
t u v w x y z
A B C D E F G H
I J K L M N
O P Q R S T
U V W X Y Z
Aa Bb Cc Dd Ee Ff
Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Ł Ł Ł Ł Ł Ł Ł Ł Ł Ł

— 19 —

Alfabet pisany polski, odpowiadający alfabetowi niemieckiemu

a b c d e f g h i j
k l m n o p q r s
sz t u v w x y z.

A, B, C, D, E, F, G, H,

I, J, K, L, M, N,

O, P, Q, R, S, T,

U, V, W, X, Y, Z.

t, f, Tag, Feig, Feich.

Das Tuch ist fein.

O Literach, czyli Głoskach.

Litery, czyli głoski niemieckie dzielą się na samogłoski: a, e, i, o, u, η i na spółgłoski: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, z.

O Samogłoskach.

Samogłoski dzielą się: 1) na pierwotne, pojedyncze: a, e, i, o, u, η; 2) na pochodne: ä, ö, ü; 3) na złożone: ai, au, äu, ei, eu, ie; i 4) na podwójne: aa, ee, oo.

O Spółgłoskach.

Spółgłoski niemieckie dzielą się: 1) na pojedyncze: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, z; 2) na złożone: sch, ch, ß, sp, st, th i 3) na podwójne: bb, dd, ff, gg, kk (kk), ll, mm, nn, pp, rr, ss, tt, z (zz).

O wymowie liter niemieckich.

Litery niemieckie wymawiają się prawie tak samo jak litery polskie; tylko niektóre mają odmienne brzmienie jak to zaraz wskażemy.

O wymowie Samogłosek.

Samogłoski: a, e, i, o, u, η, wymawia się zupełnie tak, jak po polsku.

Ä, Ö, ä, ö, wymawia się prawie tak, jak polskie e, np. Kä-se ser, Lö-we lew, wymów: keze, lewe;

ü, ü jak polskie ii, zbliżone nieco do ju, np. Früch-te owoce, süß słodki, wymów: friichte, ziisa.

Ai, ai, Au, au, Ei, ei, Eu, eu, prawie tak, jak polskie aj, np. Mai maj, Bäu-me drzewa, Ei-mer wia-
dro, ein jeden, Eü-le sowa, heu-te dziś, wymów:
maj, bajme, ajmer, ajn, ajle, hajte;

au, i eu, mają brzmienie zbliżone także nieco do
oj, np. Bäu-me, heu-te wymawia się więc: bojme, hojte,
ie, jak długie i, albo dwa ii, np. Bier piwo,
vier cztery, wymów: biir, fiir.

O wymowie Spółgłosek.

Spółgłoski; b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r,
s, t, w, wymawia się zupełnie tak, jak i polskie.

Następujące spółgłoski wymawia się odmiennie
od polskich:

c, wymawia się przed e, i, jak c, np. Ceder
ceder, zaś przed a, o, u, jak k, np. Ca-to Kato, wy-
mów: ceder, kato.

k, jak kk, np. Zu-cker cukier, wymów: cukker.

h, w środku i na końcu wyrazów nie wymawia
się, lecz samogłoska stojąca przed h, wymawia się
długo, np. Mehl mąka, Hahn kogut, Stroh słoma,
wymów: meel, haan, sztroo.

Qu, qu, jak kwe, np. Quel-le źródło, qua-ten
skrzeczeć, wymów: kwelle, kwaken.

S, s, na początku wyrazów i zgłosek jak z, np.
Salz sól, su-chen szukać, wymów: zalc, zuchen.

ß, jak ss, np. Was-ser woda, Es-sig ocet, wy-
mów: wasser, essig.

Sch, sch jak sz, np. Schin-ten szynka, schön pięk-
ny, wymów: szinken, szen.

ś, na końcu wyrazów i zgłosek jak s, np. Mausz mysz, wymów: maus.

Sp, śp, St, śt, na początku wyrazów i zgłosek jak: szp, szt, np. Spei-se potrawa, śpre-chen mówić, Stein kamień, starś silny, wymów: szpajze, szpre-chen, sztark;

ś, jak samo s, np. Fuß noga, wymów fus;

ś, jak cc, np. Spaß wróbel, wymów: szpacc;

th, jak samo t, np. Thee herbata, wymów: tee.

B, v, jak f, np. Ba-ter ojciec, vier cztery, wymów: fater, fir.

X, x, jak ks, np. Ka-ver Ksawery, Art siekiera, wymów: ksawer, akst.

3, 3, jak c, np. 3ie-ge koza, 3wei dwa, wymów: ciige, cwaj.

Powtórzenie alfabetu.

a b c d e f g h i j k l m

n o p q r s t u v w x y z.

u v w x y z

z a b c d e f g

h i j k l m n o p q

Przykłady do wprawy w czytaniu.

| | | | | | |
|---------|----------|-----------|-------|---------|-------|
| A=pfel, | Buch, | Ci=ce-ro, | Dach, | En-gel, | Fuß, |
| A=pfel, | Buch, | Ci=ce-ro, | Dach, | En-gel, | Fuss, |
| jablko, | książka, | Cyceron. | dach, | aniół, | nōga, |

| | | | | | | |
|-------|-------|--------|----------|----------|----------|------|
| Gans, | Herr, | I-gel, | Jä-ger, | Krug, | Li=cht, | Mut- |
| Gans, | Herr, | I-gel, | Jä-ger, | Krug, | Licht, | Mut- |
| geß, | pan, | jeż, | myśliwy, | dzbanek, | światło, | mat- |

| | | | | | | |
|------|---------|-------|----------|---------|--------|-------|
| ter, | Nuß, | Obst, | Pa-pier, | Quart, | Reiß; | Salz, |
| ter, | Nuss, | Obst, | Pa-pier, | Quart, | Reiss, | Salz, |
| ka, | orzech, | owoc, | papier, | kwarta, | ryż, | sól, |

| | | | | | |
|----------|---------|-----------|-----------|--------|-----|
| Schrant, | Stein, | ster=ben, | spie-len, | Tuch, | Va- |
| Schrank, | Stein, | ster=ben, | spie-len, | Tuch, | Va- |
| szafa, | kamień, | umierać, | grać, | sukno, | oj- |

| | | | | | |
|-------|--------|---------|----------|----------|----------|
| ter, | viel, | Wol-le, | Xa-ver, | Zu=cker, | zei-gen. |
| ter, | viel, | Wol-le, | Xa-ver, | Zu=cker, | zei-gen. |
| ciec, | wiele, | welna, | Ksawery, | cukier, | pokazać. |

ie *te* - ä - ö - ii - äü *ek* - *te* - *si* - *st* - *st* - *st* -
ii *te* - ee - e - ii - aj *ek* - *te* - *si* - *st* - *st* - *st* -

ä, ö, ü, ai, au, äu, ei, eu, ie;

| | | | | | |
|--------|---------|---------|----------|-------|----------|
| Kä-se, | schön, | süß, | Kai-ser, | Haus, | Häu-ser, |
| Kä-se, | schön, | süss, | Kai-ser, | Haus, | Häu-ser, |
| ser, | piękny, | słodki, | cesarz, | dom, | domy, |

| | | |
|-------|--------|-------|
| Wein, | Heu, | Bier. |
| Wein, | Heu, | Bier. |
| wino, | siano, | piwo. |

CZĘŚĆ I

Ćwiczenia praktyczne.

do wprawy w czytaniu, pisaniu i rozmowie.

ĆWICZENIE 1.

Brot, Milch, ich, Sie (zi), haben.
Brot, Milch, ich, Sie, haben.
chleb, mleko, ja, pan, mieć.

Uwaga. Wyrazy w nawiasach oznaczają wymowę. Rzeczowniki niemieckie pisze się dużemi literami.

ĆWICZENIE 2.

Ich habe. Ja mam.—Habe ich? Mam ja?—Sie haben.
Pan masz.—Haben Sie? Masz pan?—Haben Sie Brot? Masz pan chleb?—Ich habe Brot. Ja mam chleb.—Haben Sie Milch? Masz pan mleko?—Ich habe Milch. Ja mam mleko.

ĆWICZENIE 3.

Habe ich Brot? Sie haben Brot. Haben Sie Milch? Ich habe Milch. Habe ich Milch? Sie haben Milch. (Przepisz i tłómacz na polskie).

Powtórzenie. Co znaczy po polsku: Brot, Milch, ich, haben, Sie?

ĆWICZENIE 4.

| | | | | |
|------------|--------|--------|--------|--------|
| Geld, | Obst, | Tuch, | Gras, | nicht, |
| Geld, | Obst, | Tuch, | Gras, | nicht, |
| pieniądze, | owoce, | sukno, | trawa, | nie. |

Ich habe nicht. Ja nie mam.—Sie haben nicht. Pan nie masz.—Ich habe Geld nicht. Ja nie mam pieniędzy.—Sie haben Obst nicht. Pan nie masz owoców.

ĆWICZENIE 5.

| | |
|----------------------|-------------------|
| Habe ich Obst? | Mam ja owoce? |
| Sie haben Obst. | Pan masz owoce. |
| Haben Sie Tuch? | Masz pan sukno? |
| Ich habe Tuch nicht. | Ja nie mam sukna. |
| Haben Sie Gras? | Masz pan trawę? |
| Ich habe Gras nicht. | Ja nie mam trawy. |

ĆWICZENIE 6.

Haben Sie Geld? Ich habe Geld nicht. Haben Sie Obst? Ich habe Obst nicht. Habe ich Tuch? Sie haben Tuch nicht. Habe ich Gras? Sie haben Gras nicht. Haben Sie Tuch? Ich habe Tuch nicht. (Tłomacz).

Powtórzenie. Co znaczy po polsku: Brot, Milch, ich, haben, Sie, Geld, Obst, Tuch, Gras, nicht?

ĆWICZENIE 7.

| | | | | |
|-----------------------|----------------------|---------|-----------------------|------|
| Wein (<i>wajn</i>), | Bier (<i>bir</i>), | Wasser, | Salz (<i>zale</i>), | und, |
| Wein, | Bier, | Wasser, | Salz, | und, |
| wino, | piwo, | woda, | sól, | i, |

Wein und Bier, wino i piwo;—Salz und Wasser, sól i woda. Ich habe Wein und Wasser. Ja mam wino i wodę.

ĆWICZENIE 8.

| | |
|--------------------------|-----------------------|
| Haben Sie Wein? | Masz pan wino? |
| Ich habe Wein und Bier. | Ja mam wino i piwo. |
| Habe ich Bier? | Mam ja piwo? |
| Sie haben Bier und Wein. | Pan masz piwo i wino. |
| Habe ich Wasser? | Mam ja wodę? |

Sie haben Wasser nicht.
Haben Sie Salz?
Ich habe Salz nicht.

Pan nie masz wody.
Masz pan sól?
Ja nie mam soli.

ĆWICZENIE 9.

Habe ich Bier? Sie haben Bier nicht. Haben Sie Wasser? Ich habe Wasser und Wein. Haben Sie Wein? Ich habe Wein und Bier. Haben Sie Salz? Ich habe Salz nicht. Haben Sie Geld? Ich habe Geld. Haben Sie Obst? Ich habe Obst. (Tłomacz).

Pontorzenie. Jak się nazywa po niemiecku: ohleb, mleko, ja, miód, pan? Co znaczy po polsku: Geld, Obst, Tuch, Graß, nicht?

ĆWICZENIE 10.

| | | | |
|----------|--------------|---------|-------------------|
| Kuchen, | Käse (keze), | Butter, | Fleisch (flajsz), |
| Kuchen, | Käse, | Butter, | Fleisch, |
| ciastko. | ser, | masło, | mięso, |
| essen, | Sie (zti), | mit, | mit Butter, |
| essen, | Sie, | mit, | mit Butter, — |
| jeść, | pani, | ze, z, | z masłem; |

Brot mit Butter, chleb z masłem;—Fleisch mit Salz, mięso ze solą; ich esse, ja jem; esse ich! jem ja? Sie essen, pani jesz; essen Sie! jesz pani?

ĆWICZENIE 11.

Essen Sie Kuchen?
Ich esse Kuchen und Käse.
Essen Sie Brot mit Butter?
Ich esse Brot mit Butter.
Essen Sie Fleisch mit Salz?
Ich esse Fleisch mit Salz.
Essen Sie Käse?
Ich esse Käse nicht.

Jesz pani ciastko?
Ja jem ciastko i ser.
Jesz pani chleb z masłem?
Ja jem chleb z masłem.
Jesz pani mięso ze solą?
Ja jem mięso ze solą.
Jesz pani ser?
Ja nie jem ser.

ĆWICZENIE 12.

Ich esse Kuchen. Sie essen Kuchen und Obst. Esse ich Käse? Sie essen Käse nicht, Sie essen Kuchen. Essen Sie Brot mit Butter? Ich esse Brot mit Butter. Essen Sie Fleisch mit Salz? Ich esse Fleisch mit Salz. Essen Sie Brot mit Käse? Ich esse Brot mit Käse. (Przepisz i tłumacz).

Powtórzenie. Jak się nazyw po niemiecku: pieniądze, owoce, sukno, trawa, nie? Co znaczy po polsku: Wein, Bier, Wasser, Salz, und?

ĆWICZ NIE 13.

| | | | | |
|------------------|--------------|--------------------|---------|----------|
| Zucker (cukker), | Honig, | Thee (tee), | Kaffee, | trinken, |
| Zucker, | Honig, | Thee, | Kaffee, | trinken, |
| cukier, | miód, | erbata, | kawa, | pić, |
| | ohne (oone), | Thee ohne Zucker, | | |
| | ohne, | Thee ohne Zucker, | | |
| | bez, | herbata bez cukru; | | |

ich trinke, ja piję; Sie trinken, pani pijesz; trinke ich! czy piję ja? trinken Sie! czy pijesz pani? trinken Sie Thee! czy pijesz pani herbatę?

ĆWICZENIE 14.

| | |
|--------------------------------|--------------------------------|
| Trinken Sie Kaffee mit Zucker? | Czy pijesz pani kawę z cukrem? |
| Ich trinke Kaffee ohne Zucker. | Ja piję kawę bez cukru. |
| Essen Sie Brot mit Honig? | Czy jesz pani chleb z miodem? |
| Ich esse Brot ohne Honig. | Ja jem chleb bez miodu. |

ĆWICZ NIE 15.

Trinken Sie Kaffee? Ich trinke Kaffee. Trinken

Sie Kaffee ohne Zucker? Ich trinke Kaffee ohne Zucker. Trinken Sie Wein? Ich trinke Wein nicht, ich trinke Wasser. Essen Sie Brot ohne Butter? Ich esse Brot mit Honig. (Przepisz i tłumacz).

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: wino, piwo, woda, sól, wino i piwo? Co znaczy po polsku: Kuchnia, Kąpie, Butter, Mięso, essen, Sie, mit, Brot mit Butter?

ĆWICZENIE 16.

| | | | |
|----------------|------------------|----------|--------------|
| Suppe (zuppe), | Grütze (gricce), | Braten, | Senf (zenf), |
| Suppe, | Grütze, | Braten, | Senf, |
| zupa, | kasza, | pieczeń, | musztarda, |

| | | |
|---------------------|--------------|------------|
| Schinken (szinken), | viel (fil), | bringen, |
| Schinken, | viel, | bringen, |
| szynka, | wiele, dużo, | przynieść; |

viel Suppe, wiele zupy; viel Grütze, wiele kaszy; viel Schinken, wiele szynki; nicht viel, nie wiele; nicht viel Braten, nie wiele pieczeni; ich bringe, ja przynoszę; Sie bringen, pani przynosisz; nicht Braten, nie pieczeń.

ĆWICZENIE 17.

Ich bringe Braten nicht.
Essen Sie Suppe?
Ich esse nicht Suppe, ich esse Braten.
Essen Sie viel Grütze?
Ich esse nicht viel Grütze.
Bringen Sie viel Schinken?

Ich bringe nicht viel Schinken.

Ja nie przynoszę pieczeni.
Czy jesz pan zupę?
Ja jem nie zupę, ja jem pieczeń.

Czy jesz pani wiele kaszy?
Ja jem nie wiele kaszy.
Czy przynosisz pan wiele szynki?

Ja przynoszę niewiele szynki.

ĆWICZENIE 18.

Essen Sie viel Suppe? Ich esse viel Suppe. Essen Sie viel Grütze? Ich esse nicht viel Grütze. Essen Sie viel Braten? Ich esse viel Braten. Essen Sie viel Schinken? Ich esse nicht viel Schinken. Bringen Sie viel Grütze? Ich bringe nicht viel Grütze. Bringen Sie viel Zucker? Ich bringe viel Zucker. (Tłomacz na polskie).

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: ciastko, ser, masło, mięso, jeść, z, ze, chleb z masłem? Co znaczy po polsku: Zucker, Honig, Thee, Kaffee, trinken, ohne, Thee ohne Zucker?

ĆWICZENIE 19.

| | | | |
|----------------|------------------|----------------|-------|
| Salat (zalat), | Gemüse (gemüze), | Sahne (zaane), | oder, |
| Salat, | Gemüse, | Sahne, | oder, |
| sałata, | jarzyna, | śmietanka, | albo, |

mir, was? zu viel (cu fili), dir,

mir, was? zu viel, dir,

mi, mnie, co? za wiele, tobie, ci,

zu viel Salat, za wiele sałaty; zu viel Gemüse, za wiele jarzyny; Kaffee mit Sahne, kawa ze śmietanką; was trinken Sie! co pijesz pani? Salat oder Gemüse, sałata albo jarzyna.

ĆWICZENIE 20.

Was bringen Sie mir?
Ich bringe dir Salat.
Bringen Sie viel Salat?

Ich bringe zu viel Salat.
Bringen Sie Gemüse oder
Sahne?

Ich bringe viel Gemüse und
zu viel Sahne.

Co przynosisz pan mnie?
Ja przynoszę ci sałatę.
Czy przynosisz pan wiele
sałaty?

Ja przynoszę za wiele sałaty.
Czy przynosisz pani jarzyny,
czy śmietanki?

Ja przynoszę wiele jarzyny
i za wiele śmietanki.

Bringen Sie mir Kaffee mit
Sahne?

Ich bringe dir Kaffee ohne
Sahne.

Trinken Sie Thee ohne Zu-
cker?

Ich trinke Thee mit Zucker.

Czy przynosisz mi pani ka-
wę ze śmietanką?

Ja przynoszę ci kawę bez
śmietanki.

Czy pijesz pani herbatę bez
cukru?

Ja piję herbatę z cukrem

ĆWICZENIE 21.

Bringen Sie mir Salat? Ich bringe dir viel Salat.
Bringen Sie viel Gemüse? Ich bringe zu viel Gemüse.
Bringen Sie Milch oder Sahne? Ich bringe nicht
Milch, ich bringe viel Sahne. Was bringen Sie? Ich
bringe zu viel Salat. Was trinken Sie? Ich trinke
Kaffee mit Sahne. Was essen Sie? Ich esse Braten
mit Salat. Essen Sie Fleisch mit Gemüse? Ich esse
Fleisch mit Gemüse. Was bringen Sie mir? Ich bringe
dir viel Gemüse. (Tłomacz na polskie).

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: cukier, miód,
herbata, kawa, pió, bez, kawa bez cukru? Co znaczy po polsku:
Suppe, Grüge, Braten, Schinken, viel, bringen, viel, Suppe, viel Grüge?

ĆWICZENIE 22.

| | | | |
|-----------------|--------------|------------|---------------|
| Stroh (sztroo), | Mehl (meel), | Heu (haj), | Ihnen (iinen) |
| Stroh, | Mehl, | Heu, | Ihnen, |
| słoma, | mąka, | siano, | panu, pani, |

| | | |
|--------------|--------|------------|
| sehr (zeer), | wenig, | aber, |
| sehr, | wenig, | aber, |
| bardzo, | mało, | lecz, ale, |

sehr viel, bardzo wiele; **nicht sehr viel**, nie bardzo
wiele; **sehr viel Stroh**, bardzo wiele słomy; **wenig Heu**,

mało siana; sehr wenig Mehl, bardzo mało mąki; ich bringe Ihnen sehr viel Mehl, przynoszę pani bardzo wiele mąki.

ĆWICZENIE 23.

Was bringen Sie mir?

Ich bringe Ihnen sehr viel Mehl.

Brauchen Sie Heu, oder Stroh?

Ich brauche wenig Stroh, aber sehr viel Heu.

Bringen Sie mir sehr wenig Mehl?

Ich bringe Ihnen nicht wenig Mehl, aber ich bringe Ihnen sehr wenig Grütze.

Cóż mi pan przynosisz?

Przynoszę pani bardzo wiele mąki.

Czy potrzebujesz pani siana, czy słomy?

Ja potrzebuję mało słomy, lecz bardzo wiele siana.

Czy przynosisz mi pani bardzo mało mąki?

Ja przynoszę pani nie mało mąki, lecz przynoszę pani bardzo mało kaszy.

ĆWICZENIE 24.

Bringen Sie mir Mehl? Ich bringe Ihnen sehr viel Mehl. Was brauche ich? Sie brauchen sehr viel Heu und Stroh. Bringen Sie mir zu viel Mehl? Ich bringe Ihnen nicht viel Mehl, aber ich bringe Ihnen sehr viel Grütze. Bringen Sie mir zu wenig Sahne? Ich bringe Ihnen sehr wenig Sahne. Bringen Sie mir wenig Gemüse? Ich bringe Ihnen sehr wenig Gemüse.

(Tłomacz na polskie).

Powtórsenie. Jak się nazywa po niemiecku: zupa, kasza, pieczeń, szynka, wiele, wiele zupy, nie wiele zupy, przynieś, ja przynoszę, pan przynosisz? Co znaczy po polsku: Salat, Gemüse, Sahne, mir, was? oder, zu viel, dir, Kaffee mit Sahne, Thee ohne Zucker?

ĆWICZENIE 25.

| | | | |
|-------------------------|---------|--------|---------------------------|
| Vater (<i>fater</i>), | Bruder, | Onkel, | Freund (<i>frajnd</i>), |
| Vater, | Bruder, | Onkel, | Freund, |
| ojciec, | brat, | wuj, | przyjaciół, |

| | | |
|-----------------------|-------------------------------|----------|
| mein (<i>majn</i>), | einwenig (<i>ajnwenig</i>), | noch, |
| mein, | einwenig, | noch, |
| mój, | trochę, | jeszcze, |

mein Vater! mój ojciec! mein Bruder! mój bracie! mein Freund! mój przyjacielu! noch Brot. jeszcze chleb; noch Butter, jeszcze masło; noch einwenig Wein, jeszcze trochę wina.

ĆWICZENIE 26.

Vater! trinke noch Wein.
 Mein Vater! bringe mir noch
 Käse.
 Mein Bruder! bringe mir
 einwenig Käse.
 Mein Onkel! trinke noch
 einwenig Wasser.
 Mein Freund! bringe mir
 noch einwenig Stroh.

Ojciec! pij jeszcze wino.
 Mój ojciec! przynieś mi je-
 szcze sera.
 Mój bracie! przynieś mi tro-
 chę sera.
 Mój wuj! pij jeszcze trochę
 wody.
 Mój przyjacielu! przynieś
 mi jeszcze trochę słomy.

ĆWICZENIE 27.

Mein Bruder! trinke Wein. Mein Vater! trinke
 noch einwenig Wasser. Mein Onkel! bringe mir ein-
 wenig Obst. Mein Freund! bringe mir noch einwenig
 Auchen. Mein Bruder! trinke noch einwenig Wein.
 Mein Vater! bringe mir noch Stroh. Mein Freund!
 bringe mir noch einwenig Heu. (Tłomacz na polskie)

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: sałata, jarzyna, śmietanka, co? za wiele, albo, mnie, mi, tobie, sałata albo jarzyna? Co znaczy po polsku: Stroh, Heu, Mehl, Ihnen, sehr, sehr viel, aber, wenig?

ĆWICZENIE 28.

Mutter, Tochter, Tante, Base (*baze*), meine (*majne*),
Mutter, Tochter, Tante, Base, meine,
matka, córka, ciotka, stryjenka, moja,
ein (*ajn*), eine (*ajne*), Tasse,
ein, eine, Tasse,
jeden, jedna, filiżanka;

meine Mutter! moja matko! meine Tochter! moja córko!
meine Base! moja stryjenko! ein Glas, jedna szklanka;
ein Glas Bier, jedna szklanka piwa; eine Tasse Kaffee,
jedna filiżanka kawy; eine Tasse Milch, jedna filiżanka mleka.

ĆWICZENIE 29.

| | |
|--|--|
| Meine Mutter! trinke noch ein Glas Milch. | Moja matko! pij jeszcze szklankę mleka. |
| Meine Tochter! bringe mir ein Glas Bier. | Moja córko! przynieś mi szklankę piwa. |
| Meine Tante! trinke noch eine Tasse Kaffee. | Moja ciotko! pij jeszcze filiżankę kawy. |
| Meine Base! trinke noch eine Tasse Thee. | Moja stryjenko! pij jeszcze filiżankę herbaty. |
| Mein Bruder! bringe mir , noch einwenig Salat. | Mój bracie! przynieś mi jeszcze trochę sałaty |

ĆWICZENIE 30.

Meine Tante! trinke ein Glas Milch. Meine Mutter trinke ein Glas Bier. Meine Tochter! bringe mir eine Tasse Kaffee. Meine Base! bringe mir einwenig

Käse. Mein Sohn! bringe mir noch ein Glas Wein. Mein Bruder! bringe mir noch einweinig Obst. Mein Vater! trinke noch ein Glas Wein. (Tłomacz na polskie).

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: słoma, siano, mąka, panu, pani, bardzo, bardzo wiele, nie bardzo wiele, lecz, ale, mało, nie mało, nie bardzo mało? Co znaczy po polsku: Vater, Bruder, Onkel, Freund, noch, mein, mein Vater, mein Bruder, bringe mir, einwenig, einwenig Brot?

ĆWICZENIE 31.

| | | | | |
|---------------------------|---------------------|------------------------------|-----------------------|--------|
| Papier (<i>papiir</i>), | Bogen, | Stück (<i>stikk</i>), | Lot, | Herr! |
| Papier, | Bogen, | Stück, | Lot, | Herr! |
| papier, | arkusz, | kawałek, | łót, | paniel |
| schenken, | wie (<i>wii</i>)? | wie viel (<i>wii fil</i>)? | zwei (<i>cwaj</i>), | |
| schenken, | wie? | wie viel? | zwei, | |
| darować, | jak? | jak wiele, ile? | dwa; | |

ein Bogen Papier, arkusz papieru; ein Stück Papier, kawałek papieru; ein Lot Zucker, łót cukru; zwei Lot Zucker, dwa łóty cukru; zwei Bogen Papier, dwa arkusze papieru; zwei Stück Käse, dwa kawałki sera; mein Herr! mój paniel ich schenke (*szenke*), ja daruję; Sie schenken, pani darujesz; mein Herr! schenken Sie mir, mój paniel daruj mi pan.

ĆWICZENIE 32.

| | |
|----------------------------|----------------------------|
| Meine Tante! schenke mir | Moja ciotko! podaruj mi |
| zwei Bogen Papier. | dwa arkusze papieru. |
| Mein Herr! schenken Sie | Mój paniel podaruj mi pan |
| mir zwei Lot Thee. | dwa łóty herbaty. |
| Wie viel Zucker schenken | Ile cukru podarujesz mi |
| Sie mir? | pani? |
| Ich schenke Ihnen zwei Lot | Podaruję pani dwa łóty cu- |
| Zucker. | kru. |

Wie viel Papier bringen Sie mir?

Ich bringe Ihnen zwei Bogen Papier.

Mein Herr! schenken Sie mir noch zwei Lot Thee.

Ile papieru przynosisz mi pan?

Ja przynoszę panu dwa arkusze papieru.

Mój paniel podaruj mi pan jeszcze dwa łoty herbaty.

ĆWICZENIE 33.

Was schenken Sie mir? Ich schenke Ihnen zwei Stück Papier. Wie viel Papier bringen Sie mir? Ich bringe Ihnen zwei Bogen Papier. Was schenken Sie mir noch? Ich schenke Ihnen noch zwei Lot Thee. Wie viel Wein trinken Sie? Ich trinke zwei Glas Wein. Wie viel Fleisch essen Sie? Ich esse zwei Stück Fleisch. Was bringen Sie mir? Ich bringe Ihnen zwei Bogen Papier. (Tłomacz na polskie).

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: ojciec, brat, wuj, przyjaciół, jeszcze, mój, mój ojciec, mój brat, mój wuj, mój przyjaciel, przynieś mi, trochę, trochę masła? Co znaczy po polsku: Tochter, Mutter, Tante, Base, meine, meine Mutter, meine Tochter, ein, ein Glas Wein, eine Tasse, eine Tasse Kaffee?

ĆWICZENIE 34.

Wolle, Pfund, Buch, Leinwand (lajnwand),
Wolle, Pfund, Buch, Leinwand,
wełna, funt, libra, płótno,

drei (draz), Frau, Elle, ja, kaufen,
drei, Frau, Elle, ja, kaufen,
trzy, pani, łokieć, tak jest, kupić;

drei Pfund Wolle, trzy funty wełny; drei Buch Papier, trzy libry papieru; drei Ellen Leinwand, trzy łokcie płótna; meine Frau! moja pani! ja, meine Frau! tak jest,

moja pani; ja mein Herr, tak jest, mój panie; ich kaufe, ja kupuję; Sie kaufen, pan kupujesz.

ĆWICZENIE 35.

Kaufen Sie Wolle?
Ich kaufe drei Pfund Wolle.
Wie viel Papier kaufen Sie?
Ich kaufe drei Buch Papier.
Kaufen Sie drei Ellen Tuch?

Ja, meine Frau, ich kaufe
drei Ellen Tuch.

Czy kupujesz pani wełnę?
Ja kupuję trzy funty wełny.
Ile papieru kupujesz pani?
Ja kupuję trzy libry papieru.
Czy kupujesz pani trzy łok-
cie sukna?

Tak jest, moja pani, ja ku-
puję trzy łokcie sukna.

ĆWICZENIE 36.

Kaufen Sie Leinwand? Ja, meine Frau, ich kau-
fe drei Ellen Leinwand. Kaufen Sie viel Tuch? Ja,
meine Frau, ich kaufe drei Ellen Tuch. Wie viel Wol-
le kaufen Sie? Ich kaufe zwei Pfund Wolle. Kaufen
Sie drei Buch Papier? Ich kaufe drei Buch Papier.
Wie viel Leinwand kaufen Sie? Ich kaufe zwei Ellen
Leinwand. (Tłomacz na polskie).

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: matka, córka,
ciotka, stryjenka, moja matka, moja matko! moja córka, moja
córkol jeden, jedna szklanka piwa, jedna szklanka winna, filiżan-
ka, jedna filiżanka kawy? Co znaczy po polsku: Papier, Stuch,
Bogen, Lot, ein Bogen Papier, zwei Stück Zucker, schenken, schenke mir,
Herr, mein Herr, wie viel? wie viel Papier?

ĆWICZENIE 37.

| | | |
|---------------------------------|-------------------------------|-----|
| Der Vater (<i>der fater</i>), | der Sohn (<i>der zoon</i>), | er, |
| der Vater, | der Sohn, | er, |
| ojciec, | syn, | on, |

| | | | | |
|-------------------------|------|------------|----------------------|-----------------------|
| Ihnen (<i>iinen</i>), | wer? | der Onkel, | vier (<i>für</i>), | fünf (<i>fünf</i>), |
| Ihnen, | wer? | der Onkel, | vier, | fünf, |
| pani, | kto? | wuj, | cztery, | pięć; |

wer trinkt! kto pije? der Vater trinkt, ojciec pije;
 er bringt, on przynosi; der Sohn bringt, syn przynosi;
 er schenkt, on daruje; er kauft, on kupuje; kauft er? czy
 kupuje on? der Onkel schenkt, wuj daruje; vier Pfund
 Zucker, cztery funty cukru; fünf Lot Thee, pięć łótów
 herbaty; der Vater schenkt Ihnen vier Buch Papier, ojciec
 daruje pani cztery libry papieru.

Uwaga. Wyraz *der*, nazywa się rodzajnikiem, bo służy
 do oznaczenia rodzaju męskiego rzeczowników, lecz wyrazu te-
 go nie tłumaczy się na język polski. Wyraz *der*, trzeba kłaść
 przed każdym rzeczownikiem rodzaju męskiego.

ĆWICZENIE 38.

Wer schenkt Ihnen Tuch?
 Der Vater schenkt mir vier
 Ellen Tuch.

Wer bringt Ihnen Wolle?
 Der Sohn bringt mir fünf
 Pfund Wolle.

Wer trinkt Wein?

Der Onkel trinkt vier Glas
 Wein.

Trinkt der Vater fünf Glas
 Bier?

Er trinkt nur drei Glas
 Bier.

Kto daruje pani sukna?

Ojciec daruje mi cztery łok-
 cie sukna.

Kto przynosi pani wełny?

Syn przynosi mi pięć fun-
 tów wełny.

Kto pije wino?

Wuj pije cztery szklanki
 wina.

Czy pije ojciec pięć szkla-
 nek piwa?

On pije tylko trzy szklanki
 piwa.

ĆWICZENIE 39.

Wer trinkt Wein? Der Vater trinkt Wein. Wie viel Bier trinkt der Sohn? Er trinkt nur zwei Glas Bier. Wie viel Papier bringt Ihnen der Onkel? Er bringt mir vier Bogen Papier. Wer schenkt Ihnen Tuch? Der Onkel schenkt mir vier Ellen Tuch. Wer bringt Ihnen Wolle? Der Vater bringt mir fünf Pfund Wolle. (Tłomacz na polskie).

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: papier, arkusz, sztuka, kawałek, łót, arkusz papieru, łót herbaty, darować, daj mi pan, panie, mój panie, wiele, ile, ile papieru? Co znaczy po polsku: Wolle, Pfund, Buch, Leinwand, eine Elle, drei Ellen, Tuch, Frau, meine Frau, ja meine Frau, ja mein Herr, kaufen?

ĆWICZENIE 40.

| | | |
|----------------------------------|------------------------------------|-----------------------|
| Der Schuster (<i>szuster</i>), | der Schneider (<i>sznajder</i>), | Leder, |
| der Schuster, | der Schneider, | Leder, |
| szewc, | krawiec, | skóra, |
| der Tischler (<i>tiszler</i>), | Holz (<i>holz</i>), | nein (<i>najn</i>), |
| der Tischler, | Holz, | nein, |
| stolarz, | drzewo, | nie, |
| suchen (<i>zuchen</i>), | sechs (<i>zechs</i>), | ein Pud, |
| suchen, | sechs, | ein Pud, |
| szukać, | sześć, | jeden pud; |

Ich suche, ja szukam; er sucht, on szuka; sucht er? czy szuka on? Sie suchen, pan szukasz; der Schuster sucht Leder, szewc szuka skóry; der Tischler sucht Holz, stolarz szuka drzewa; sucht der Schneider Tuch? czy szuka krawiec sukna? nein, mein Herr, er sucht Tuch nicht, nie, mój panie, on nie szuka sukna.

ĆWICZENIE 41.

Sucht der Schuster Leder?
Ja, mein Herr, er sucht
zwei Pud Leder.

Wie viel Tuch sucht der
Schneider?

Er sucht fünf Ellen Tuch.
Sucht der Tischler viel
Holz?

Nein, mein Herr, er sucht
nur wenig Holz.

Sucht der Vater Holz?

Ja, meine Frau, er sucht
sechs Pud Holz.

Czy szuka szewc skóry?
Tak jest, panie, on szuka
dwa pudy skóry.

Ile sukna szuka krawiec?

On szuka pięć łokci sukna.
Czy szuka stolarz wiele drze-
wa?

Nie, mój panie, on szuka
tylko mało drzewa.

Czy szuka ojciec drzewa?

Tak jest, moja pani, on szu-
ka sześć pudów drzewa.

ĆWICZENIE 42.

Sucht der Tischler Holz? Ja, meine Frau, er sucht
fünf Stück Holz. Was sucht der Schneider? Er sucht
sechs Ellen Tuch. Was sucht der Schuster? Er sucht
fünf Pud Leder. Wer sucht Tuch? Der Schneider sucht
Tuch. Wer sucht Holz? Der Tischler sucht sehr viel Holz.
Schenkt Ihnen der Onkel viel Papier? Nein, meine
Frau, er schenkt mir nur sechs Bogen Papier.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: welna, funt.
libra, płótno, łokieć, trzy łokcie sukna, pani, moja pani, tak jest
moja pani, kupić, ja kupuję, pani kupujesz? Co znaczy po pol-
sku: er trinkt, er bringt, er schenkt, er kauft, kaufen, Ihnen, wer? der
Vater, der Sohn, der Onkel, vier, fünf, wer trinkt? der Vater trinkt?

ĆWICZENIE 43

| | |
|-----------------------|--------------------------|
| Der Schmied (schmüd), | der Schloßer (szlosser), |
| der Schmied, | der Schlosser, |
| kowal, | śłósarz. |

| | | |
|----------------|-----------------|--------------------|
| Eisen (ajzen), | Stahl (sztaal), | Zentner (centner), |
| Eisen, | Stahl, | Zentner, |
| żelazo, | stal, | centnar, |

| | | | |
|--------------|--------|------------------|--------|
| brauchen, | genug, | sieben (ziiben), | acht, |
| brauchen, | genug, | sieben, | acht, |
| potrzebować, | dosyc, | siedem, | osiem; |

ich brauche, ja potrzebuje; er braucht, on potrzebuje; Sie brauchen, pani potrzebujesz; Stahl genug, stali dosyc; Eisen genug, żelaza dosyc; Leder genug, skóry dosyc; sieben Pud Eisen, siedem pudów żelaza; sieben Zentner Stahl, siedem centnarów stali; acht Zentner Leder, osiem centnarów skóry; er hat, on ma; hat er? czy ma on?

ĆWICZENIE 44.

Was sucht der Schmied?
Er sucht fünf Pud Eisen.

Wie viel Stahl braucht der Schlosser?

Er braucht acht Zentner Stahl.

Hat der Schuster viel Leder?
Er hat Leder genug.

Hat der Schneider Tuch genug?

Er hat Tuch genug, aber er hat zu wenig Leinwand.

Was braucht der Schlosser?
Er braucht sieben Zentner Stahl.

Czego szuka kowal?
On szuka pięć pudów żelaza.

Ile stali potrzebuje ślósarz?

On potrzebuje osiem centnarów stali.

Czy ma szewc dużo skóry?
On ma dosyc skóry.

Czy ma krawiec dosyc sukna?

On ma dosyc sukna, ale on ma zamało płótna.

Czego potrzebuje ślósarz?
On potrzebuje siedem centnarów stali.

ĆWICZENIE 45.

Wer sucht Stahl? Der Schloßer sucht Stahl. Was braucht der Schmied? Er braucht sieben Pfund Eisen. Wie viel Stahl braucht der Schloßer? Er braucht acht Zentner Stahl. Haben Sie viel Eisen? Ich habe Eisen genug. Hat der Tischler Holz genug? Er hat Holz genug, aber zu wenig Geld. Was braucht der Schloßer? Er braucht acht Zentner Leder.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: on pije, on przynosi, on daruje, on kupuje, kupować, panu, pani, kto? ojciec, syn, wuj, ojciec pije, syn przynosi, kto pije? kto kupuje? cztery, pięć? Co znaczy po polsku: der Schuster, der Schneider, der Tischler, Leder, Holz, was? suchen, ich suche, er sucht, sucht er? Sie suchen, suchne Sie? fünf, sechs, mein, nein, mein Herr?

ĆWICZENIE 46.

| | |
|---|--------|
| Der Goldschmied (<i>goldschmied</i>), | Gold, |
| der Goldschmied, | Gold, |
| złotnik, | złoto, |

| | |
|---|---------------------------|
| der Kesselschmied (<i>kesselschmied</i>), | Silber (<i>zilber</i>), |
| der Kesselschmied, | Silber, |
| kotlarz, | srebro, |

| | | |
|---------|-----------------------|-----------------------|
| Kupfer, | neun (<i>najn</i>), | zehn (<i>ceen</i>), |
| Kupfer, | neun, | zehn |
| miedź, | dziewięć, | dziesięć; |

ich kaufte, kupowałem; er kaufte, on kupował; kaufte ich? czy kupowałem ja? kaufte er? czy kupował on? Sie kauften, pan kupowałeś; kauften Sie? czy kupowałeś pan? ich brauchte, potrzebowałem; er schenkte, on podarował; Sie suchten, pani szukałaś; neun Lot Gold, dziewięć łotów złota; zehn Pfund Silber, dziesięć funtów srebra.

ĆWICZENIE 47.

| | |
|---|---|
| Braucht der Goldschmied Gold? | Czy potrzebuje złotnik złota? |
| Er braucht neun Pfund Gold. | On potrzebuje dziewięć funtów złota. |
| Wie viel Kupfer suchte der Kupferschmied? | Ile miedzi szukał kotlarz? |
| Er suchte zehn Pud Kupfer. | On szukał dziesięć pudów miedzi. |
| Was kaufte der Goldschmied? | Co kupował złotnik? |
| Er kaufte neun Pfund Silber. | On kupował dziewięć funtów srebra. |
| Was kauften Sie? | Coś pan kupił? |
| Ich kaufte acht Zentner Kupfer. | Kupiłem osiem centnarów miedzi. |
| Wie viel Eisen brauchte der Schmied? | Ile żelaza potrzebował kowal? |
| Er brauchte neun Zentner Eisen. | On potrzebował dziewięć centnarów żelaza. |
| Was schenkte Ihnen der Vater? | Co podarował panu ojciec? |
| Er schenkte mir ein Stück Gold. | On podarował mi sztukę złota. |

ĆWICZENIE 48.

Was brauchten Sie? Ich brauchte zehn Lot Gold. Was brauchte der Goldschmied? Er brauchte zehn Lot Gold. Was suchte der Kupferschmied? Er suchte vier Pud Kupfer. Wer kaufte Silber? Der Goldschmied kaufte neun Pfund Silber und zehn Lot Gold. Was suchte der Schloßer? Er suchte sieben Zentner Stahl. Was brauchten Sie? Ich brauchte drei Zentner Eisen. Was schenkte Ihnen der Onkel? Er schenkte mir drei Pfund Silber. (Przepisz i tłumacz).

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: szewc, krawiec, stolarz, drzewo, co? szukać, co (czego) szuka szewc? czego szuka krawiec? nie, mój panie, moja pani? Co znaczy po polsku: der Schloßer, der Schmied, Eisen, Stahl, ein Pud, ein Zentner, brauchen, genug, Stahl genug, Eisen genug, sieben, acht, sieben Pud Eisen, acht Zentner Stahl?

ĆWICZENIE 49.

| | | |
|-------------------|--------------------|------------|
| Die (dii) Mutter, | die (dii) Tochter, | die Tante, |
| die Mutter, | die Tochter, | die Tante, |
| matka, | córka, | ciotka, |

| | |
|-------------------------------|----------------------|
| die Schwester (dii szwester), | die Base (dii baze), |
| die Schwester, | die Base, |
| siostra, | stryjenka, |

| | | |
|------------|-----------------------|------------|
| die Tinte, | die Flasche (flasze), | ich hatte, |
| die Tinte, | die Flasche, | ich hatte, |
| atrament, | flaszka, | ja miałem, |

| | | | |
|------------|------------|------|----------------|
| sie (zii), | sie hatte, | elf, | zwölf (zwelf), |
| sie, | sie hatte, | elf, | zwölf, |
| ona, | ona miała, | 11, | 12; |

eine Flasche Tinte, flaszka atramentu; zwölf Flaschen Tinte, dwanaście flaszek atramentu; elf Flaschen Wein, jedenaście flaszek wina; sie trinkt, ona pije; die Mutter trinkt. matka pije; die Schwester bringt, siostra przynosi; die Tante brauchte, ciotka potrzebowała; die Tante hatte, ciotka miała; Sie hatten, pan miałeś.

Uwaga. Wyraz *die*, jest także rodzajnikiem i oznacza rodzaj żeński.

ĆWICZENIE 50.

Was trinkt die Mutter?
 Sie trinkt eine Tasse Kaffee.
 Was bringt Ihnen die Tochter.

Co pije matka?
 Ona pije filiżankę kawy.
 Co przynosi panu córka?

Sie bringt mir zwölf Flaschen
Tinte.

Was suchte die Schwester?

Sie suchte elf Flaschen Bier.

Was hatte die Tante?

Sie hatte zwölf Pfund Zucker.

Was hatte die Base?

Sie hatte neun Lot Thee.

Ona przynosi mnie dwanaście
flaszek atramentu.

Czego szukała siostra?

Ona szukała 11 flaszek piwa.

Co miała ciotka?

Ona miała 11 funtów cukru.

Co miała siryjenka?

Ona miała 9 łótów herbaty.

ĆWICZENIE 51.

Was trinkt die Tochter? Sie trinkt zwei Glas
Wasser. Was suchte die Tante? Sie suchte zwölf Fla-
schen Tinte. Was kaufte die Mutter? Sie kaufte elf
Flaschen Bier. Was trinkt die Base? Sie trinkt zwei
Tassen Kaffee. Was schenkte Ihnen die Tante? Sie
schenkte mir elf Pfund Obst. Wer hatte Gold? Der
Goldschmied hatte Gold. Wer hatte Papier? Ich hatte
zwölf Bogen Papier. Was hatten Sie? Ich hatte zwölf
Flaschen Tinte. (Przepisz i tłumacz).

Powtórzenie. Jak się nazywa po nieiniecku: kowal, ślusarz,
żelazo, stal, pud, centnar, potrzebować, dosyć, dosyć stali, do-
syć żelaza, siedem, osiem, siedem pudów żelaza, osiem centna-
rów stali? Co znaczy po polsku: der Goldschmied, der Kupferschmied,
Gold, Silber, Kupfer, ich brauchte, er brauchte, ich kaufte, er kaufte, ich
schenkte, er schenkte, Sie schenkten, schenkten Sie? neun, zehn, neun Pfund
Silber, zehn Pfund Gold?

ĆWICZENIE 52.

Die Schneiderin (sznajderin), die Schusterin (szusterin),
die Schneiderin, die Schusterin,
krawcowa, szewcowa,

die Freundin (frazndin), die Nachbarin, der Nachbar,
die Freundin, die Nachbarin, der Nachbar,
przyjaciółka, sąsiadka, sąsiad,

| | |
|---------------------------------|------------------------------|
| verkaufen (<i>ferkaufen</i>), | ich werde trinfen, |
| verkaufen, | ich werde trinken, |
| sprzedawać, | ja będę pić, |
| dreizehn (<i>drajceen</i>), | vierzehn (<i>firceen</i>), |
| dreizehn, | vierzehn, |
| trzynaście, | czternaście; |

die Schneiderin verkauft, krawcowa sprzedaje; die Schusterin kauft, szewcowa kupuje; ich werde essen, ja będę jeść; ich werde nicht essen, ja nie będę jeść; Sie werden trinken, pani będzie pić; Sie werden nicht trinken, pani nie będzie pić; werden Sie trinken? czy będzie pani pić? ich werde Brot verkaufen, ja będę chleb sprzedawać; ich werde Brot nicht verkaufen, ja nie będę chleba sprzedawać.

ĆWICZENIE 53.

| | |
|---|--|
| Was sucht die Schneiderin? | Czego szuka krawcowa? |
| Sie sucht dreizehn Ellen Tuch. | Ona szuka 13 łokci sukna. |
| Wer sucht Leder? | Kto szuka skóry? |
| Die Schusterin sucht vierzehn Pfund Leder. | Szewcowa szuka czternaście funtów skóry. |
| Wer verkauft Tinte? | Kto sprzedaje atrament? |
| Die Nachbarin verkauft dreizehn Flaschen Tinte. | Sąsiadka sprzedaje trzynaście flaszek atramentu. |
| Was suchte die Nachbarin? | Czego szukała sąsiadka? |
| Sie suchte vierzehn Pfund Kaffee. | Ona szukała czternaście funtów kawy. |
| Werden Sie Brot essen? | Czy będziesz pani chleb jeść? |
| Ich werde Brot essen. | Ja będę chleb jeść? |
| Was werden Sie trinken? | Co będziesz pani pić? |
| Ich werde drei Glas Wasser trinken. | Ja będę trzy szklanki wody pić. |
| Werden Sie mir Papier bringen? | Czy przyniesiesz mi pan papieru? |
| Ich werde Ihnen Papier nicht bringen. | Ja nie przyniosę panu papieru. |

ĆWICZENIE 54.

Was sucht die Schusterin? Sie sucht dreizehn Pfund Leder. Wer sucht Tuch? Die Schneiderin sucht vierzehn Ellen Tuch. Was braucht die Nachbarin? Sie braucht dreizehn Flaschen Tinte. Wer suchte Tuch? Ich suchte vierzehn Ellen Tuch. Was werden Sie verkaufen? Ich werde dreizehn Flaschen Wein verkaufen? Was werden Sie kaufen? Ich werde vierzehn Pfund Thee kaufen. Werden Sie essen? Ich werde nicht essen. Werden Sie Bier trinken? Ich werde Bier nicht trinken.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: złotnik, kotlarz, złoto, srebro, miedź, dziewięć, dziesięć, ja kupowałem, on kupował, pan kupował, czyś pan kupował, ja podarowałem, on podarował? Co znaczy po polsku: die Mutter, die Tochter, die Tante, die Schwester, die Base, die Tinte, die Flasche, elf, zwölf, sie, ich hatte, sie hatte?

ĆWICZENIE 55.

| | | | |
|----------------------|-----------|------------------------|--------------------|
| Das Kind, | das Glas, | das Kalb, | das Fenster, |
| das Kind, | das Glas, | das Kalb, | das Fenster, |
| dziecko, | szkło, | cielę, | okno, |
| das Pferd, | es, | gehen (geen), | er wird kaufen, |
| das Pferd, | es, | gehen, | er wird kaufen, |
| koń, | ono, | iść, chodzić, | on będzie kupować, |
| fünfzehn (fünfteen), | | sechszehn (zechseven), | |
| fünfzehn, | | sechzehn, | |
| piętnaście, | | szesnaście; | |

es wird kaufen, ono będzie kupować; sie wird kaufen, ona będzie kupować; er wird trinken, on będzie pić; sie wird trinken, ona będzie pić; es wird trinken, ono będzie pić; das Kind wird trinken, dziecko będzie pić; das Kalb,

trinkt, cielę pije; es wird nicht trinken, ono nie będzie pić; das Pferd geht (geet), koń idzie; das Pferd wird gehen, koń będzie chodzić; wird das Kind gehen? czy będzie dziecko chodzić? ich werde das Glas kaufen, ja będę szkło kupować.

Uwaga. Wyraz das, nazywa się także rodzajnikiem i służy do oznaczenia rodzaju nijakiego rzeczowników. Mamy więc trzy rodzaje i trzy rodzajniki: der, die, das, które się kładzie przed rzeczownikami, ale ich się nie tłumaczy na język polski. A więc der, oznacza rodzaj męski, die, rodzaj żeński, das, rodzaj nijaki. Rodzajnik: der, die, das, nazywa się określającym; zaś rodzajnik: ein, eine, ein, nieokreślającym.

ĆWICZENIE 56.

Was trinkt das Kind?

Es trinkt Milch.

Wird das Kind Wasser trinken?

Es wird Wasser nicht trinken.

Wer wird das Glas kaufen?

Der Onkel wird das Glas kaufen?

Was wird der Nachbar verkaufen?

Er wird das Kalb verkaufen.

Wird die Schneiderin das Fenster suchen?

Sie wird das Fenster nicht suchen.

Wer wird das Pferd verkaufen?

Der Nachbar wird das Pferd verkaufen.

Gehen Sie?

Ich gehe nicht, aber ich werde gehen.

Wird das Kind gehen?

Nein, mein Herr, es wird nicht gehen.

Was wird Ihnen das Kind bringen?

Co pije dziecko?

Ono pije mleko.

Czy będzie dziecko wodę pić?

Ono nie będzie wody pić.

Kto będzie szkło kupować?

Wuj będzie szkło kupować.

Co będzie sąsiad sprzedawać?

On będzie cielę sprzedawać.

Czy będzie krawcowa okna szukać?

Ona nie będzie okna szukać.

Kto będzie konia sprzedawać?

Sąsiad będzie konia sprzedawać.

Czy pani chodzisz?

Ja nie chodzę, ale ja będę chodzić.

Czy dziecko będzie chodzić?

Nie, mój panie, ono nie będzie chodzić.

Co będzie pani dziecko przynosić?

Es wird mir fünfzehn Bogen
Papier bringen?

Was wird Ihnen der Nachbar
bringen?

Er wird mir sechzehn Fla-
schen Tinte bringen.

Ono mi przyniesie 15 arku-
szy papieru.

Co przyniesie panu sąsiad?

On mi przyniesie 16 flaszek
atramentu.

ĆWICZENIE 57.

Wer kauft das Pferd? Der Nachbar kauft das Pferd. Was wird die Nachbarin suchen? Sie wird das Glas suchen. Was wird das Kind trinken? Es wird eine Tasse Milch trinken. Was wird der Freund verkaufen? Er wird das Kalb verkaufen. Was wird die Freundin bringen? Sie wird das Glas bringen. Wie viel Flaschen Wein wird der Nachbar verkaufen? Er wird sechszehn Flaschen Wein verkaufen.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: matka, córka, ciotka, stryjenka, flaszka, jedenastcie, dwanaście, flaszka atramentu, trzy flaszki atramentu, miałem, on miał, pan miałeś? Co znaczy po polsku: Die Schneiderin, die Schusterin, die Nachbarin, die Freundin, verkaufen, ich werde trinken, Sie werden trinken, ich werde nicht kaufen, Sie werden verkaufen, werden Sie verkaufen? dreizehn, vierzehn?

ĆWICZENIE 58.

Das Bild, das Getreide, gut, schlecht (*szlecht*), ist,
das Bild, das Getreide, gut, schlecht, ist,
obraz, zboże, dobry, zły, jest,

schön (*szen*), häßlich, siebzehn (*zűbceen*), achtzehn (*achtceen*),
schön, häßlich, siebzehn, achtzehn,
piękny. brzydky, siedemnaście, osiemnaście;

er ist, on jest; sie ist, ona jest; es ist, ono jest; ist er? jest on? ist sie? jest ona? ist es? jest ono? er ist gut, on jest dobry; er ist nicht gut, on jest nie dobry; sie ist gut, ona jest dobra; es ist gut, ono jest dobre; das Bild ist schön, obraz jest piękny; das Bild ist nicht schön, obraz jest nie piękny; das Getreide ist schlecht, zboże jest złe; is das Wasser schlecht? czy jest woda zła? das Wasser ist nicht schlecht, woda jest nie zła; sehr gut, bardzo dobry; zu gut, zbyt dobry; zu schlecht, zbyt zły.

ĆWICZENIE 59.

Ist das Bild schön?
Das Bild ist nicht schön.
Ist das Getreide gut?
Es ist sehr gut.
Ist das Mehl gut oder schlecht?
Das Mehl ist sehr gut, es ist nicht schlecht.
Ist das Wasser schlecht?
Das Wasser ist nicht schlecht.
Ist das Kalb schön?
Es ist nicht schön, es ist hässlich.
Ist das Pferd auch hässlich?
Nein, das Pferd ist sehr schön.
Kaufen Sie viel Getreide?
Ich kaufe siebzehn Zentner Getreide und achtzehn Pud Mehl.

Czy jest obraz piękny?
Obraz jest nie piękny.
Czy jest zboże dobre?
Ono jest bardzo dobre.
Czy jest mąka dobra czy zła?
Mąka jest bardzo dobra, ona jest nie zła.
Czy jest woda zła?
Woda jest nie zła.
Czy jest cielę piękne?
Ono jest nie piękne, ono jest brzydkie.
Czy jest koń także brzydkie?
Nie, koń jest bardzo piękny.
Czy kupujesz pan wiele zboża?
Kupuję siedemnaście centnarów zboża i osiemnaście pudów mąki.

ĆWICZENIE 60.

Ist das Wasser gut? Das Wasser ist sehr schlecht.
Ist das Bild schön? Es ist nicht schön. Ist das Wasser schlecht? Nein, es ist sehr gut. Ist das Kalb schön? Es ist schön. Ist das Gras schön? Es ist nicht sehr schön. Ist das Getreide schlecht? Es ist sehr schlecht.

Ist das Mehl gut? Es ist sehr gut. Ist das Pferd schön? Es ist nicht schön, es ist sehr häßlich. Kaufen Sie Getreide? Ich kaufe siebzehn Zentner Getreide. Kaufen Sie Obst? Ich kaufe achtzehn Pud Obst.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: krawcowa, szewcowa, sąsiadka, sąsiad, przyjaciel, przyjaciółka, sprzedać, ja będę pió, pan będziesz pió, ja nie będę kupować, czy będziesz pani kupować? trzynaście, czternaście? Co znaczy po polsku: das Kind, das Glas, das Tuch, das Fenster, das Pferd, es, es läuft, es bringt, es trinkt, es sucht, gehen, das Kind geht, das Pferd geht, ich kaufe das Pferd, fünfzehn, sechzehn?

ĆWICZENIE 61.

Der Mann, der Mensch (*mensz*), ich bin, reich (*rajch*),
 der Mann, der Mensch, ich bin, reich,
 mężczyzna, człowiek, ja jestem, bogaty,
 arm, Sie sind (*zii zind*), artig, unartig,
 arm, Sie sind artig, unartig,
 бедный, пан, pani jesteś, grzeczny, niegrzeczny,
 neunzehn (*najnceed*), zwanzig (*cwancig*),
 neunzehn, zwanzig,
 dziewiętnaście, dwadzieścia;
 gut-er Vater, gut-e Mutter, gut-es Kind,
 eingut-er Vater, einegut-e Mutter, eingut-es Kind,
 dobry ojciec, dobra matka, dobre dziecko;

ein armer Mann, бедный mężczyzna; eine arme Frau, biedna kobieta; ein armes Kind, biedne dziecko; mein artiger Bruder, mój grzeczny brat; meine unartige Schwester, moja niegrzeczna siostra; mein schönes Pferd, mój piękny koń; ich bin ein Mensch, jestem człowiekiem; ich bin ein armer Mensch, jestem biednym człowiekiem; sind Sie ein Vater? czy jesteś pan ojcem? ich bin ein Vater,

jestem ojcem; sie ist eine gute Mutter, ona jest dobrą matką; es ist ein Kind, ono jest dzieckiem; es ist ein artiges Kind, ono jest grzecznem dzieckiem.

ĆWICZENIE 62.

Sind Sie ein reicher Mensch?

Ich bin ein armer Mensch.

Sind Sie eine Mutter?

Ich bin eine arme Mutter.

Ist das Kind artig?

Es ist sehr unartig.

Ist es ein gutes Kind?

Es ist ein sehr gutes Kind.

Ist er ein guter Schneider?

Er ist ein schlechter Schneider.

Ist die Tante eine reiche Frau?

Sie ist eine sehr reiche Frau.

Was kauft der Schuster?

Er kauft neunzehn Pfund Leder.

Was sucht der Schneider?

Er sucht zwanzig Ellen Tuch.

Czy jesteś pan bogatym człowiekiem?

Ja jestem biednym człowiekiem.

Czy jesteś pani matką?

Ja jestem biedną matką.

Czy jest dziecko grzeczne?

Ono jest bardzo niegrzeczne.

Czy jest ono dobrem dzieckiem?

Ono jest bardzo dobrem dzieckiem.

Czy jest on dobrym krawcem?

On jest złym krawcem.

Czy jest ciotka bogatą kobietą?

Ona jest bardzo bogatą kobietą.

Co kupuje szewc?

On kupuje dziewiętnaście funtów skóry.

Czego szuka krawiec?

On szuka dwadzieścia łokci sukna.

ĆWICZENIE 63.

Ist der Bruder ein guter Mann? Er ist ein sehr guter Mann. Ist der Vater ein reicher Mensch? Er ist ein sehr armer Mensch. Sind Sie eine arme Frau? Ich bin eine reiche Frau. Ist das Kind artig? Es ist sehr unartig. Ist es ein artiges Kind? Es ist ein unartiges Kind. Ist die Base eine gute Schneiderin?

Sie ist eine schlechte Schneiderin. Ist der Onkel ein guter Schmied? Er ist ein schlechter Schmied. Was sucht der Schloßer? Er sucht neunzehn Pfund Eisen und zwanzig Zentner Stahl.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: dziecko, szkło, cielę, okno, koń, ono, isó, piętnaście, szesnaście, on będzie kupować, ona będzie kupować, ono będzie kupować, on będzie pió, dziecko będzie pić, ono nie będzie pić, koń chodzi, kon będzie chodzió? Co znaczy po polsku: das Bild, das Pferd, das Getreide, ist, gut, schlecht, schön, häßlich, siebzehn, achtzehn, er ist, sie ist, es ist, ist er? ist sie? ist es? nicht schön, nicht gut, das Bild ist schön, das Bild ist nicht schön?

ĆWICZENIE 64.

| | | | |
|------------------|----------------|------------------|--------|
| Dieser (diizer), | diese (diize), | dieses (diizes), | alt, |
| dieser, | diese, | dieses, | alt, |
| ten, | ta, | to, | stary, |

| | | | | |
|---------|--------|--------|--------|--------------|
| jener, | jene, | jenes, | jung, | treu (traj), |
| jener, | jene, | jenes, | jung, | treu, |
| tamten, | tamta, | tamto, | młody, | wierny, |

| | | |
|--------------|------------|-----------|
| dein (dajn), | Ihr (iir), | ich war, |
| dein, | Ihr, | ich war, |
| twój, | pański, | ja byłem; |

er war, on był; sie war, ona była; es war, ono było; Sie waren, pan był; waren Sie? czy był pan? war er? czy był on? er war nicht; on nie był; dieser Mensch, ten człowiek; diese Frau, ta pani, ta kobieta; dieses Kind, to dziecko; jener Nachbar, tamten sąsiad; jene Nachbarin, tamta sąsiadka; jenes Tuch, tamto sukno; mein treuer Freund, mój wierny przyjaciel; dein reicher Onkel, twój bogaty wuj; deine junge Tochter, twoja młoda córka.

ka; **Ihr artiger Sohn**, pański grzeczny syn; **Ihre unartige Schwester**, pańska niegrzeczna siostra; **waren Sie reich!** czy byłaś pani bogata? **ich war arm**, ja byłam biedną; **ein und zwanzig**, (21) dwadzieścia jeden; **zwei und zwanzig**, (22) dwadzieścia dwa; **drei und zwanzig**, (23) dwadzieścia trzy; **vier und zwanzig**, (24) dwadzieścia cztery.

ĆWICZENIE 65.

War dieser Herr alt?
Nein, meine Frau, er war sehr jung.

War diese Frau alt?
Ja mein Herr, sie war sehr alt

War dieses Kind schön?
Ja, es war sehr schön.

War jener Mensch treu?

Er war nicht treu.

War jene Frau schön?

Ja, mein Herr, sie war sehr schön.

War deine Freundin treu?

Sie war nicht treu.

Waren Sie reich?

Ich war sehr reich.

War dein Bruder ein reicher Mann?

Er war ein reicher Mann.

War Ihr alter Freund reich?

Ja, er war sehr reich.

War Ihre junge Schwester schön?

Sie war schön?

Was kaufte jener Schlosser?

Er kaufte ein und zwanzig Pud Eisen und vier und zwanzig Pud Stahl.

Czy był ten pan starym?

Nie, moja pani, on był bardzo młodym.

Czy była ta pani starą?

Tak jest, mój panie, ona była bardzo starą.

Czy było to dziecko pięknem?

Tak jest, ono było bardzo pięknem.

Czy był tamten człowiek wiernym?

On był nie wiernym.

Czy była tamta pani piękną?

Tak jest, mój panie, ona była bardzo piękną.

Czy była twoja przyjaciółka wierną?

Ona była nie wierną.

Czy byłeś pan bogatym?

Ja byłem bardzo bogatym.

Czy był twój brat bogatym człowiekiem?

On był bogatym człowiekiem.

Czy był pański stary przyjaciel bogatym?

Tak jest, on był bardzo bogatym.

Czy była pańska młoda siostra piękną?

Ona była piękną.

Co kupował tamten ślósarz?

On kupował dwadzieścia jeden pud żelaza i dwadzieścia cztery pudy stali.

ĆWICZENIE 66.

Ist dieser Mann dein guter Vater? Ja, meine Frau, er ist mein guter Vater. Ist diese Frau Ihre reiche Schwester? Sie ist meine reiche Schwester. Ist dieses Kind Ihr artiger Bruder? Er ist mein artiger Bruder. War jener Tischler ein reicher Mann? Er war ein reicher Mann. War jene Frau deine junge Tante? Sie war meine junge Tante. War jenes Glas schön? Es war nicht schön, es war häßlich. Waren Sie reich? Ich war arm, aber mein Bruder war reich. War dieser Mensch dein treuer Freund? Er war mein treuer Freund. War jene Frau Ihre treue Freundin? Sie war meine treue Freundin. Was kaufte der Schneider? Er kaufte drei und zwanzig Ellen Tuch und vier und zwanzig Ellen Leinwand.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: obraz, koń, zboże; jest, dobry, zły, piękny, brzydki, siedemnaście, osiemnaście, on jest, ona jest, ono jest; jest on? jest ona? jest ono? nie piękny, nie dobry, obraz jest piękny, zboże jest złe? Co znaczy po polsku: der Mann, der Mensch, reich, arm, ich bin, Sie sind, artig, unartig, neunzehn, zwanzig, guter Vater, ein guter Vater, gute Mutter, eine gute Mutter, gutes Kind, ein gutes Kind, ein armer Mann, mein artiger Bruder, meine artige Schwester, mein schönes Pferd, ich bin ein Mann, Sie sind ein Vater?

ĆWICZENIE 67.

| | | | | |
|----------|---------|----------|----------------|--------|
| welcher, | welche, | welches, | klein (klajn), | groß, |
| welcher, | welche, | welches, | klein, | gross, |
| który, | która, | które, | mały, | duży, |

| | | | | |
|---------|----------|--------------|------|-------|
| machen, | loben, | du lobst, | sie, | wen? |
| machen, | loben, | du lobst, | sie, | wen? |
| robić, | chwalić, | ty chwalisz, | ja, | kogo? |

| | | | |
|----------------------------|-----------|-----------|---------------------|
| der Tisch (<i>tisz</i>), | die Bank, | das Bett, | neu (<i>naj</i>), |
| der Tisch, | die Bank, | das Bett, | neu, |
| stół, | ławka, | łóżko, | nowy; |

welcher Tisch? który stół? welche Bank? która ławka? welches Bett? które łóżko? mein kleiner Tisch, mój mały stół; deine kleine Bank, twoja mała ławka; ihr grosses Bett, pańskie wielkie łóżko; ich mache, ja robię; du machst, ty robisz; er macht, on robi; ich lobe, ja chwale; du lobst, ty chwalisz; er lobt, on chwali; lobst du? czy chwalisz ty? Sie loben, pan, pani chwalisz; loben Sie? czy chwalisz pan? wen lobst du? kogo chwalisz ty? ich lobe meine kleine Schwester, ja chwale moją małą siostrę; fünf und zwanzig, (25) dwadzieścia pięć; sechs und zwanzig, (26) dwadzieścia sześć; sieben und zwanzig, (27) dwadzieścia siedem; acht und zwanzig, (28) dwadzieścia osiem.

ĆWICZENIE 68.

Welcher Tisch ist gross?
 Jener Tisch ist gross.
 Welche Bank war klein?
 Ihre Bank war klein.
 Welches Bett kauften Sie?
 Ich kaufte dein kleines Bett.
 Was machtest du?
 Ich machte ein neues Bett.
 Was machte deine kleine Schwester?
 Sie kaufte mein neues Bild.
 Wen lobst du, mein Freund?
 Ich lobe deine artige Schwester.

Który stół jest duży?
 Tamten stół jest duży.
 Która ławka była małą?
 Pańska ławka była małą.
 Które łóżko kupiłaś pani?
 Kupiłam twoje małe łóżko.
 Co ty zrobiłaś?
 Ja zrobiłam nowe łóżko.
 Co robiła twoja mała siostra?
 Ona kupiła mój nowy obraz.
 Kogo chwalisz, mój przyjacielu?
 Ja chwale twoją grzeczną siostrę.

| | |
|--|---|
| Was verkauftest du? | Co sprzedawałeś? |
| Ich verkaufte mein altes Bett? | Ja sprzedałem moje stare łóżko. |
| Wen suchtest du, mein guter Bruder? | Kogo szukałeś, mój dobry bracie? |
| Ich suchte deine unartige Schwester. | Ja szukałem twojej niegrzecznej siostry. |
| Was machst du, meine kleine Schwester? | Co robisz moja mała siostró? |
| Ich kaufe fünf und zwanzig Pfund Obst. | Ja kupuję dwadzieścia pięć funtów owoców. |
| Was schenkst du mir, mein guter Bruder? | Cóż mi darujesz, mój dobry bracie? |
| Ich schenke dir sieben und zwanzig Pfund Zucker. | Podaruję ci dwadzieścia siedem funtów cukru. |
| Was bringt dein kleiner Bruder? | Co przynosi twój mały brat? |
| Er bringt mir acht und zwanzig Bogen Papier. | On mi przynosi dwadzieścia osiem arkuszy papieru. |
| Wen lobten Sie? | Kogo chwalитеś pan? |
| Ich lobte Ihre gute, artige Tochter. | Ja chwaliłem pańską dobrą, grzeczną córkę. |
| Was suchtest du? | Czego szukałeś? |
| Ich suchte deine grosse Bank. | Ja szukałem twojej dużej ławki. |

ĆWICZENIE 69.

Was machtest du, mein guter Sohn? Ich machte eine kleine Bank. Was machte Ihr alter Tischler? Er machte ein großes Bett. Wen suchtest du, mein kleines Kind? Ich suchte meine gute Mutter. Welcher Tisch war schön? Mein großer Tisch war schön. Welche Bank kauftst du? Ich kaufe jene große Bank. Wen lobst du? Ich lobe deine schöne Schwester. Was suchst du? Ich suche mein neues Bett. Wen lobten Sie? Ich lobte dein kleines, artiges Kind. Was verkaufst du, mein guter Vater? Ich verkaufe sechs und zwanzig Pfund Mehl. Was suchte der Schneider? Er suchte acht und zwanzig Ellen Tuch.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: mężczyzna, ozłowiek, bogaty, biedny, ja jestem, pan jesteś, grzeczny, niegrzeczny, dziewiętnaście, dwadzieścia, dobry ojciec, dobra matka, dobre dziecko, mój grzeczny brat, moja niegrzeczna siostra, jestem mężczyzną, jestem biednym mężczyzną, ona jest dobrą matką, ono jest grzecznym dzieckiem? Co znaczy po polsku: dieser, diese, dieses, jener, jene, jenes, alt, jung, dein, Ihr, treu, ich war, er war, Sie waren, waren Sie? dieser Mensch, diese Frau, dieses Kind, dein reicher Onkel, Ihre junge Tochter, ein und zwanzig, zwei und zwanzig, drei und zwanzig, vier und zwanzig?

ĆWICZENIE 70.

| | | | | |
|--------|---------------------------|------|-------------|------|
| Rufen, | lieben (<i>liiben</i>), | wir, | wir lieben, | sie, |
| rufen, | lieben, | wir, | wir lieben, | sie, |
| wołać, | kochać, | my, | my kochamy, | oni, |

| | | |
|--------------------------------|-------------------------------|-----------------------------|
| der Schüler (<i>szüler</i>), | der Lehrer (<i>leerer</i>), | fleißig (<i>flajsig</i>), |
| der Schüler | der Lehrer, | fleissig, |
| uczeń, | nauczyciel, | pilny, |

| | | | | |
|---------|---------|--------------|--------------|---------------------|
| faul, | tadeln, | dreißig, | mein lieber, | ihn (<i>iin</i>), |
| faul, | tadeln, | dreissig, | mein lieber, | ihn, |
| leniwy, | ganić, | trzydzieści, | mój kochany, | go, |

| | | |
|---------------------------------|--------------------|---------------------|
| was für ein (<i>für ajn</i>)? | was für eine? | was für ein? |
| was für ein? | was für eine? | was für ein? |
| co za jeden, jaki? | co za jedna, jaka? | co za jedno, jakie? |

den Lehrer, nauczyciela; den Schüler, ucznia; den Sohn, syna; du kauftest, ty kupowałeś; du suchtest, ty szukałeś; du hattest, ty miałeś; du liebst, ty kochasz; du liebtest, ty kochałeś; wir lieben, my kochamy; sie lieben, oni kochają; wir kaufen, my kupujemy; wir liebten, kochaliśmy; sie liebten, oni kochali; du tadelst, ty ga-

nisz; er tadelt, on gani; wir tadeln, my ganimy; der Lehrer tadelt, nauczyciel gani; nenn und zwanzig, dwadzieścia dziewięć; dreissig, trzydzieści.

ĆWICZENIE 71.

Wer ruft den Bruder?
Wir rufen den Bruder?
Wer liebt deinen guten Sohn?

Wir lieben ihn sehr.
Wen tadelt der Lehrer?
Der Lehrer tadelt den faulen Schüler.

Lobt der Lehrer einen faulen Schüler?

Der Lehrer lobt nur einen fleissigen Schüler.

Was für ein Schüler liebt den Lehrer?

Ein fleissiger Schüler liebt den Lehrer.

Was für eine Mutter liebt das Kind.

Eine gute Mutter liebt das Kind?

Was für ein Kind liebt den Vater?

Ein gutes Kind liebt den Vater.

Was kauftest du, mein lieber Freund?

Ich kaufte mir ein neues Bett.

Kto woła brata?
My wołamy brata.
Kto kocha twego dobrego syna?

My kochamy go bardzo.
Kogo gani nauczyciel?
Nauczyciel gani leniwego ucznia.

Czy chwali nauczyciel leniwego ucznia?

Nauczyciel chwali tylko pilnego ucznia.

Jaki uczeń kocha nauczyciela?

Pilny uczeń kocha nauczyciela.

Jaka matka kocha dziecko?

Dobra matka kocha dziecko.

Jakie dziecko kocha ojca?

Dobre dziecko kocha ojca.

Cóż kupiłeś, mój luby przyjacielu?

Kupiłem sobie nowe łóżko.

ĆWICZENIE 72.

Rufen Sie meinen Sohn? Ich rufe ihn. Ruffst du meinen kleinen Bruder? Ich rufe ihn nicht. Wer liebt deinen Vater? Wir lieben ihn. Lieben sie meinen Onkel? Sie lieben Ihren Onkel sehr. Was für

ein Schüler liebt den Lehrer? Ein fleßiger Schüler liebt den Lehrer? Was für eine Tochter liebt den Vater? Eine gute Tochter liebt den Vater. Was für ein Kind lobst du? Ich lobe ein gutes Kind. Was für einen Schüler lobt der Lehrer? Er lobt einen fleißigen Schüler. Lobt der Lehrer einen faulen Schüler? Er lobt ihn nicht, er tadelt ihn.

Powtórzenie. Jak się nazywa po niemiecku: ten, ta, to, stary, tamten, tamta, tamto, młody, wierny, twój, pański, ja byłem, on był, ona była, 21, 22, 23, 24? Co znaczy po polsku: welcher? welche? welches? klein, groß, machen, loben, du lobst, wen? der Tisch, die Bank, das Bett, neu, fünf und zwanzig, sechs und zwanzig, neun und zwanzig, dreißig?

Der Hahn und die Perle.
Ich f f der haan und dii perle.
 Kogut i perła.

Uwaga. Wyrazy pochylemi literami oznaczają wyimowę.

Ein Hahn fand eine Perle und sagte: Was für
ajn haan fund ajne perle und zagte: was für
Jeden kogut znalazł jedną perłę i rzekł: Co za

ein leeres Ding? Ich verstehe nicht, warum
ajn leeres ding? ich ferszteeh nicht, warum
 pusta rzecz? Ja nie rozumiem, dlaczego

die Menschen so hoch die Perlen schätzen. Ich
dii menszen zo hoch dii perlen szecceen. ich
 ludzie tak wysoko perły cenią. Ja

bin zufrieden, wenn ich ein Körnlein
bin cufrüiden, wenn ich ajn kernlajn
 jestem kcontent, jeżeli ja jedno ziarneczko

Gerste finde. Die Gerste ist zwar nicht
gierste finde. dii gierste ist cwar nicht
jęczmienia znajdě. Jęczmień jest wprawdzie nie

teuer, aber schmackhaft und nahrhaft.
tajer, aber szmakkhaf und naarhaft.
drogi, ale smaczny i pożywny.

Unfolgsamer Knabe.
unfolgzamer knabe.
Nieposłuszny chłopiec.

Anton ging mit seiner Mutter spazieren. Auf
anton ging mit zajner mutter szpaciiren. auf
Antoś szedł ze swoją matką spacerować. Na

dem Wege war ein großer Stein. Anton wollte
dem wegje war ajn grosser sztajn. anton wollte
drodze był duży kamień. Antoś chciał

über diesen Stein springen. Aber die Mutter
über diizen- sztajn szpringen. aber dii mutter
przez ten kamieńprzeskoczyć. Lecz matka

sagte: Anton! springe nicht über diesen Stein,
zagte: anton! szpringie nicht iiber diizen sztajn,
rzekła: Antosiu! nie skacz przez ten kamień,

denn du kannst den Fuß brechen; Anton aber war
denn du kannst den fuss brechen; anton aber war
bo ty możesz nogę złamać; Antoś zaś był

unfolgsam. Er sprang über den Stein und
unfolgzam. er szprang uiber den sztajn und
 nieposłusznym. On skoczył przez kamień i

brach den Fuß.
brach den fuss.
 złamał nogę.

Artig, flink und rein
artig, flink und rajn
 Grzecznemi, zwinnemi i czystemi

Müssen Kinder sein.
müssen kinder zajn.
 Muszą dzieci być.

Ei bescheiden, artig, gut,
zaj beszajden, artig, gut,
 Bądź skromnym, grzecznym, dobrym,

Habe immer frohen Mut.
habe immer frooen mut.
 Miej zawsze wesołą myśl.

Du sollst immer Gutes üben,
du zollst immer gutes üben,
 Tyś powinien zawsze dobrze czynić,

So werden dich Menschen lieben,
zo werden dich menszen liiben.
 To będą cię ludzie kochać.

Czwarty wzorek pisma.

Das Blut ist roth. Die
Rosenblume ist blau.
Die Nuss ist braun
Das Gold ist gelb.
Das Gras ist grün.
Die Pflaume ist schwarz.
Die Maue ist grau.
Der Farn ist weiß.
Die Miase ist bunt.
Das Pferd mischt. Der
Friede.

4-ty wzorek pisma.

Krew jest czerwona.

Bławatek jest niebieski.

Orzech jest brunatny.

Złoto jest żółte.

Trawa jest zielona.

Węgiel jest czarny.

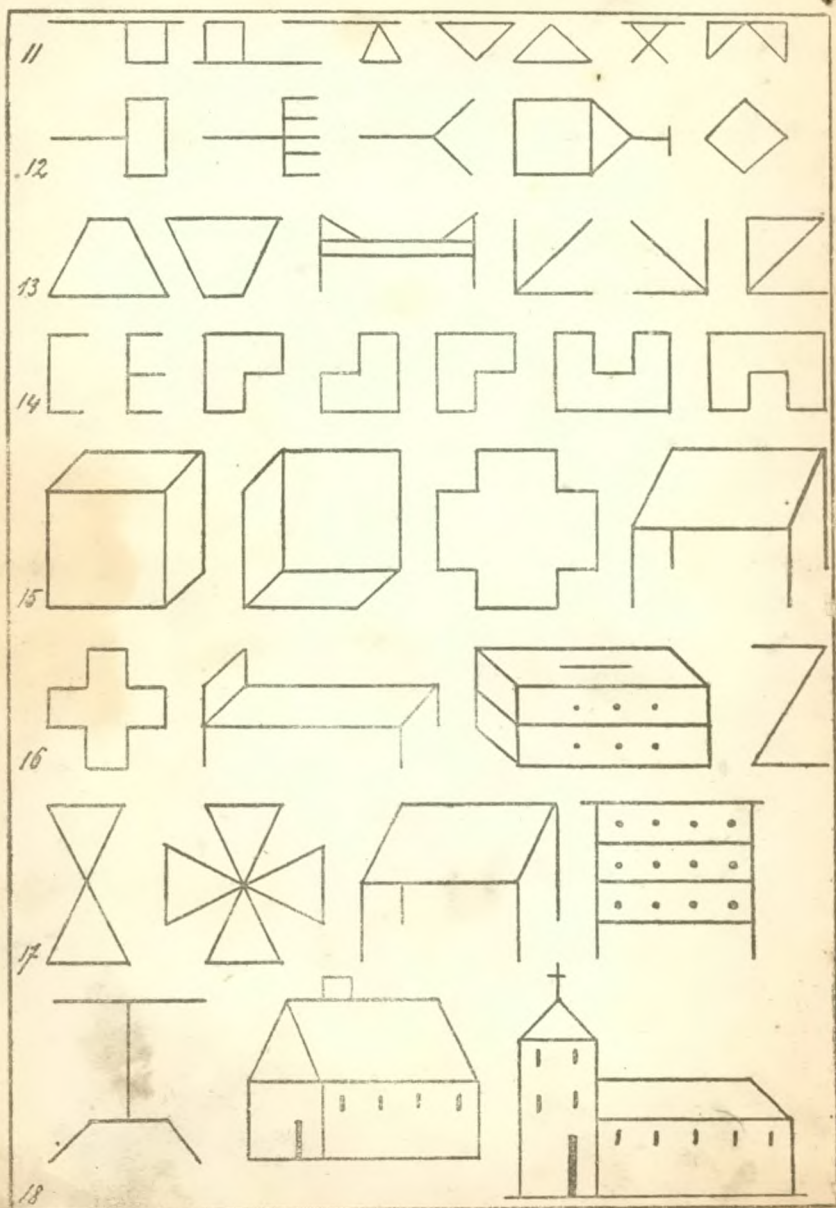
Mysz jest szara.

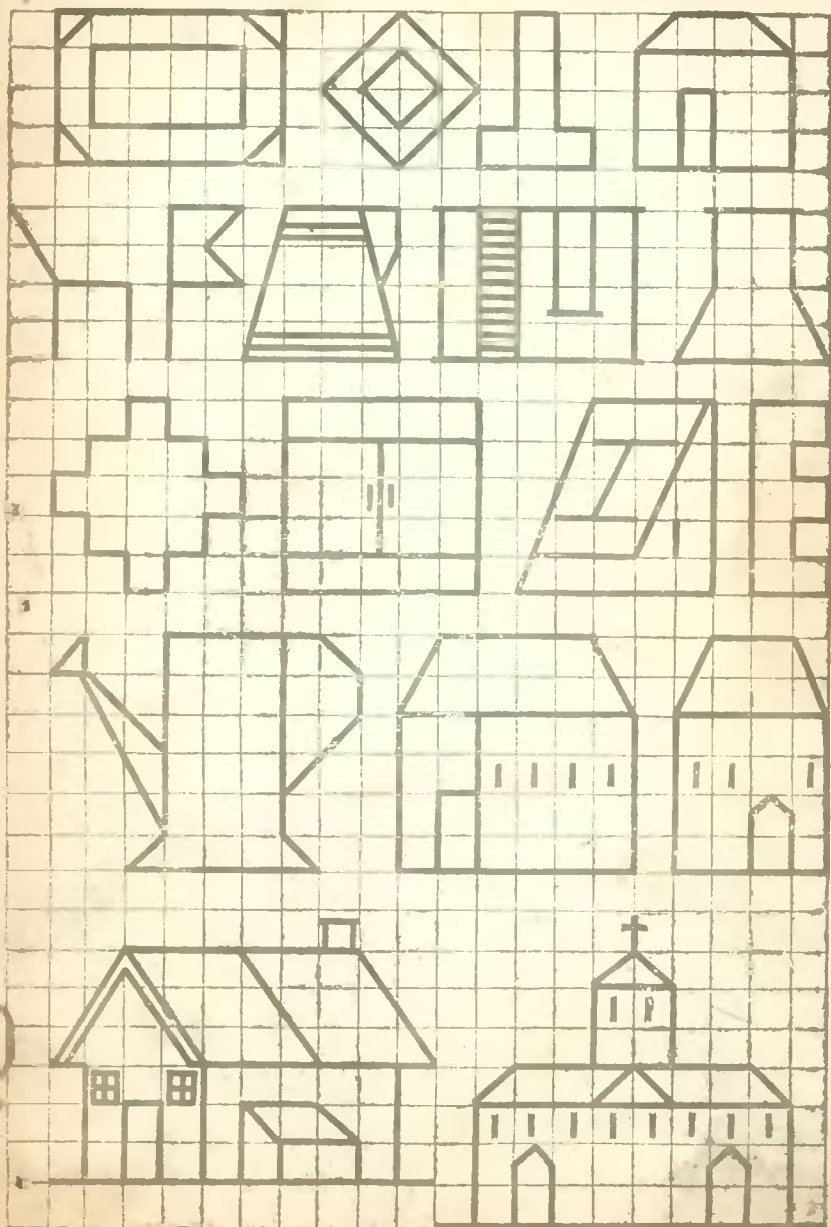
Śnieg jest biały.

Łąka jest pstra.

Koń rzy.

Pies szczeka.





Piąty wzorek pisma.

Die Pügel ist ründ. Der
 Mürfel ist rülig. Der Ju-
 nig ist piß. Der Offiz ist
 pauer. Der Fuß ist pual.
 Die Pfunke ist langsam.
 Der Pnabe ist jüny. Der
 Graib ist alt. Der Lelai
 ist pferner. Die Feder ist
 lüft. Die Lutter ist weiß.
 Der Hain ist furt.
 Der Pfuner ist weiß.
 Die Mier ist bünt.

5-ty wzorek pisma.

Kula jest okrągła. Kostka
jest kanciasta. Miód jest
słodki. Ocet jest kwaśny.
Lajac jest szybki.
Ślimak jest powolny.
Chłopiec jest młody.
Starzec jest stary. Ołów
jest ciężki. Pióro jest lekkie.
Masto jest mięśnię (tryluje).
Słowik śpiewa (tnie).
Kukutka kuka.
Zaskótko szczebiocze.

Szósty wzorek pisma.

Die Janna yarkant. Der Jusu
kräft. Der Ruba kräft. Die
Teuba yarkt.

Die Zinga markant. Der
Yfman yarkt. Die Maub
yarkt. Die Jamb yfmarkant.
Die Janna yarkant. Der Jusu
kräft. Der Ruba kräft. Die
Teuba yarkt.

Die Langa
Der Hain ist yarkt.
Der Yfman ist markant.
Die Miska ist bunt.

6-ty wzorek pisma.

Kura gdacze. Kogut pieje.

Kruk kracze.

Gotał grucha.

Koza beczy. Świnia rechcze.

Mysz piszczy. Gęś gega.

Kura gdacze. Kogut pieje.

Kruk kracze.

Gotał grucha.

Skowronek śpiewa (tryluje).

Słowik śpiewa (tnie).

Kukutka kuka.

Jaskółka szczebiocze.

Siódmy wzorek pisma.

Der Ruck ruckt.
Der Lauf murrend. Der
Muffen glüht. Der
Finken kist. Der Farn
angriffs. Der Sonnen
voll. Die Flöte tönt. Die
Pate klingt. Die Trom-
mel lärmt. Die Trompe-
te signalirt. Die Pfeife
knallt. Die Maffen klir-
ren. Die Patten ruffeln.
Die Mische klappert.

7-my wzorek pisma.

Kukutka kuka.

Strumyk mruczy.

Woda pluska.

Iskra pryska.

Ogień trzeszczy.

Grzmot huczy. Flet dźwięczy.

Struna brzmi.

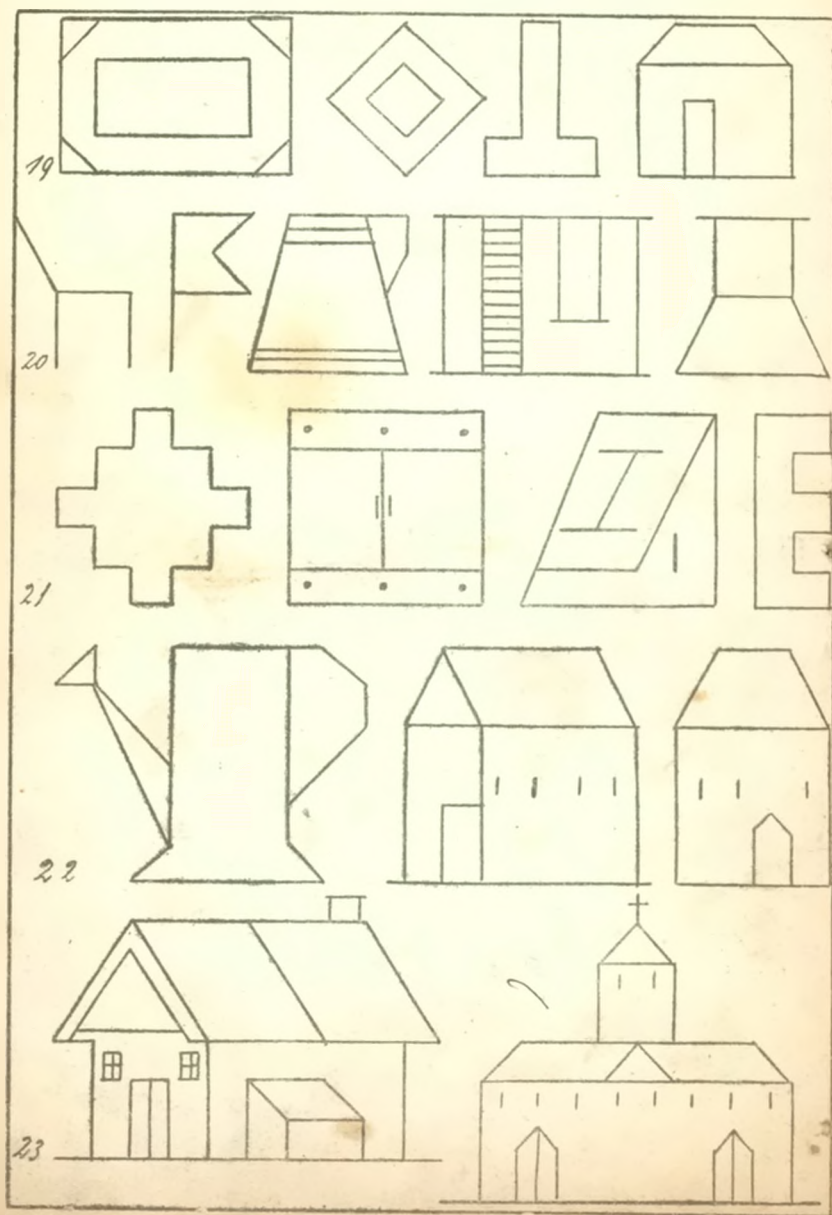
Beben bełni. Trąba brzmi.

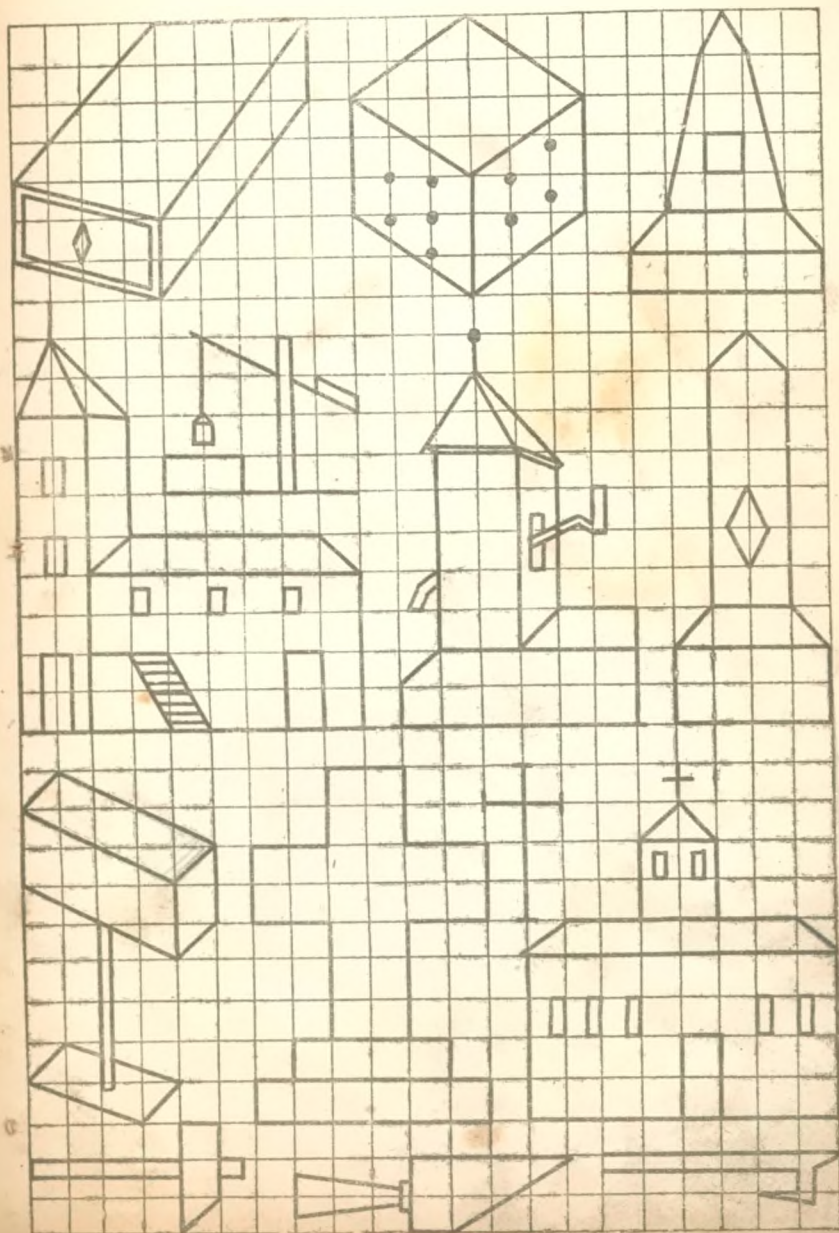
Bicz trzaska.

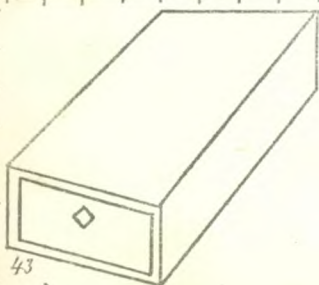
Zbroje szczekają.

Łańcuchy brzęczą.

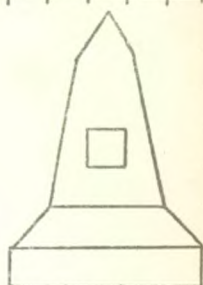
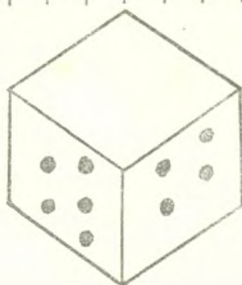
Młyn stuka.



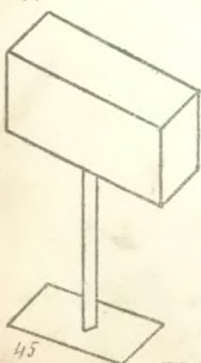
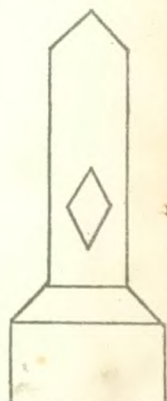
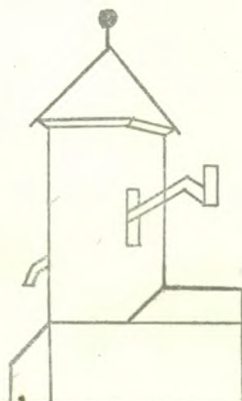




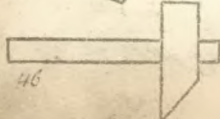
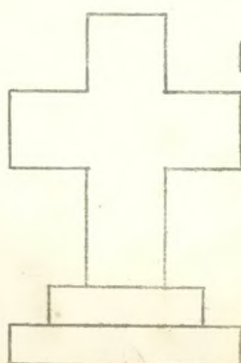
43



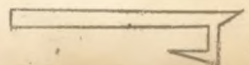
44

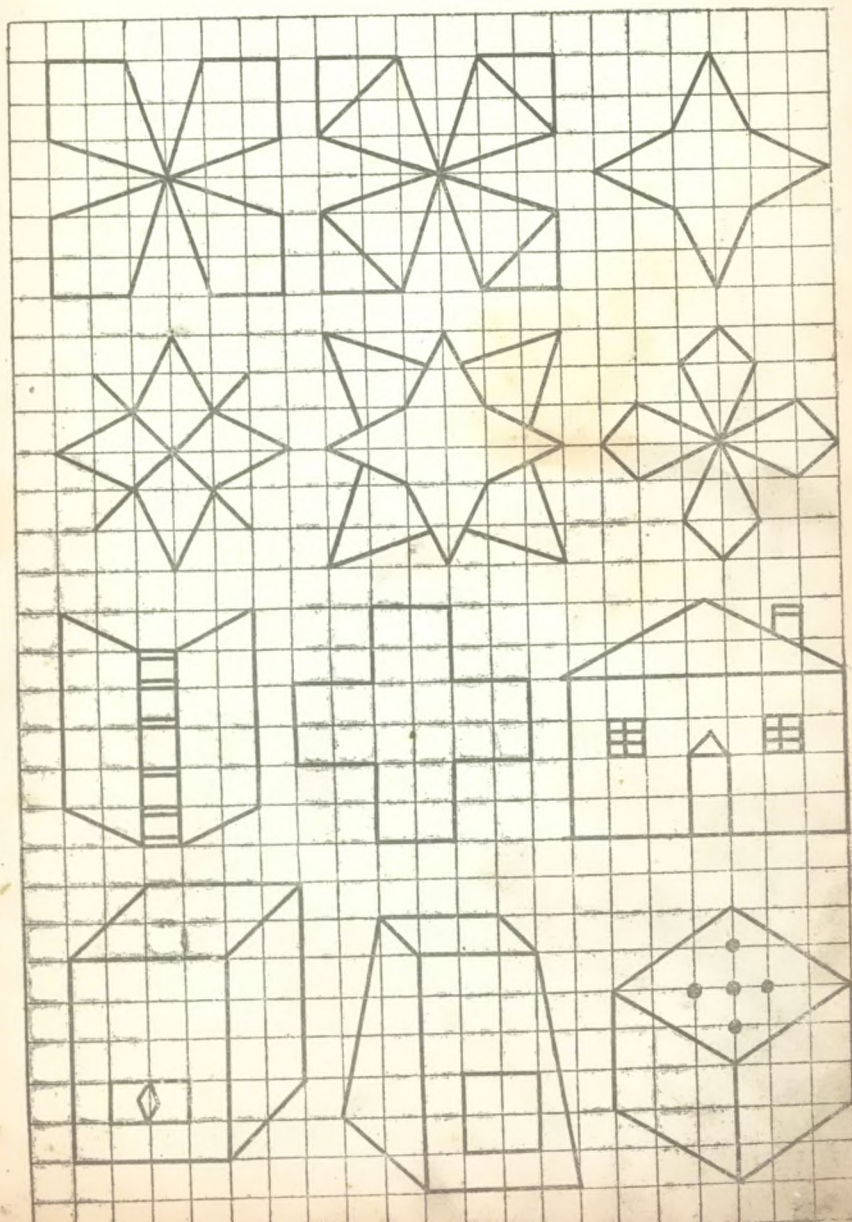


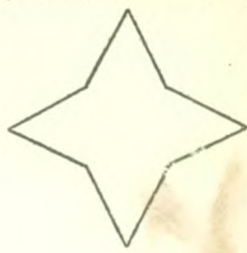
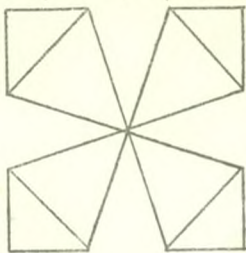
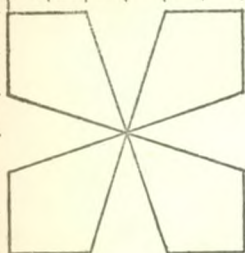
45



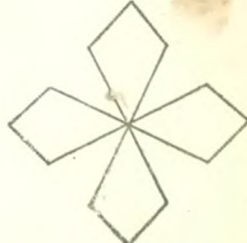
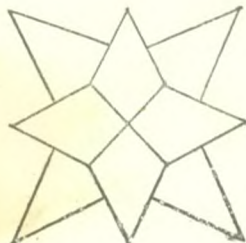
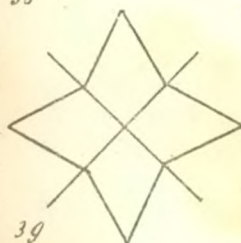
46



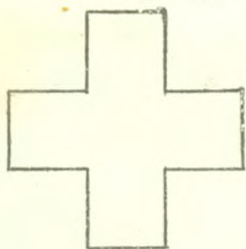
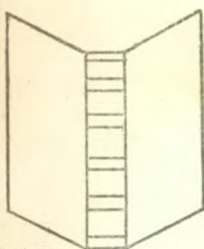




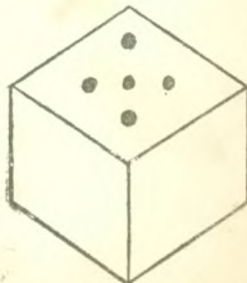
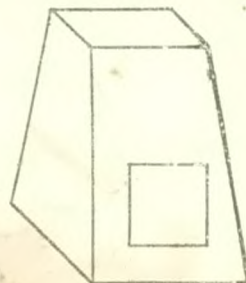
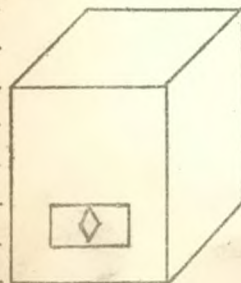
38



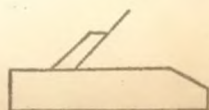
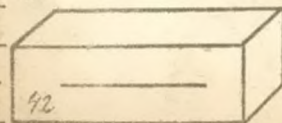
39



40



41



42

CZĘŚĆ II.

INFORMACYA

Część II. niniejszego elementarza stanowią oprócz krótkich objaśnień i przykładów z gramatyki, głównie powiastki niemieckie, tłumaczone dosłownie. Dzieci znające już nieco gramatykę polską mogą opracować parę ćwiczeń z tworzenia liczby mnogiej, z deklinacyi rzeczowników, przymiotników i konjugacyi słów według podanych przykładów o tyle, aby mogły odróżnić wyrazy w różnych formach. Jeżeli zaś nie znają zasad gramatyki polskiej, to mogą się najwyżej nauczyć tylko znaczenia wyrazów podanych w przykładach i lepiej odrazu przejść z niemi do czytania powiastek. Powiastki te napisane bardzo łatwym stylem, zastosowanym do wieku dzieciennego, przeznaczone są nie tylko do ćwiczenia w płynnem czytaniu i tłumaczeniu, lecz także do wprawy w pisanie i opowiadaniu. Dlatego muszą dzieci nauczyć się wpieryw płynnie czytać każdą powiastkę, następnie przetłumaczyć ją z niemieckiego na polski język i odwrotnie, z polskiego języka na niemiecki z książki otwartej, a potem zakryć kawałkiem papieru jedną stronicę, a na drugiej tłumaczyć z pamięci. I tak np. chcąc tłumaczyć z niemieckiego na polskie, to się zakrywa tłumaczenie polskie i tłumaczy z pamięci; chcąc zaś tłumaczyć z polskiego na niemiecki język, to się zakrywa tekst niemiecki. Nakoniec gdy już dzieci płynnie czytają i tłumaczą z pamięci, mogą także opowiadać każdą powiastkę po polsku, a potem po niemiecku. To rozumie się potrafią tylko dzieci zdolniejsze, zatem dzieci mniej zdolne lepiej tem nie trudzić.

Największe usługi wyświadczyć tu może przepisywanie powiastek. Zatem, jeżeli dzieci już jako tako piszą po niemiecku, to mogą przepisać każdą powiastkę z książki, następnie ją przetłumaczyć ustnie, a nakoniec pisemnie. Obok tego trzeba im podyktować tę samą powiastkę, błędy podznaczyć, które muszą dzieci koniecznie same poprawić przy pomocy książki,

gdyż tym sposobem nauczyć się łatwiej zapamiętać pisownię. Dzieci zaś wcale jeszcze nie piszące, lub źle piszące, mogą się uczyć tylko pamięciowo. Z nauką nie trzeba się zbyt śpieszyć, lepiej nauczyć mało, a dobrze, niż dużo, a źle. Dlatego trzeba nauczyć dziecko najprzód jednego wyrazu, lub wiersza, następnie drugiego, a pierwszy powtórzyć i takim sposobem przechodzić cały ustęp.

W każdym razie bardzo zalecającą jest nauka powiastek na pamięć, jeżeli to dzieci nie bardzo nuży, gdyż tym sposobem łatwiej zapamiętają pojedyncze wyrazy i całe zdania i wprawiają się w rozmowie, a to daje silną podwalinę do dalszej nauki języka niemieckiego.

Nakoniec objaśnienia podane poniżej powiastek służą jedynie do wskazania, że ten lub ów wyraz można użyć w różnej postaci. Wyrazy niemieckie w objaśnieniach na lewej stronie, są tłumaczone na język polski na stronie prawej.

Warszawa, w Czerwcu 1889 r.

Autor.



OBJASNIENIA

najpotrzebniejsze przy ćwiczeniu w czytaniu, tłumaczeniu i pisaniu.

Samogłoski długie.

Po samogłoskach długich pisze się pojedyncze spółgłoski:

aa, das Paar włos; die Haa-re włosy;
 ee, das Beet grządka; die Bee-te grządki;
 oo, das Boot łódka; die Boo-te łódki;
 ah, äh, der Zahn ząb; die Zäh-ne zęby;
 eh, der Feh-ler błąd; die Feh-ler błędy;
 oh, öh, der Sohn syn; die Söh-ne synowie;
 uh, die Uhr zegar; die Uh-ren zegary;
 iih, die Müh-le młyn; die Müh-len młyny;
 ie, die Vie-ne pszczoła; die Vie-nen pszczoły.

Samogłoski krótkie.

Po samogłoskach krótkich pisze się podwójne spółgłoski:

ff, das Schiff, okręt; die Schif-fe okręty;
 kk (kk), der Stof kij; die Stö-cke kije;
 ll, der Stall stajnia; die Stäl-le stajnie;
 mm, das Zim-mer pokój; die Zim-mer pokoje;
 nn, die Rin-ne rynna; die Rin-nen rynny;
 pp, die Pup-pe lalka; die Pup-pen lalki;
 rr, der Narr głupiec; die Nar-ren głupcy;
 ss, der Kef-sel kociok; die Kef-sel kotły;
 tt, die Rat-te szczur; die Rat-ten szczury;
 hh, (zz), der Spaz wróbel; die Spa-ßen wróble.

O tworzeniu liczby mnogiej.

Liczba mnoga rzeczowników niemieckich tworzy się przez dodanie zakończeń: n, en, e, er, lub wcale bez zmiany zakończenia. Wiele rzeczowników zmienia w liczbie mnogiej samogłoski a, o, u na ä, ö, ü. Rodzajniki: der, die, das zamienia się w liczbie mnogiej dla wszystkich trzech rodzajów na die.

Liczba pojedyncza.

Der Knabe chłopiec,
der Hase zając,
der Mensch człowiek,
die Blume kwiat,
die Feder pióro,

der Vogel ptak,
der Bruder brat,
daß Fenster okno,
daß Ufer brzeg,

der Wolf wilk, der Fuchs lis,
der Hut kapelusz, der Stod kij,
die Hand ręka, die Maus mysz,

daß Kind dziecko, daß Dach dach,
daß Blatt liść, daß Feld pole,

Liczba mnoga

die Knaben chłopcy,
die Hasen zające,
die Menschen ludzie,
die Blumen kwiaty,
die Federn pióra;

die Vögel ptaki,
die Brüder bracia,
die Fenster okna,
die Ufer brzegi;

die Wölfe wilki, die Füchse lisy,
die Hüte kapelusze, die Stöcke kije,
die Hände ręce, die Mäuse myszy;

die Kinder dzieci, die Dächer dachy,
die Blätter liście, die Felder pola.

Przypadkowanie rzeczowników.

Rzeczowniki niemieckie odmieniają się tylko w 4-ech przypadkach według 3-ech deklinacyj.

I. Deklinacya słaba.

Liczba pojedyncza.

Przyp. 1. Der Rabe kruk,
2. des Rabe-n kruka,
3. dem Rabe-n krukowi,
4. den Rabe-n kruka,

Liczba mnoga.

1. die Rabe-n kruki,
2. der Rabe-n kruków,
3. den Rabe-n krukóm,
4. die Rabe-n kruki;

II. Deklinacya mocna.

1. Der Vogel daß Fenster
 ptak, okno,
2. des Vogel-s des Fenster-s
 ptaka, okna,
3. dem Vogel dem Fenster
 ptakowi, oknu,
4. den Vogel daß Fenster
 ptaka. okno,

1. die Vögel die Fenster
 ptaki, okna,
2. der Vögel der Fenster
 ptaków, okien,
3. den Vögel-n den Fenster-n
 ptakóm, oknom,
4. die Vögel die Fenster
 ptaki, okna;

| | | | |
|-------------------------|----------------------|--------------------------|------------------------|
| 1. der Sohn syn, | daß Glas szkło, | 1. die Söhne synowie, | die Gläser szkła, |
| 2. des Sohnes syna, | des Glases szkła, | 2. der Söhne synów, | der Gläser szkieł, |
| 3. dem Sohne synowi, | dem Glase szkłu, | 3. den Söhnen synom, | den Gläsern szkłom, |
| 4. den Sohn syna, | daß Glas szkło, | 4. die Söhne synów, | die Gläser szkła. |

III. Deklinacya mieszana.

| | |
|-----------------------------------|-------------------------------------|
| 1. die Nacht noc, die Rose róża, | 1. die Nächte gece, die Rosen róże, |
| 2. der Nacht nocy, der Rose róży, | 2. der Nächte nóo, der Rosen róż, |
| 3. der Nacht nocy, der Rose róży, | 3. den Nächten nocom, Rosen różom, |
| 4. die Nacht noc, die Rose różę, | 4. die Nächte gece, die Rosen róże. |

Przypadkowanie rzeczowników z przymiotnikami.

Liczba pojedyncza.

| Rodzaj męski. | Rodzaj żeński. | Rodzaj nijaki. |
|--------------------------------------|------------------------------|--------------------------------|
| 1. großer Tisch, duży stół; | große Bank, duża ławka. | großes Feld, duże pole, |
| 2. großer Tische, dużego stołu, | großer Bank, dużej ławki, | großes Feldes, dużego pola, |
| 3. großen Tische, dużemu stołowi, | großer Bank, dużej ławce. | großem Felde, dużemu polu, |
| 4. großen Tisch, duży stół, | große Bank, dużą ławkę. | großes Feld, duże pole. |

Liczba mnoga.

Na wszystkie trzy rodzaje jednakowo.

| | | |
|-------------------------------------|---------------------------------|---------------------------------|
| 1. große Tische, duże stoły, | große Bänke, duże ławki, | große Felder, duże pola, |
| 2. großer Tische, dużych stołów, | großer Bänke, dużych ławek, | großer Felder, dużych pól, |
| 3. großen Tischen, dużym stołom, | großen Bänken, dużym ławkom, | großen Feldern, dużym polom, |
| 4. große Tische, duże stoły, | große Bänke, duże ławki, | große Felder, duże pola |

Odmiana słów czyli czasowników.

Czas teraźniejszy.

ich mache ja robię,
du machst ty robisz,
er macht on robi,

ich habe ja mam,
du hast ty masz,
er hat on ma,

ich bin ja jestem,
du bist ty jesteś,
er ist on jest,

wir machen my robimy,
ihr macht wy robicie,
sie machen oni robią,

wir haben my mamy,
ihr habt wy macie,
sie haben oni, one mają,

wir sind jesteśmy,
ihr seid jesteście,
sie sind oni są;

Czas przeszły.

ich machte robiłem,
du machtest robiłeś,
er machte on robił,

ich hatte miałem,
du hattest miałeś,
er hatte on miał,

ich war byłem,
du warst byłeś,
er war on był,

wir machten robiliśmy,
ihr machtet robiliście,
sie machten oni robili,

wir hatten mieliśmy,
ihr hattet mieliście,
sie hatten oni mieli,

wir waren byliśmy,
ihr wartet byliście,
sie waren oni byli;

Czas przyszły.

ich werde machen,
ja będę robił,
du wirst machen,
ty będziesz robił,
er wird machen,
on będzie robił,

ich werde haben,
będę miał,
du wirst haben,
będziesz miał,
er wird haben,
on będzie miał,

ich werde sein,
ja będę,
du wirst sein,
ty będziesz,
er wird sein,
on będzie,

wir werden machen,
my będziemy robiłi,
ihr werdet machen,
wy będziecie robiłi,
sie werden machen,
oni będą robiłi,

wir werden haben,
będziemy mieli,
ihr werdet haben,
będziecie mieli,
sie werden haben,
oni będą mieli,

wir werden sein,
my będziemy,
ihr werdet sein,
wy będziecie,
sie werden sein,
oni będą.

24

25

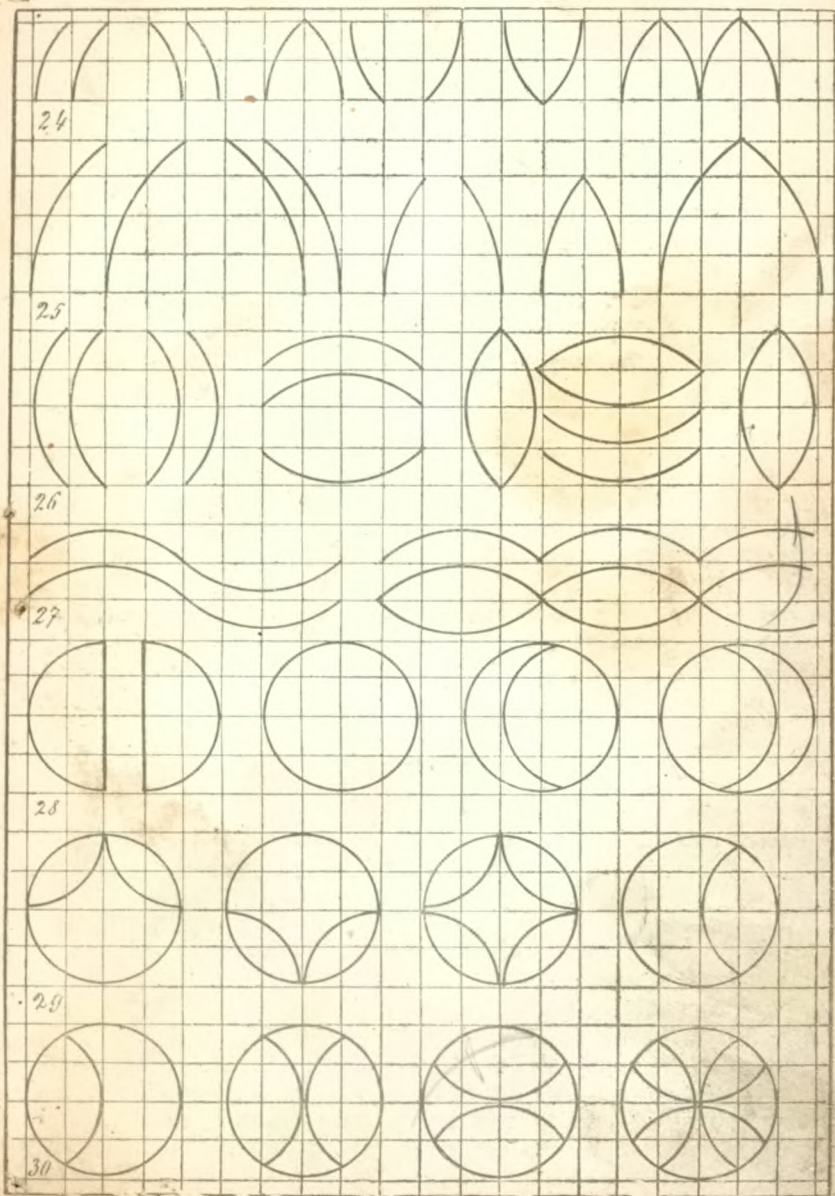
26

27

28

29

30



Die Erzählungen.

1. Der Hahn und die Perle.

Der Hahn fand¹⁾ eine Per-le im²⁾ Un-flat und sag-te:³⁾ Was für ein lee-res Ding? Ich ver-ste-he nicht, wa-rum die Men-schen so hoch die Per-len schä-ßen? Ich bin zu-frie-den, wenn ich ein Körn-lein Ger-ste finde.- Die Ger-ste ist zwar nicht te-u-er, a-ber schmack-haft und nahr-haft.

2. Der unfolgsame Knabe.

An-ton ging¹⁾ mit sei-ner Mut-ter spa-zie-ren. Auf dem We-ge war ein gro-ßer Stein. An-ton woll-te²⁾ ü-ber die-sen Stein sprin-gen. A-ber die Mut-ter sag-te: An-ton! sprin-ge ü-ber die-sen Stein nicht, denn du kannst³⁾ den Fuß bre-chen.⁴⁾ An-ton a-ber folg-te der Mut-ter nicht. Er sprang⁴⁾ ü-ber den Stein und brach⁵⁾ sich den Fuß.

3. Das Vogelnest.

Auf ei-ner Ei-che war ein Vo-gel-nest. In die-sem Ne-ste wa-ren vier jun-ge, klei-ne Bö-ge-lein. Die Al-ten brach-ten¹⁾ ih-nen²⁾ die Wür-mer. Das be-merk-te der klei-ne Eud-wig. Er klet-ter-te schnell auf den Baum. Er nahm³⁾ die klei-nen Bö-ge-lein aus dem Ne-ste und woll-te⁴⁾ her-ab-stei-gen. Da brach⁴⁾ der Ast, Eud-wig fiel⁵⁾ auf die Er-de und brach sich ei-ne Hand.

Objasnienia niektórych trudniejszych wyrazów w powiastkach i tak: do Nr. 1: ¹⁾ er fand, finden; ²⁾ im; ³⁾ er sagte, sagen.

Objasnienia do Nr. 2: ¹⁾ er ging, gehen; ²⁾ er wollte, wollen; ³⁾ du kannst, können; ⁴⁾ er sprang, springen; ⁵⁾ er brach, brechen.

Objasnienia do Nr. 3: ¹⁾ sie brachten, bringen; ²⁾ ihnen; ³⁾ er nahm, nehmen; ⁴⁾ er brach, brechen; ⁵⁾ er fiel, fallen.

POWIASTKI.

1. Kogut i perła.

Kogut znalazł perłę w śmieciach i rzekł: Cóż to za pusta rzecz? Ja nie rozumiem, dlaczego ludzie tak wysoko cenią perły? Ja jestem kontent, gdy znajdę ziarno jęczmienia. Jęczmień jest wprawdzie niedrogi, ale smaczny i pożywny.

2. Nieposłuszny chłopiec.

Antoś szedł ze swoją matką na przechadzkę. Na drodze był duży kamień. Antoś chciał przez ten kamień przeskoczyć. Ale matka rzekła: Antosiul! nie skacz przez ten kamień, bo możesz złamać nogę. Antoś zaś nie usłuchał matki. Skoczył przez kamień i złamał sobie nogę.

3. Ptasie gniazdo.

Na jednym dębie było ptasie gniazdo. W tem gnieździe było czworo młodych, małych ptasząt. Stare przynosiły im robaczki. To spostrzegł mały Ludwiś. On wlaźł prędko na drzewo. Wziął małe ptaszęta z gniazda i chciał zleźć. Wtem złamała się gałąź, Ludwiś opadł na ziemię i złamał sobie rękę.

Tłumaczenia wyrazów na str. 84; do Nr. 1: 1) on znalazł, znalazło; 2) w; 3) on rzekł, rzec, powiedzieć.

Tłumaczenia do Nr. 2: 1) on szedł, iść; 2) on chciał, chcieć; 3) ty możesz, módz; 4) on skoczył, skakać; 5) on złamał, łamać,

Tłumaczenia do Nr. 3: 1) one przynosiły, przynosić; 2) im; 3) on wziął, wziąć, brać; 4) on złamał, łamać; 5) on upadł, padać.

4. Der unartige Knabe.

Karl hat-te ei-ne klei-ne Ka-ße. Er spiel-te sehr gern mit die-ser Ka-ße. U-ber er zog¹⁾ die Ka-ße zu stark bei den Oh-ren. Die Ka-ße ward²⁾ zor-nig und biß³⁾ Karl in die Hand. Karl lief⁴⁾ zu sei-ner Mut-ter wei-nend und klag-te ü-ber die un-ar-ti-ge Ka-ße. Die Mut-ter a-ber sag-te: Nicht die Ka-ße ist un-ar-tig, a-ber du bist ein un-ar-ti-ges Kind. Zie-he die Ka-ße bei Oh-ren nicht, so wird sie dich nicht bei-ßen.

5. Der König und das Kind.

Auf der Straffe begegnete der König einem kleinen Knaben und fragte ihn: Wohin gehst du mein gutes Kind? Der Knabe antwortete: Ich gehe in die Schule, ich will¹⁾ dort lernen. Da sagte der König: Lerne fleißig mein Kind! du wirst ein großer und nützlicher Mann werden²⁾.

6. Die Unvorsichtigkeit.

Hans jagte einen bunten Schmetterling. Aber der Schmetterling war vorsichtig und setzte sich auf eine sehr hohe Blume. Hans lief¹⁾ zu der Blume und wollte den Schmetterling fangen. Auf dem Wege war ein tiefer Graben voll Wasser. Hans schaute nur nach dem Schmetterling und sah²⁾ den Graben nicht. Er lief blind-lings³⁾ zu der Blume, fiel⁴⁾ in den Graben und machte seine Klei-der naß⁵⁾. Als er nach Hause kam,⁶⁾ so schalt⁷⁾ ihn der Vater dafür.

Objasnienia do Nr. 4: ¹⁾ er zog, ziehen; ²⁾ er ward zornig, werden; ³⁾ er biß, beißen; ⁴⁾ er lief, laufen.

Objasnienia do Nr. 5: ¹⁾ ich will, wollen; ²⁾ du wirst werden.

Objasnienia do Nr. 6: ¹⁾ er lief, laufen; ²⁾ er sah, sehen; ³⁾ blind-lings; ⁴⁾ er fiel, fallen; ⁵⁾ er machte naß; ⁶⁾ er kam, kommen! ⁷⁾ er schalt, schelten.

4. Niegrzeczny chłopiec.

Karolek miał małego kotka. On lubił bardzo igrać z tym kotkiem. Ale ciągnął kotka zbyt silnie za uszy. Kotek rozgniewał się i ukąsił Karolka w rękę. Karolek pobiegł do swej matki płacząc i uskarżał się na niegrzecznego kotka. Matka zaś rzekła: Nie kotek jest niegrzecznym, ale ty jesteś niegrzeczne¹⁾m dzieckiem. Nie szarpaj kotka za uszy, to cię nie ukąsi.

5. Król i dziecko.

Na ulicy spotkał król małego chłopczyka i zapytał go: Dokąd ty idziesz, moje dobre dziecię? Chłopiec odpowiedział: Idę do szkoły, ja się tam chcę uczyć. Tedy rzekł król: Ucz się pilnie dziecię mój! Ty zostaniesz wielkim i pożytecznym człowiekiem.

6. Nieostrożność.

Jaś gonił pstrego motyla. Ale motyl był ostrożny i usiadł sobie na wysokim kwiatku. Jaś pobiegł do kwiatka i chciał złapać motyla. Na drodze był głęboki rów pełen wody. Jaś patrzył tylko za motylem i nie widział rowu. Biegł na oślep do kwiatka, wpadł do rowu i zmoczył swoje suknie. Gdy do domu przyszedł, to go ojciec za to wyłajał.

Tłumaczenie do Nr. 4: ¹⁾ on ciągnął, ciągnąć; ²⁾ on rozgniewał się, albo został zły, zostać; ³⁾ on ukąsił, kąsać; ⁴⁾ on pobiegł, biegać.

Tłumaczenie do Nr. 5: ¹⁾ ja chcę, chcieć; ²⁾ ty zostaniesz.

Tłumaczenie do Nr. 6: ¹⁾ on pobiegł, biegać; ²⁾ on widział, widzieć; ³⁾ na oślep; ⁴⁾ on wpadł, padać; ⁵⁾ on zrobił mokre, zmoczył; ⁶⁾ on przyszedł, przyjść; ⁷⁾ on lajał, lajać.

7. Die verdiente Strafe.

Ein Knabe sah eine Kette vor der Schmiede liegen. Schnell ergriff¹⁾ er die Kette und wollte sie mitnehmen. Aber plötzlich warf²⁾ er die Kette und schrie³⁾ laut. Die Kette war glühend heiß und der Knabe verbrennte sich die Finger. Auf sein Geschrei kam der Schmied aus der Schmiede und sagte: Es ist dir recht, was nicht dein ist, das sollst⁴⁾ du nicht rühren.

8. Die Tanne und Birke.

Einmal redeten die Kinder von den schönsten Bäumen. Josef sagte: Welcher Baum ist am schönsten? Karl antwortete: die Tanne oder der Christbaum, denn er bringt viele Lederbissen für die Kinder. Und welcher Baum ist am garstigsten? fragte wieder Josef. Die Birke, antwortete Franz, denn man macht¹⁾ aus ihren Zweigen die Ruten. Da lachten alle Kinder herzlich, denn Franz war unartig und bekam²⁾ oft Ruten von seinem Vater.

9. Der Rabe und die Elster.

Eine Elster hüpfte auf den Zweigen des Baumes und plapperte beständig. Ein Rabe aber saß¹⁾ ruhig und schwieg²⁾. Warum schweigst du, lieber Freund? fragte die Elster: Glaubst du das nicht, was ich dir erzähle? Ich glaube dir gar nicht, sagte der Rabe, denn wer so viel plappert, wie du, dieser muß auch viel lügen.

Objasnienia do Nr. 7: ¹⁾ er ergriff, ergreifen; ²⁾ er warf, werfen; ³⁾ er schrie, schreien; ⁴⁾ du sollst, sollen.

Objasnienia do Nr. 8: ¹⁾ man macht; ²⁾ er bekam, bekommen.

Objasnienia do Nr. 9: ¹⁾ er saß, sitzen; ²⁾ er schwieg, schweigen.

7. Zasłużona kara.

Pewien chłopiec ujrzał łańcuch przed kuźnią leżący. Prędko pochwycił łańcuch i chciał go zabrać ze sobą. Lecz nagle rzucił łańcuch i krzyknął głośno. Łańcuch był rozpalony do gorąca i chłopiec poparzył sobie palce. Na jego krzyk przybył kowal z kuźni i rzekł: Dobrze ci tak; co nie twoje, tego nie powinienes ruszać.

8. Jodła i brzoza.

Pewnego razu rozmawiały dzieci o najpiękniejszych drzewach. Józio rzekł: Które drzewo jest najpiękniejsze? Karolek odrzekł: Jodła albo choinka, bo przynosi wiele przysmaczków dla dzieci. A które drzewo jest najbrzydsze? zapytał znowu Józio. Brzoza, odpowiadał Franuś, bo z jej gałązek wyrabiają się różgi. Tedy śmiały się wszystkie dzieci serdecznie, bo Franuś był niegrzecznym i dostawał często różgi od swego ojca.

9. Kruk i sroka.

Sroka skakała po gałązkach drzewa i paplała bezustannie. Kruk zaś siedział spokojnie i milczał. Dlaczego ty milczysz, kochany przyjacielu? zapytała sroka. Czy ty nie wierzysz temu, co ja tobie opowiadam? Ja tobie wcale nie wierzę, rzekł kruk, bo kto tak dużo paple, jak ty, ten musi także dużo kłamać.

Tłumaczenie do Nr. 7: ¹⁾ pochwycił, pochwycić; ²⁾ on rzucił, rzucić; ³⁾ on krzyknął, krzyknąć; ⁴⁾ tyś powinien, powinienym być.

Tłumaczenie do Nr. 8: ¹⁾ robi się, ktoś robi; ²⁾ on dostawał, dostawać.

Tłumaczenie do Nr. 9: ¹⁾ on siedział, siedzieć; ²⁾ on milczał, milczeć.

10. Die junge und alte Maus.

Eine junge Maus sagte einst zu ihrer Mutter: Wie böse und geizig ist doch unser Wirt! Er verschaffte sich viele Käsen, legte überall die Mausefallen und will uns ganz ausrotten. Brauchen wir denn so viel? Ich verzehre nur ein Stückchen Kerze, zwei, drei Körnlein, und ich bin schon satt. Du hast Recht, sagte die Mutter. Eine jede von uns braucht nicht viel, aber wir sind zahlreich.

11. Der Reiche und Arme.

Ein armer Schuster wohnte zu ebener Erde. Ein reicher Herr aber wohnte auf dem ersten Stockwerke. Der Schuster sang¹⁾ sorgenfrei seine lustigen Lieder und störte den reichen Herrn im Schlafe. Der wütende Herr schenkte ihm einen Sack mit Geld. Der Schuster wurde²⁾ reich und sang seit dieser Zeit keine Lieder mehr. Er verlor³⁾ die Ruhe und den Schlaf, denn er mußte sein Geld bewachen.

12. Die Dukaten.

Einem Araber fiel¹⁾ sein Kamel inmitten der sandigen Wüste todt. Da mußte²⁾ der arme Araber auf dem heißen Sande zu Fuß gehen. Aber bald begann³⁾ er vor Hunger und Durst zu schwachen. Da bemerkte er einen Beutel auf dem Sande liegen und sagte zu sich selbst: Das sind gewiß Datteln oder Nüsse. Der Araber hob⁴⁾ den Beutel, öffnete und warf⁵⁾ ihn wieder auf die Erde. In dem Beutel waren die Dukaten.

Objasnienia do Nr. 11: ¹⁾ er sang, singen; ²⁾ er würde, werden; ³⁾ er verlor, verlieren.

Objasnienia do Nr. 12: ¹⁾ er fiel todt, todt fallen; ²⁾ er mußte, müssen; ³⁾ er begann, beginnen; ⁴⁾ er hob, heben; ⁵⁾ er warf, werfen.

10. Młoda i stara myszka.

Młoda myszka rzekła raz do swej matki: Jakież to zły i skąpy jest nasz gospodarz! Nasprawdzał sobie wiele kotów, poustawiał wszędzie pułapki i chce nas zupełnie wytępić. Czyż my potrzebujemy tak wiele? Ja zjem kawałek świeczki, dwa, trzy ziarneczka i jestem już syta. Masz słuszność, rzekła matka. Każdej z nas potrzeba niewiele, ale nas jest wiele.

11. Bogaty i biedny.

Biedny szewc mieszkał na poziomie. Bogaty pan zaś mieszkał na pierwszym piętrze. Szewc śpiewał swobodnie swoje wesołe piosenki i przeszkadzał bogatemu panu we śnie. Dowcipny pan podarował mu woreczek z pieniędzmi. Szewc został bogatym i nie śpiewał już od tego czasu pieśni. Postradał spokój i sen, bo musiał pilnować swoich pieniędzy.

12. Dukaty.

Pewnemu arabowi padł jego wielbłąd wśród piaszczystej pustyni. Tedy musiał biedny arab iść pieszo po gorącym piasku. Ale wkrótce zaczął usychać z głodu i pragnienia. Wtem spostrzegł woreczek na piasku leżący i rzekł do siebie: To są zapewne daktyle, albo orzechy. Arab podniósł woreczek, otworzył i rzucił go znowu na ziemię. We woreczku były dukaty.

Tłumaczenie do Nr. 11: ¹⁾ on śpiewał, śpiewać; ²⁾ on został, zostać; ³⁾ on stracił, stracić, postradać.

Tłumaczenie do Nr. 12: ¹⁾ on padł martwy, paść martwym; ²⁾ on musiał, musieć; ³⁾ on zaczął, zaczynać, ⁴⁾ on podniósł, podnieść; ⁵⁾ on rzucił, rzucać.

13. Die Grille und Ameise.

Eine Grille lebte lustig im Sommer und vertrieb¹⁾ die Zeit nur mit Singen. Im Winter aber plagte sie der Hunger. Da kam sie zu einer Ameise und bat²⁾ sie um einige Körnlein Getreide. Die Ameise fragte sie: Was machtest du im Sommer? Die Grille antwortete: Ich sang³⁾ Tag und Nacht. Da sagte die Ameise: Du sangst im Sommer, so gehe nun jetzt tanzen. Wer im Sommer müßiggeht, dieser leidet im Winter Hunger.

14. Die Mägde und der Hahn.

Eine Wirtin weckte die Mägde sehr frühzeitig. Sobald nur der Hahn zu krähen begann¹⁾, so setzte sie die Mägde zur Arbeit. ~~Die~~ Mägde aber hatten keine Lust so früh aufzustehen. Sie begannen daher zu bedenken, wie sie sich in der Not helfen könnten²⁾. Sie beschloßen³⁾ endlich dem Hahne den Kopf abzdrehen und das machten sie auch wirklich. Aber die Mägde betrogen⁴⁾ sich sehr. Denn als die Wirtin den Hahn nicht krähen hörte, fürchtete sie sich zu verspäten und weckte die Mägde noch früher.

15. Der Held.

Ein Kosak rühmte sich damit, daß er mit den Tataren tapfer kämpfte und er sagte: Als ich einmal über das Feld ging, sah¹⁾ ich einen ganz gesunden Tataren im Grase liegen. Ich ergriff²⁾ meinen Säbel und hieb³⁾ ihm von einem Male die Hand ab. Ein anderer Soldat aber sagte dem Kosaken: Du bist doch

Objasnienia do Nr. 13: ¹⁾ er vertrieb, vertreiben; ²⁾ er bat, bitten; ³⁾ er sang, singen.

Objasnienia do Nr. 14: ¹⁾ sobald er zu krähen begann, beginnen zu krähen; ²⁾ wie sie sich helfen konnten, sich helfen können; ³⁾ sie beschloßen, beschließen; ⁴⁾ sie betrogen sich, sich betrügen.

Objasnienia do Nr. 15: ¹⁾ ich sah, sehen; ²⁾ ich ergriff, ergreifen; ³⁾ ich hieb ab, abhauen;

13. Konik polny i mrówka.

Konik polny żył wesoło w lecie i przepędził czas tylko na śpiewaniu. W zimie zaś dręczył go głód. Tedy przyszedł do mrówki i prosił ją o parę ziarenek zboża. Mrówka zapytała go: Cożes ty robił w lecie? Konik odpowiedział: Ja śpiewałem dzień i noc. Tedy rzekła mrówka: Tyś śpiewał w lecie, idźże sobie więc teraz potańczyć. Kto w lecie próżnuje, ten w zimie głód czuje.

14. Dziewki i kogut

Pewna gospodyni budziła dziewczki bardzo rano. Jak tylko kogut piał zaczął, to sadzała dziewczki do roboty. Dziewki zaś nie miały chęci tak wczesno wstawać. Zaczęły przeto obmyślać, jakby sobie w biedzie pomódz mogły. Postanowiły nakoniec kogutowi głowę ukręcić i to też uczyniły rzeczywiście. Ale dziewczki oszukały się bardzo. Bo gdy gospodyni koguta piejącego nie słyszała, obawiała się spóźnić i budziła dziewczki jeszcze wcześniej.

15. Bohater.

Pewien kozak chlubił się tem, że z tatarami dzielnie walczył i rzekł: Gdym pewnego razu przez pole szedł, zobaczyłem zupełnie zdrowego tatara leżącego w trawie. Pochwyciłem moje szablę i odciąłem mu od jednego razu rękę. Drugi żołnierz zaś powiedział koza-

Tłumaczenie do Nr. 13: ¹⁾ on przepędzał, przepędzać; ²⁾ on prosił, prosić; ³⁾ on śpiewał, śpiewać.

Tłumaczenie do Nr. 14: ¹⁾ jak tylko piał zaczął, zaczynać piał; ²⁾ jakby sobie pomódz mogły, sobie módz pomagać, umieć; ³⁾ one postanowiły, postanowić; ⁴⁾ one się oszukały, oszukać się.

Tłumaczenie do Nr. 15: ¹⁾ ja widziałem, widzieć; ²⁾ ja pochwyciłem, pochwycić; ³⁾ ja odciąłem, odcinać, odcinać;

nicht klug. Warum hast du ihm nicht zuerst den Kopf abgehauen⁴⁾? Da sagte der Kosak: Ich dachte⁵⁾ auch selbst daran, aber jemand Anderer hat ihm schon früher den Kopf abgehauen, bevor ich ankam⁶⁾).

16. Der Greis und der Tod.

Ein Greis trug¹⁾ ein Bündel Holz auf den Schultern. Inmitten des Weges begannen die Kräfte den Greis zu verlassen. Er warf²⁾ nun das Holz von den Schultern und rief³⁾: O Tod! komme und befreie mich von meinen schweren Leiden. Aber kaum endigte er diese Worte, da erschien⁴⁾ wirklich der Tod und fragte ihn: Was wünschst du von mir? Da sagte der Greis: Komme und hilf⁵⁾ mir mein Bündel Holz aufheben.

17. Die Lehre für den Geizhals.

Ein Spatzvogel kam zu einem Geizhals und sagte: Bewirte mich mit einem guten Mittagmahl, so werde ich dir etwas Gutes sagen, was dir angenehmer sein wird, als hundert Rubel. Der Geizhals hoffte etwas Großes zu gewinnen und ließ¹⁾ ein gutes Mittagmahl bereiten. Sie setzten sich nun zu Tische. Der Geizhals wartete ungeduldig, was ihm sein Gast sagen wird. Nach dem Mittagmahle dankte der Gast dem Geizhals und sagte: Zwei hundert Rubel sind dir angenehmer, als hundert Rubel nicht wahr? Und ging weiter.

18. Der ehrliche Knabe.

Franz fand¹⁾ auf der Straße ein Messer. Dieses Messer

¹⁾ du hast abgehauen, abhauen; ²⁾ ich dachte, denken; ³⁾ bevor ich ankam, ankommen.

Objasnienia do Nr. 16: ¹⁾ er trug, tragen; ²⁾ er warf, werfen;

³⁾ er rief, rufen; ⁴⁾ er erschien, erscheinen; ⁵⁾ hilf, helfen.

Objasnienia do Nr. 17: ¹⁾ er ließ, lassen.

Objasnienia do Nr. 18: ¹⁾ er fand, finden;

kowi: Ty jesteś przecież nie mądry. Dlaczegoż mu nie odciałeś najprzód głowy? Wtedy rzekł kozak: Ja sam także o tem myślałem, ale ktoś inny mu już pierwszej głowę odciął, nim ja przybyłem.

16. Starzec i śmierć.

Pewien staruszek niósł wiązkę drzewa na plecach. W pośród drogi zaczęły staruszka siły opuszczać. Zrzucił więc drzewo z pleców i zawołał: O śmierci! przybądź i uwolnij mnie od mojego ciężkiego życia. Ale zaledwie skończył te słowa, oto zjawiła się istotnie śmierć i zapytała go: Cóż sobie życzysz odemnie? Wtedy rzekł staruszek: Chodź i pomóż mi podnieść moje wiązkę drzewa.

17. Nauka dla skapca.

Pewien figlarz przyszedł do sknery i rzekł: Ugościj mnie dobrym objadem, to ci powiem coś dobrego, co ci będzie przyjemniejszem niż sto rubli. Sknera spodziewał się coś wielkiego pozyskać i kazał dobry objad przygotować. Usiedli do stołu. Sknera czekał niecierpliwie, co mu też powie gość jego. Po obiedzie podziękował gość sknerze i rzekł: Dwieście rubli są ci przyjemniejsze niż sto rubli, nieprawdaż? I poszedł dalej.

18. Uczciwy chłopiec.

Franuś znalazł na drodze nożyk. Ten nożyk miał

¹⁾ ty odciałeś, odcinać; ²⁾ ja myślałem, myśleć; ³⁾ nim przybyłem, przybyć.

Tłumaczenie do Nr. 16: ¹⁾ on niósł, nosić; ²⁾ on rzucił, rzucać;

³⁾ on zawołał, zawołać, ⁴⁾ on się zjawił, zjawić się; ⁵⁾ pomóż, pomagać.

Tłumaczenie do Nr. 17: ¹⁾ on kazał, kazać;

Tłumaczenie do Nr. 18: ¹⁾ on znalazł, znaleźć.

hatte drei Klingen und eine schöne Schale. Franz steckte das Messer in die Tasche und ging weiter. Auf dem Wege bemerkte er einen Mann, welcher auf die Erde schaute und etwas suchte. Franz trat²⁾ zu diesem Manne und fragte ihn, was er suchte. Darauf antwortete der Mann: Ich verlor³⁾ ein Messer mit drei Klingen und mit einer weißen Schale. Franz zog⁴⁾ das Messer aus der Tasche und gab⁵⁾ es dem Manne zurück, welcher ihm dafür sehr schön dankte.

19. Der dankbare Sohn.

Albert, ein armer Knabe, kam zu einem Bauern und bat um eine Arbeit. Der Bauer gab ihm Arbeit und versprach¹⁾ ihm das tägliche Essen und sechs Rubel für den ganzen Sommer. Darauf antwortete Albert: ich will²⁾ recht fleißig arbeiten, aber ich bitte Euch, gebet mir den Lohn gleich für jede Woche. Ich habe einen kranken Vater zu Hause, welcher sich nichts verdienen kann³⁾. Ich will ihm wöchentlich meinen Lohn abgeben. Dem Bauern gefiel⁴⁾ diese kindliche Liebe sehr und er vermehrte dem Albert den Lohn. Albert brachte jeden Sonntag seinem Vater den ganzen Wochenlohn.

20. Die Quelle.

Wilhelm ging an einem heißen Sommertage über das Feld. Seine Wangen glüheten vor Hitze und er verschmachtete vor Durst. Er kam an eine Quelle und trank¹⁾ das eiskalte Wasser. Als er nach Hause kam, wurde²⁾ er sehr krank und mußte³⁾ sich zu Bette legen. Er seufzte nun auf seinem Bette

²⁾ er trat, treten; ³⁾ er verlor, verlieren; ⁴⁾ er zog, ziehen; ⁵⁾ er gab zurück, zurück geben.

Objasnienia do Nr. 19: ¹⁾ er versprach, versprechen; ²⁾ ich will, wollen; ³⁾ ich kann, können; ⁴⁾ er gefiel, gefallen.

Objasnieniz do Nr. 20. ¹⁾ er trank, trinken; ²⁾ er wurde krank, krank werden; ³⁾ er mußte, müssen;

trzy ostrza i piękną okładkę. Franuś włożył nóż do kieszeni i poszedł dalej. Na drodze spostrzegł mężczyznę, który spoglądał na ziemię i czegoś szukał. Franuś przystąpił do tego mężczyzny i zapytał go, czego on szukał. Na to odrzekł mężczyzna: Zgubiłem nóż z trzema ostrzami i z białą okładką. Franuś wyjął z kieszeni nóż i oddał go mężczyźnie napowrót, który mu za to bardzo pięknie podziękował.

19. Wdzięczny syn.

Wojtuś, biedny chłopiec, przyszedł do pewnego włościanina i prosił o robotę. Włościanin dał mu robotę i przyrzekł mu codzienne jedzenie i sześć rubli za całe lato. Na to odrzekł Wojtuś: ja będę bardzo pilnie pracował, ale proszę Was, dajcie mi zapłatę zaraz za każdy tydzień. Mam chorego ojca w domu, który sobie nie może nic zarobić. Ja mu chcę tygodniowo moję zapłatę oddawać. Włościaninowi spodobała się bardzo ta dziecięca miłość i powiększył płacę Wojtusiowi. Wojtuś zanosił w każdą niedzielę swemu ojcu cały zarobek tygodniowy

20. Źródło.

Wiluś szedł pewnego gorącego dnia letniego przez pole. Jego policzki płonęły z upału i on usychał z pragnienia. Przyszedł do źródła i napił się wody zimnej jak lód. Gdy przyszedł do domu, rozchorował się bardzo i musiał się do łóżka położyć. Wzdychał więc na swoim

¹⁾ on przystąpił, przystąpić; ²⁾ on zgubił, zgubić; ³⁾ on wyjął, wyciągnął, ciągnąć; ⁴⁾ on oddał, oddać.

Tłumaczenie do Nr. 19: ¹⁾ on przyrzekł, przyrzec; ²⁾ ja chcę, chcieć; ³⁾ ja mogę, móc; ⁴⁾ on się spodobał, podobać się;

Tłumaczenie do Nr. 20: ¹⁾ on pił, pić; ²⁾ został chorym, rozchorował się, stać się, zostać chorym; ³⁾ on musiał, musieć;

und sagte: Ich glaubte nicht, daß diese schöne Quelle ein solches gefährliche Gift enthält.⁴⁾ Aber Wilhelms Vater sprach:⁵⁾ Nicht die reine Quelle ist schuldig an deiner Krankheit, sondern deine Unmäßigkeit und Unvorsichtigkeit.

21. Zwei Jugendfreunde.

In einem Dorfe sprachen zwei Knaben, Karl und Michael Folgendes:

Michael. Wohin gehst du Karl?

Karl. Ich gehe in die Schule, ich will dort lernen.

Michael. Eil was? in der Schule muß man still sitzen und lernen. Komme lieber auf die Wiese, wir werden dort spielen

Karl. Nach der Schule komme ich dort, jetzt werde ich lernen

Michael. Gehe du lernen, ich gehe spielen, lebe wohl!

Zwanzig Jahre darauf kam in dasselbe Dorf vor die Schule ein armer Mann und bat den Schullehrer um Almosen. Der Lehrer fragte den Bettler: Könnt ihr nicht arbeiten? Dieser aber antwortete: Ich kann nichts machen, denn ich habe nichts gelernt¹⁾. Und wie heißet ihr denn? fragte weiter der Lehrer. Der Bettler antwortete: Ich heiße Michael. Der Lehrer erkannte jetzt in diesem Bettler seinen faulen Jugendfreund, und sagte: Ich heiße aber Karl. Ich werde euch gern helfen, aber ihr müßt etwas lernen und arbeiten. Jetzt schämte sich Michael, bedauerte seine Faulheit in der Jugend, versprach sich zu bessern und fleißig zu arbeiten.

Arbeit macht uns gesund und frisch,
Sie würzt Leben und den Tisch,
Sie macht unsre Wangen rot,
Giebt frohen Mut und reichlich Brod

⁴⁾ er enthält, enthalten; ⁵⁾ er sprach, sprechen;

¹⁾ ich habe nicht gelernt, lernen;

łóżku i mówił: Ja nie sądziłem, że to piękne źródło taką niebezpieczną truciznę zawiera. Lecz Wilusia ojciec rzekł: Nie źródło czyste jest winnem twojej choroby, lecz twoje nieumiarkowanie i nieostrożność.

21. Dwaj przyjaciele młodości.

W pewnej wiosce rozmawiali dwaj chłopcy, Karolek i Michałek następnie:

Michalek. Gdzie ty idziesz Karolku?

Karolek. Idę do szkoły, chcę się tam uczyć.

Michalek. Ej! co tam? w szkole trzeba cicho siedzieć i uczyć się. Chodź raczej na łąkę, tam się pobawimy.

Karolek. Po szkole to tam przyjdę, teraz będę się uczyć.

Michalek. Idź ty się uczyć, ja się pójdę bawić, bądź zdrow!

W dwadzieścia lat później przyszedł do tej samej wsi przed szkołę biedny człowiek i prosił nauczyciela o jałmużnę. Nauczyciel zapytał żebraka: Czy to nie możecie pracować? Ten zaś odpowiedział: Ja nie umiem nic robić, bo się niczego nie nauczyłem. „A jakże się też nazywacie?” zapytał dalej nauczyciel. Żebrek odpowiedział: Ja się nazywam Michał. Nauczyciel poznał teraz w tym żebraku swego leniwego przyjaciela młodości i rzekł: Ja się zaś nazywam Karol. Ja wam chętnie pomogę, ale musicie się czegoś nauczyć i pracować. Teraz zawstydził się Michał, żałował swego lenistwa w młodości, przyrzekł się poprawić i pilnie pracować.

Praca czyni nas zdrowymi i wesołymi,

Ona ukrasza życie i stół,

Ona czyni nasze policzki rumianymi,

Daje wesołą myśl i obficie chleba.

^{a)} on zawiera, zawierać; ^{b)} on mówił, mówić;

^{a)} *Tłomaczenie do Nr. 21:* nie nauczyłem się, nauczyć się;

22. Der bestrafte Dieb.

Ein Taschendieb begleitete einen reichen Grafen bis in das Theater und wollte ihm dort die goldene Taschen-Uhr abschneiden. Der Graf bemerkte rechtzeitig, wie sich der Dieb zum Abschneiden der Uhr anschickte. Er nahm sein Federmesser aus der Tasche, griff schnell den Dieb beim Ohr und begann ihm dieses Ohr abzuschneiden, bevor es jener bemerkte. Dann schrie der Spitzbube laut: ach, meine Ohren! Der Graf schrie auch: ach, meine Uhr! Dann sagte der Dieb: nun, da haben Sie Ihre Uhr und gab sie ihm wieder zurück. Der Graf erwiderte darauf: nun, da hast du dein Ohr, und gab ihm auch das abgeschnittene Ohr wieder zurück.

23. Der kleine Lügner.

Der kleine Martin machte sich oft eine boshafte Freude. Manchmal rief er: Hülf! Hülf! der Wolf ist da. Aber wenn die Nachbarn kamen, so lachte er über sie. Einmal spielte er auf der Straße ganz allein. Zufällig kam dort ein toller Hund und stürzte sich auf ihn. Martin konnte weder fliehen, noch sich wehren. Er begann nun aus allen Kräften zu schreien: Hülf! Hülf! Aber die Nachbarn dachten, daß er sie wieder verspotten wollte, darum kamen sie ihm zu Hülf nicht. Der tolle Hund ergriff ihn mit seinen Zähnen und zerbiß ihn todt:

24. Die Lerche.

Die Lerche singt am Morgen,
Dem lieben Gott ein Lied;
Sie hat nicht viel zu sorgen,
Wird nie des Singens müd'.
Wenn ich die Lerche wäre,
Flöge ich zum Himmel ein,
Und sänge die schönsten Chöre,
Mit allen Engeln ein.

22. Ukarany złodziej.

Pewien złodziej kieszonkowy towarzyszył bogatemu hrabiemu aż do teatru i chciał mu tam złoty zegarek odebrać. Hrabia spostrzegł w porę, jak się złodziej do odrzynania zegarka zabierał. Wyjął swój scyzoryk z kieszeni, pochwycił prędko złodzieja za ucho i zaczął mu to ucho odrzynać, nim się tamten spostrzegł. Wtedy krzyknął złodziej głośno; ach! moje uszy! Hrabia krzyknął także: ach, mój zegarek! Wtedy rzekł złodziej: a więc masz pan swój zegarek i oddał mu go znowu napowrót. Hrabia odpowiedział na to: a więc masz swoje ucho, i oddał mu także oderzniete ucho napowrót.

23. Mały kłamca.

Marcinek robił sobie często złośliwą uciechę. Czasami wołał: Ratunku! ratunku! wilk tu jest. Ale gdy sąsiedzi przyszli, to się wyśmiewał z nich. Razu pewnego bawił się na ulicy sam jeden. Przypadkowo przybiegł tam wściekły pies i rzucił się na niego. Marcinek nie mógł ani uciekać, ani się bronić. Zaczął więc krzyczeć z całych sił: ratunku! ratunku! Ale sąsiedzi myśleli, że ich znowu chciał wyszydzić, dlatego nie przyszli mu na pomoc. Wściekły pies pochwycił go swymi zębami i zagryzł go na śmierć.

24. Skowronek.

Skowronek śpiewa rankiem,
Miłemu Bogu piosonkę;
Nie ma on wiele trosk,
Nigdy się nie męczy śpiewem,
Gdybym to był skowronkiem,
Wzleciałbym do nieba,
I śpiewałbym najpiękniejsze hymny,
Ze wszystkimi aniołkami.

$$\begin{array}{r} 24 \\ + 20 \\ \hline 44 \end{array} \quad \begin{array}{r} 15 \\ - 15 \\ \hline 0 \end{array}$$

25. Der Staar.

Ein Jäger, Namens Moriz, hatte einen abgerichteten Staar, welcher einige Worte sprechen konnte. Wenn zum Beispiel der Jäger rief: „Stärlein, wo bist du?“ So schrie der Staar allemal: „da bin ich.“

Ein Knabe, Namens Karl, besuchte oft den Jäger und spielte gern mit dem Staar. Einmal kam der Knabe zu dem Jäger und fand ihn nicht zu Hause. Er fing den Vogel geschwind, steckte denselben in die Tasche und wollte fortgehen.

Aber in diesem Augenblicke trat der Jäger in die Stube. Er wollte dem Knaben eine Freude machen und rief wie gewöhnlich: „Stärlein! wo bist du?“ Und der Vogel schrie in der Tasche des Knaben so laut, wie er nur konnte: „da bin ich!“

26. Der Schatz.

Ein Knabe, Namens Ludwig, besuchte einmal seine Großmutter, welche ihm einen Korb voll Äpfel schenkte. Er ging Abends mit diesem Korb Äpfel durch einen dunklen Wald nach Hause und bemerkte unter einem alten Eichenbaume etwas Glänzendes.

„Das ist ein Schatz!“ sagte er zu sich selbst. Er schüttete die Äpfel aus dem Korbe, füllte ihn mit den vermeinten Kostbarkeiten und ging damit voll Freude nach Hause.

Als er aber am folgenden Tage die gefundenen Schätze beim Lichte der Sonne betrachtete, fand er nichts mehr, als nur faules Holz, welches oftmals in der Dunkelheit leuchtet. Da bedauerte er seine schönen Äpfel, welche er im Walde beließ, und welche schon die wilden Schweine aufzehrten.

27. Die Kieselsteine.

Florian, ein junger Knecht, wurde gefährlich krank, denn er trank zu viel Branntwein. Der Arzt sagte zu ihm: „Wenn

25. Szpak.

Pewien myśliwy, imieniem Maurycy, miał wyćwiczonego szpaka, który umiał mówić parę słów. Jeżeli na przykład myśliwy zawołał: „szpasiu! gdzie jesteś?“ to krzyknął szpak zawsze: „tu jestem.“

Chłopiec, imieniem Karolek, odwiedzał często myśliwego i lubił się bawić ze szpakiem. Razu pewnego przybył chłopiec do myśliwego i nie zastał go w domu. Pochwycił prędko ptaka, wsadził go do kieszeni i chciał wyjść. Lecz w tej chwili wszedł myśliwy do izby. Chciał on sprawić chłopcu uciechę i zawołał jak zwykle „szpasiu! gdzieś ty?“ A ptak krzyknął w kieszeni chłopca tak głośno, jak tylko mógł: „tu jestem.“

26. Skarb.

Pewien chłopiec, imieniem Ludwik, odwiedził raz swoją babkę, która mu podarowała koszyk jabłek. Poszedł on wieczorem z tym koszykiem jabłek przez ciemny las do domu i spostrzegł pod starym dębem coś błyszczącego.

„To jest skarb!“ powiedział sam do siebie. Wysypał jabłka z koszyka, napełnił go mniemanymi kosztownościami i poszedł z nim pełen radości do domu.

Gdy następnego dnia znalezione skarby przy świetle słońca obejrzał, nie znalazł nic, jak tylko zbutwiałe drzewo, które często w ciemności świeci. Wtedy żałował swoich pięknych jabłek, które pozostawił w lesie, a które już pożarły dzikie świny.

27. Krzemienie.

Floryan, młody parobek, zachorował niebezpiecznie, bo pił za wiele wódki. Lekarz mu powiedział: „Jeżeli

du den Branntwein noch so weiter trinken wirst, so mußt du sterben, denn er ist ein Gift für die Jugend.“

Der Kranke aber sagte, daß er ohne Branntwein nicht leben kann und daß er täglich ein Fläschchen austrinken muß. Der Arzt sprach darauf: „Ich werde dir eine gute Arznei geben, welche dich heilen kann.“ Am folgenden Tage brachte er eine Schachtel mit Kieselsteinen und sagte: „Wirf jeden Morgen einen von diesen Steinen in die Branntweinflasche und belasse alle diese Steine in der Flasche, so wird dir der Branntwein nicht schaden.“

Der Kranke glaubte, daß die Kieselsteine eine heilsame Kraft besitzen und den Branntwein unschädlich machen. Darum warf er täglich ein Steinchen in die Flasche und trank natürlich jeden Tag um einige Tropfen weniger, ohne es selbst zu wissen. Als die Flasche ganz mit Steinen angefüllt wurde, entwohnte sich Florian des verderblichen Branntweintrinkens.

28. Die Schuhe.

Ein armer Hirt, Namens Leopold, hütete die Ziegen. Sein Verdienst war so klein, daß er sich sogar die Schuhe nicht anschaffen konnte. Ihm froren nun die Füße, denn es war schon spät im Herbst und das Wetter war naß und kühl.

Da kam eines Tages zu ihm ein Mann aus dem Walde. Dieser Mann war schon mehrere Male wegen des Diebstahls in dem Arrest eingesperrt. Er sprach zu Leopold: „Mein Handwerk ist vorteilhafter, als das deinige. Komme zu mir in den Dienst, so werde ich dir ein Paar Schuhe kaufen. Dann brauchst du nicht barfuß im Kote zu gehen und dich zu plagen.“ Aber der Knabe sagte: „Nein! ich will lieber barfuß gehen, als mir durch Unrecht den reichsten Lohn erwerben. Denn es ist doch besser sich die Füße mit Kot zu beschmützen, als die Hände und die Seele mit bösen Taten zu beflecken.“

będiesz jeszcze tak dalej pił wódkę, to musisz umrzeć, bo to jest trucizna dla młodzieży.“

Chory zaś mówił, że nie może bez wódki żyć i że codziennie musi wypić flaszeczkę. Lekarz odrzekł na to: „Ja tobie dam dobre lekarstwo, które cię może wyleczyć.“ Następnego dnia przyniósł pudełko z krzemieniami i rzekł: „Wrzucaj codzień rano po jednym z tych kamieni do flaszki z wódką i pozostawiaj wszystkie te kamienie we flasce, to ci wódka nie będzie szkodzić.“

Chory sądził, że krzemienie zbawienną siłę posiadają i wódkę nieszkodliwą czynią. Przeto wrzucał co dzień po jednym kamyku do flaszki i pił naturalnie codziennie o parę kropel mniej, nie wiedząc sam o tem. Gdy flaszka całkiem kamieniami napelnioną została, odzwyczaił się Floryan od zgubnego picia wódki.

28. Trzewiki.

Biedny pastuch, imieniem Leopold, pasł kozy. Jego zasługa była tak mała, że sobie nawet trzewików sprawić nie mógł. Marzły mu więc nogi, bo to było późną jesienią i powietrze było mokre i chłodne.

Tedy przybył pewnego dnia do niego jakiś człowiek z lasu. Ten człowiek był już kilka razy za złodziejstwo w areszcie osadzony. On rzekł do Leopolda: „Moje rzemiosło jest korzystniejsze niż twoje. Przyjdź do mnie na służbę, to ci kupię parę trzewików. Wtedy nie potrzebujesz chodzić boso po błocie i męczyć się.“ Lecz chłopiec rzekł: „Nie! wolę ja chodzić boso, niż sobie nieprawością zarobić na najbogatszą nagrodę. Bo lepiej jest przecież powalać sobie nogi błotem, niż ręce i duszę splamić złymi czynami.“

29. Die Bienen.

Der kleine Alois kam einmal in den Garten des Nachbarn und erblickte einen blühenden Rosenstrauch. Er pflückte eine Rosenblume und sagte zu sich: „Nun werde ich mich mit dieser Blume entzücken!“ Als er aber sein Näschen in die halbgeöffnete Rosenblume hineinsteckte, empfand er plötzlich ein entsetzliches Schmerzen. Ein Bienlein war in der Rose versteckt und stach ihn in das Näschen, weil er die Blume zu stark drückte.

Alois wurde zornig, ergriff nun mit den Händen die Erdschollen und warf sie wütend auf die Bienenstöcke. Dadurch reizte er die Bienen, welche in großer Menge über ihn herfielen und ihn schmerzlich stachen. Er wurde davon gefährlich krank, mußte unsägliche Schmerzen leiden und war in großer Lebensgefahr.

30. Der Räuber.

Ein Räuber stand mit geladener Flinte im Gebüsch und lauerte auf einen reichen Kaufmann. Dieser Kaufmann hatte sehr viel Geld bei sich.

Der Räuber spannte den Hahn der Flinte und kniete nieder, um besser zu zielen. Allein er kniete auf eine Schlange, welche im dürren Laube versteckt war. Die ergrimnte Schlange fiel über ihn wütend her eben in diesem Augenblicke, als er die Flinte abdrückte und der Schuß ging fehl.

Auf den Schuß und auf das Sammergeächrei des Räubers kam der Kaufmann zu ihm. Er sah mit Entsetzen, wie der unglückliche Mensch auf dem Boden lag. Die Schlange war um seinen Arm und Hals gewunden und biß ihn wütend. Als der sterbende Räuber den Kaufmann erblickte, seufzte er: „Es ist mir recht! Ich sterbe eben in diesem Augenblicke, als ich dir das Leben rauben wollte.“

29. Pszczoły.

Mały Alojzek przyszedł raz pewnego do ogrodu sąsiada i spostrzegł kwitnący krzak różowy. Zerwał jeden kwiat róży i powiedział sam do siebie: „Teraz się dopiero będę rozkoszował tym kwiatem!” Lecz gdy swój nosek do kwiatka róży nawpół rozwiniętego włożył, uczuł nagle przeraźliwy ból. Pszczółka była w róży ukrytą i ukuła go w nosek, ponieważ kwiatek zbyt mocno przyciskał.

Alojzek rozgniewał się, pochwycił więc rękami za bryły ziemi i rzucał je rozwścieczony na ule. Przez to podrażnił pszczoły, które w wielkiej ilości na niego się rzuciły i boleśnie go pokłuły. Zachorował z tego niebezpiecznie, musiał cierpieć niewypowiedziane bólesci i był w wielkiem niebezpieczeństwie życia.

30. Rozbójnik.

Pewien rozbójnik stał z nabitą strzelbą w krzakach i czatował na bogatego kupca. Ten kupiec miał bardzo wiele pieniędzy z sobą.

Rozbójnik odwiódł kurek strzelby i klęknął, aby lepiej mierzyć. Lecz ukląkł na węża, który w suchem listowiu był ukryty. Podrażniony wąż rzucił się na niego z wściekłością właśnie w tej chwili, gdy strzelbę spuszczał (wystrzeliwał) i strzał chybił.

Na strzał i na krzyk żałosny rozbójnika przybył do niego kupiec. Ujrzał z przerażeniem, jak nieszczęśliwy człowiek na ziemi leżał. Wąż był owity około jego ręki i szyi i kąsał go wściekle. Gdy rozbójnik umierający kupca spostrzegł, westchnął: „Dobrze mi tak! Ja umieram właśnie w tej chwili, gdyś ty mnie chciał życie odebrać.”

31. Der alte Spielmann

Kommt liebe Kinder her zu mir,
Und höret, was ich singe:
Auch ich war einmal jung wie ihr,
Und lustig guter Dinge.
Ich sang und hüpfte, lachte und sprang
Gleich einem Schmetterlinge.

32. Die Biene.

Kleine Biene! wer sagte dir?
Daß die Blumen blühen hier?
Wer hat deinen Tisch gedeckt?
Daß es dir so lieblich schmeckt?
Weißt du, wer so an dich gedacht?
Gott ist es, der alles hat gemacht

33. Was das Kind wissen soll

Wie viel Monat' hat ein Jahr?
Wie viel Stücke hat ein Paar?
Wie viel Füße hat ein Hund?
Wie viel Lippen hat ein Mund?
Wie viel Tage hat die Woche?
Wie viel Ochsen sind im Joche?
Wie viel Flügel hat der Pfau?
Alles diß weiß ich genau

34. Sichere Kennzeichen.

Das Wetter kenne ich am Winde,
Den Vater am Kinde,
Den Herrn am Gesinde,
Den Vogel am Gange,
Das Silber am Klange,
Den Narren am Gange,

31. Stary grajek

Przyjdźcie tu do mnie lube dziatki,
I posłuchajcie co ja śpiewam:
Także i ja byłem niegdyś młody jak wy,
I wesół dobrej myśli.
Śpiewałem i hasałem, śmiałem się i skakałem,
Podobnie jakby motylek.

32. Pszczoła.

Mała pszczółko! któż ci to powiedział?
Że kwiateczki kwitną tu?
Któż to nakrył twój stół?
Że ci tak mile smakuje?
Wiesz ty, kto tak o tobie pomyślał?
Jest to Bóg, który wszystko uczynił.

33. Co dziecko wiedzieć winno.

Ile miesięcy ma rok?
Ile sztuk ma para?
Ile nóg ma pies?
Ile warg mają usta?
Ile dni ma tydzień?
Ile wołów jest w jarzynie?
Ile skrzydeł ma paw?
Wszystko to wiem ja dokładnie.

34. Pewne oznaki

Powietrze poznaję na wietrze,
Ojca po dziecku,
Pana po czeladzi,
Ptaka po śpiewie,
Srebro po dźwięku,
Błazna po chodzie,

Den Reiter an Sporen,
Den Esel an Ohren,
Und an Wort den Toren.

35. Der kleine Schüler.

Erst war ich klein, jetzt bin ich groß,
Lerne lesen, rechnen, schreiben,
Sitz' nicht mehr auf der Mutter Schoß.
Ich mag zu Haus nicht bleiben.
Sobald zur Schule Glöcklein schlägt
So greife ich nach dem Buche,
Der Griffel ist zurecht gelegt,
Daß ich ihn nicht lange suche.
Und in der Schule merk' ich auf,
Damit ich fleißig lerne;
Drum hat mich auch, ich wette drauf,
Mein Lehrer schon recht gerne.

36. Weihnachtslied.

Morgen kommt der Weihnachtsmann.
Kommt mit seinen Gaben;
Trommel, Pfeifen und Gewehr,
Fahn' und Säbel und noch mehr,
Ja, ein ganzes Kriegerheer,
Möcht' ich gerne haben!
Bring' uns lieber Weihnachtsmann.
Bring' nur morgen, bringe:
Musketier und Grenadier,
Bottelbär und Panthertier,
Hoch und Esel, Schaf und Stier.
Lauter schöne Dinge!

Ein hölzern Haus für Bier und Wein.
Kind! rat' einmal, was mag das sein?

Jeżdżca po ostrogach,
 Słucha po uszach,
 I po mowie głupca

35. Mały uczeń.

Dopiero byłem małym, teraz jestem dużym,
 Uczę się czytać, rachować, pisać,
 Nie siedzę już na łonie matki,
 Nie mogę już w domu pozostać.
 Jak tylko do szkoły dzwonek uderzy,
 To chwytam za książkę,
 Rysik jest na miejscu położony,
 Abym go nie długo szukał.
 A w szkole też uważam,
 Abym się pilnie uczył;
 Dlatego także, ja się o to załóżę,
 Lubi mnie już bardzo mój nauczyciel.

36. Kolęda.

Jutro przyjdzie kolędnik,
 Przyjdzie ze swymi darami;
 Bębny, trąbki i strzelby,
 Chorągwie i szable i jeszcze więcej,
 Tak, całą wojenną armię,
 Chciałbym też chętnie mieć!
 Przynieś nam luby kolędniku,
 Przynieś tylko jutro, przynieś:
 Muszkieterów i grenadierów,
 Kudłatego niedźwiedzia i panterę.
 Rumaka i osła, owcę i byka,
 Same piękne rzeczy!

Drewniany domek dla piwa i wina,
 Dziecię! zgadnij też, co to być może?

Erst weiß wie Schnee,
Dann grün wie Klee,
Dann rot wie Blut,
Und schmeißt den Kindern gut.

Najprzód białe jak śnieg,
Potem zielone;
Potem czerwone;
A smakuje dzi

Morgenstunde,
Hat Gold im Munde.

Kto rano wstaje,
Temu Pan Bóg daje.¹⁾

Liczby niemieckie.

1, I, eins,
2, II, zwei,
3, III, drei,
4, IV, vier,
5, V, fünf,
6, VI, sechs,
7, VII, sieben,
8, VIII, acht,
9, IX, neun,
10, X, zehn,
11, XI, elf,
12, XII, zwölf,
13, XIII, dreizehn,
14, XIV, vierzehn,
15, XV, fünfzehn,
16, XVI, sechszehn,
17, XVII, siebzehn,
18, XVIII, achtzehn,
19, XIX, neunzehn,
20, XX, zwanzig,
21, XXI, ein und zwanzig,
22, XXII, zwei und zwanzig,
23, XXIII, drei und zwanzig,
24, XXIV, vier und zwanzig,

25, XXV, fünf und zwanzig,
26, XXVI, sechs und zwanzig,
27, XXVII, sieben und zwanzig,
28, XXVIII, acht und zwanzig,
29, XXIX, neun und zwanzig,
30, XXX, dreißig,
31, XXXI, ein und dreißig,
40, XL, vierzig,
50, L, fünfzig,
60, LX, sechszig,
70, LXX, siebzig,
80, LXXX, achtzig,
90, XC, neunzig,
100, C, hundert,
200, CC, zwei hundert,
300, CCC, drei hundert,
400, CD, vier hundert,
500, D, fünf hundert,
600, DC, sechs hundert,
700, DCC, sieben hundert,
800, DCCC, acht hundert,
900, CM, neun hundert,
1000, M, ein tausend.

¹⁾ Dostawienie: Ranna godzina ma złoto w ustach.



1



2



3



4



19



7



5



6



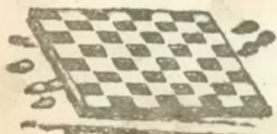
10



8



9



41



15



16



12



18



14



17



18

Tab. II.





Tab. IV.









1



2



3



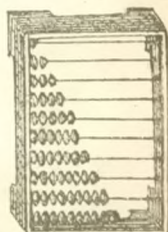
4



6



5



10



7



8



9



12



13



14



15



16



17



18



19

19



1



2



3



4



5



6



7



8



9



11



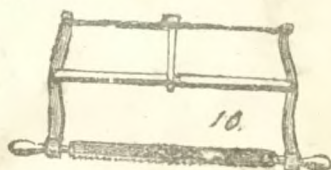
10



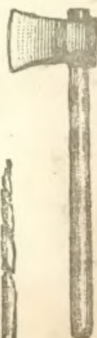
13



15



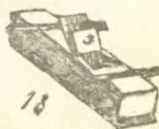
16



12



17



18



19



20



21



22



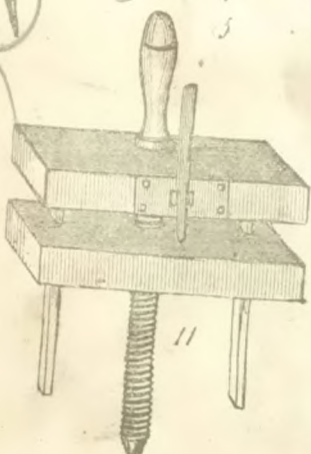
23



24



13.



15



19



14



17

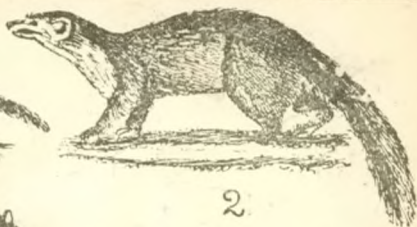


18





1



2



3



4



6



5



7



Erklärung der Bilder.

ОБЪЯСНЕНИЕ КАРТИНОКЪ.

OBJASNIENIE RYCIN.

Tabl. I. Das Zimmer, комната, pokój, die Geräte, рухлядь, sprzęty. № 1. der Ofen, печка, piec; 2. das Bett, кровать, łóżko; 3. die Lichtscheere, щипцы для свѣчей, szczypce do świec; 4. die Wanduhr, отѣнные часы, zegar ścienny; 5. das Kanapee, диванъ, канапа; 6. der Schreibtisch, письменный столъ, biurko; 7. der Spiegel, зеркало, lustro; 8. das Fortepiano, фортепiano, fortepiano; 9. der Tisch, столъ, stół, der Stuhl, стулъ, krzesło; 10. die Karafine, графинъ, karafka; 11. das Schachbrett, шахматная доска, szachownica; 12. der Brief, письмо, list; 13. die Flasche, бутылка, butelka; 14. das Buch, книга, książka; 15. das Tintenfaß, чернильница, kałamarz, die Gänsefeder, гусиное перо, gęsie pióro; 16. das Trinkglas, рюмка, kieliszek; 17. das Arzneiglas, пузырь, flaszka do lekarstwa; 18. die Lampe, лампа, lampa; 19. der Koffer, сундукъ, kufer.

Tabl. II. Die Geräte, рухлядь, sprzęty. № 1. das Fenster, окно, okno; 2. der Schreibtisch, пюпитръ, biurko; 3. das Petschaft, печать, pieczęć; 4. der Leuchter, подсвѣчникъ, lichtarz; 5. der Lehnstuhl, кресло, fotel; 6. der Sessel, стулъ, krzesło; 7. die Brille, очки, okulary; 8. die Butterdose, масленка, maselniczka; 9. die Theedose, чайница, herbatniczka; 10. 19. die Schachtel, коробка, pudełko; 11. die Vase, ваза, waza; 12. der Milchkrug, кувшинъ для молока, dzbanek do mleka; 13. der Schrank, шкафъ, szafa; 14. 18. die Pfeife, трубка, fajka; 15. die Glocke, колокольчикъ, dzwonek; 16. der Deckel, крышка, pokrywka; 17. der Knäuel, клубокъ, kłębek; 20. das Lämpchen, лампадка, lampka; 21. das Gärtnermesser, садовничій ножъ, noż ogrodnicy; 22. das Federmesser, перочинный ножикъ, scyzoryk; 23. die Scheidewand, ширмы, parawanik; 24. die Briefstache, портфель, portfel; 25. die Ahle, шило, szydło; 26. das Sieb, сито, sito.

Tabl. III. Die Kleider, одежда, ubrania. № 1. der Rock, сюртукъ, surdut; 2. der Hut, шляпа, kapelusz; 3. 4. das Hemd, рубаха, koszula; 5. die Weste, жилетъ, kamizelka; 6. die Mütze, шапка, czapka, zwei Mützen, двѣ шапки, dwie czapki; 7. die Strampfe, галстукъ, krawat; 8. die Taschenuhr, карманные часы, zegarek kieszonkowy; 9. die Fußsolen, носки, skarpetki; 10. die Hosen, брюки, spodnie; 11. der Mantel, шинель, płaszcz; 12. die Schnalle, пряжка, sprzączka; 13. der Pelz, шуба, futro; 14. das Wamms, кафтанъ, kaftan; 15. die Pantoffel,

туфли, pantofle; 16. die Handschuhe, перчатки, rękawiczki; 17. der Stiefel, сапогъ, bót; 18. die Gummistiefel, калоши, kalosze; 19. die Hosenträger, подтяжки, szelki; 20. die Pelzmütze, мѣховая шапка, czapka futrzana; 21. die Schatouille, шкатулка, szkatulka; 22. der Stiefelschaft, голенище, cholewa; 23. der Gürtel, поясъ, pas; 24. der Kamm, гребень, grzebień, кámmen, чесать, czesać.

Tabl. IV. Die Damenkleider, дамскія платья, damskie ubrania. № 1. der Frauenhut, дамская шляпа, kapelusze damski; 2. die Schürze, передникъ, fartuszek; 3. der Frauenrock, дамское пальто, damskie palto; 4. der Ohrring, die Ohrringe, серьга, серьги, kolczyk, koleczyki; 5. der Regenschirm, зонтикъ, deszczochron; 6. das Schleppkleid, платье со шлейфомъ, suknia ogoniasta; 7. die Schatouille, шкатулка, szkatulka; 8. der Frauenpelz, дамская шуба, futro damskie; 9. der Haarkamm, гребень для волосовъ, grzebień do włosów; 10. das Frauenkleid, дамское платье, damska suknia; 11. die Muffe, муфта, mufka; 12. der Pantoffel, туфля, pantofel, ein Paar Pantoffeln, пара туфель, para pantofli; 13. der Schlafrock, халатъ, zlafrok; 14. das Hemd, рубашка, koszula; 15. das Handtuch, полотенце, ręcznik; 16. der Geldbeutel, кошелекъ, sakiewka; 17. das Fernrohr, бинокль, lornetka, die Fernröhre, бинокли, lornetki; 18. der Fingerhut, наперстокъ, naparstek; 19. die Frauenschuhe, дамскіе башмаки, trzewiki damskie; 20. der Koffer, сундукъ, kufer; 21. die Spitzen, кружева, koronki.

Tabl. V. Die Küche, кухня, kuchnia. № 1. das Scheuerfaß, поханка, szaflik; 2. der Küfig, клѣтка, klatka; 3. 6. der Zuber, зоберъ, ушатъ, ceber; 4. die Kasserole, кастрюлька, tygiel, gunka; 7. 14. der Mörtel, ступка, moździerz; 8. das Mäßen, мѣрка, miarka; 9. das Theeglas, чайный стаканъ, szklanka do herbaty; 10. das Tringlas, рюмка, kieliszek; 11. 19. der Topf, горшокъ, garnek; 12. der Kessel, котель, kocioł; 13. der Eimer, ведро, wiadro; 15. eiserne Ofen, желѣзная печка, piecyk żelazny; 16. der Theefocher, самоваръ, samowar; 17. der Dreifuß, таганъ, trójnóg; 18. das Wasserglas, стаканъ для воды, szklanka do wody; 20. der Becher, кружка, kubek; 21. das Faß, бочка, beczka; 22. der Pinsel, кисть, pędzel; 23. das Wasserfaß, чанъ, kadz; 24. der Zapfen, кранъ, czipor, kran; 25. die Kuntel, пряжа, kądziel, die Spindel, веретено, wrzeciono; 26. die Bratpfanne, сковорода, patelnia; 27. das Gärtnermesser, садовничиі ножъ, nóż ogrodniczy; 28. die Schale, чашка, czarka; 29. die Handlampe, ручная лампа, lampka ręczna; 30. die Laterne, фонарь, latarnia; 31. das Küchenmesser, кухонный ножъ, nóż kuchenny; 32. das Licht, свѣтъ, świeca; 33. der Zuckerhut, сахарная голова, głowa cukru.

Tabl. VI. Die Küche, кухня, kuchnia. № 1. der Korb, корзина, koszyk; 2. die Bütte, боченокъ, taska; 3. die Waschbütte,

умывальныйникъ, umywalnik; 4. das Tischmesser, столовой ножъ, nóż stołowy; 5. die Kanne, жбанъ, konewka; 6. der Trichter, воронка, lejek; 7. der Topf, горшокъ, garnek; 8. die Gießkanne, поливальныйникъ, polewaczka; 9. die Theekanne, чайникъ, czajnik; 10. das Faß, бочка, béczka; 11. der Krug, кувшинъ, dzbanek; 12. die Kasserolle, кастрюля, rondelék; 13. der Tischlöffel, столовая ложка, łyżka stołowa; 14. die Schmantfanne, слѣвочникъ, śmietannik; 15. die Schüssel, миска, miska; 16. das Gewicht, безмѣнъ, вѣсы, waga; 17. der Besen, вѣйникъ, метла, miotła; 18. die Wanne, ванна, wanna; 19. die Feuerzange, клещи, kleszcze; 20. die Theemaischine, самоваръ, samowar.

Tabl. VII. Die Schule, училище, szkoła. № 1. der Lehrer, учитель, nauczyciel; der Schüler, ученикъ, uczeń, die Landkarte, карта, mapa, unterrichten, обучать, nauczać; 2. die Tafel, доска, tablica, die Kreide, мѣлъ, kreda, der Schwamm, губка, gabka; 3. 4. die Glocke, колокольчикъ, dzwonek, läuten, звонить, dzwonić; 5. das Tintenfaß, чернильница, kałamarz, die Tinte, чернила, atrament, die Feder, перо, pióro; 6. 7. das Buch, книга, książka; das Kind, дитя, dziecko, lesen, читать, czytać, lernen, учиться, uczyć się; 8. die Stahlfeder, стальное перо, pióro stalowe, schreiben, писать, pisać; 9. die Gänsefeder, гусиное перо, pióro gęsie; 10. die Rechnungstafel, счеты, licznik; rechnen, считать, rachować; 11. die Bank, скамейка, ławka; 12. der Bleistift, карандашъ, ołówek, zeichnen, рисовать, rysować; 13. fliegender Drache, бумажный змѣй, latawiec; 14. 19. die Gymnastik, гимнастика, gimnastyka, der Trapez, трапеція, trapez; 15. die Stelzen, ходули, szczydła; 16. 17. der Kreisel, волчекъ, кубаръ, bąk; 18. die Schaufel, лопата, hułtawka.

Tabl. VIII. Die Werkzeuge орудія, narzędzia. № 1. die Schmiede, кузница, kuźnia, der Schmied, кузнецъ, kowal; 2. der Amboss, наковальня, kowadło; 3. 21. der Hammer, молотокъ, młot; 4. die Schmiedezange, клещи, kleszcze; 5. der Nagel, гвоздь, gwoździ, drei Nägel, три гвоздя, trzy gwoździe; 6. der Schraubstock, тиски, śrubsztak; 7. die Schraube, винтъ, śruba, drei Schrauben, три винта, trzy śruby; 8. die Pirpe, шпунтъ, szpunt; 9. die Zange, клещи, obcęgi; 10. die Feile, напильникъ, pilnik; 11. das Federmesser, перочинный ножикъ, scyzoryk; 12. das Vorhängeschloß, висячій замокъ, kłódka; 13. der Schlüssel, ключъ, klucz; 14. die Scheere, ножницы, nożyce; 15. der Fingerhut, паперстокъ, paparstek; 16. die Säge, пилочка, piła, pilka; 17. die Ahle, шило, szydło, drei Ahlen, три шила, trzy szydła; 18. der Hobel, стругъ, hebel; 19. der Anker, якорь, kotwica; 20. die Art, топоръ, siekiera; 22. der Blasebalg, мѣшокъ, mieszek; 23. die Striegel, скребокъ, скребица, grzebló; 24. der Bohrer, буравъ, swiderek.

Tabl. IX. Die Werkzeuge, орудія, narzędzia. № 1. die Tischlerwerkstätte, столярная мастерская, warsztat stolarski; 2. das Beil, топоръ, topór; 3. 10. der Zirkel, циркуль, cyrkel; 4. die Zange, клещи, obcegi, cegi; 5. der Zentriumborher, центральный буравъ, swider centrowy; 6. 7. die Spindel, веретено, wrzeciono; 8. die Kunkel, кудель, kadziel; spinnen, прясть, przasć; 9. der Drehborher, коловоротъ, swider korbowy; 11. der Buchbinderhobel, рубанокъ, hebel introligatorski; 12. der Propfenzieher, штопоръ, korkociąg; 13. der Schneckenborher, улиткообразный буравъ, swider slimakowaty; 14. die Sticksäge, пилочка, pilka szychowa; 15. das Riemmesser, шорный ножъ, nóż gumarski; 16. das Hufmesser, кузнечный ножъ, nóż kowalski; 17. das Schabeisen, бондарный скобель, ośnik, skrobka; 18. der Drahtnagel, проволочный гвоздь, gwóźdź druciasty; 19. der Schraubenzieher, отвертка, śrubokrętka.

Tabl. X. Die Waffen, оружје, oręż, bron. № 1. der Soldat, солдатъ, żołnierz, die Schildwache, часовая, straż, die Wächterhütte, караульная будка, budka strażnicza; 2. die Trommel, барабанъ, bęben; 3. das Achselband, эполетъ, naramiennik; 4. 15. der Verdienstorden, орденъ заслуги, order zasługi; 6. die Pistole, пистолетъ, pistolet; 7. die Klinte, ружье, fuzya; 8. die Pisselhaube, каска, kaska; 9. der Hirschfänger, кинжалъ, kordelas; 10. der Bogen, лукъ, łuk, der Pfeil, стрѣла, strzala; 11. die Sporen, шпоры, ostrogi; 12. die Fahne, флагъ, chorągiew; 13. das Schwert, мечъ, miecz; 14. die Geißel, кнутъ, bicz; 16. der Kusthalon, воздушный шаръ, balon; 17. die Kanone, пушка, armata; 19. das Horn, рожокъ, trąbka; 20. die Krone, корона, korona; 21. der Säbel, сабля, szabla; 22. das Verdienstkreuz, крестъ заслуги, krzyż zasługi; 23. der Revolver, револьверъ, rewolwer.

Tabl. XI. Die Wirtschaft, хозяйство, gospodarstwo. № 1. die Windmühle, вѣтряная мельница, wiatrak; 2. das Haus, домъ, dom; 3. die Etaceten, ограда, sztachety; 4. die Sense, коса, kosa; 5. der Brunnen, колодезь, studnia; 6. der Wagen, телега, wóz; 7. die Gabel, вилы, widły; 8. die Sichel, серпъ, sierp; 9. die Achse, ось, oś; 10. das Pflugsch, соха, socha; 11. das Rad, колесо, koło; 12. die Egge, борона, brona; 13. das Seil, канатъ, lina; 14. der Strich, веревка, postronek; 15. die Schaufel, лопата, łopata; 16. die Heugabel, вилы для сѣна, widły do siana; 17. der Kummelbügel, дуга, dula, duga; 18. der Kummel, хомутъ, chomąto; 19. der Schlitten, сани, sanie; 20. das Zelt, палатка, namiot; 21. die Mistgabel, навозная вилы, widły do gnoju; 22. der Deckschlitten, кибитка, kibitka; 23. gedeckter Wagen, крытая телега, wóz kryty; 24. der Zaun, плетень, płot.

Tabl. XII. die Haustiere, домашніе животные, domowe zwierzęta. № 1. der Ochse, волъ, wół; 2. die Kuh, корова, krowa;

8. der Hirsch, олень, jelen; 4. der Stier, быкъ, byk; 5. das Schwein, свинья, swinia; 6. die Ziege, коза, koza; 7. das Hundohr, собачье ухо, psie ucho; 8. der Hund, собака, pies; 9. der Hammel, баранъ, baram; 10. das Pferd, лошадь, koń; 11. der Pferdefuß, лошадиная нога, końska noga; 12. die Katze, кошка, kot; 13. der Esel, оселъ, osioł; 14. der Wolf, волкъ, wilk; 15. die Ratte, крыса, szczur; 16. der Bär, медвѣдь, niedźwiedź; 17. das Schaf, овца, owca, das Lamm, ягненокъ, jagnię; 18. das Vieh, скоть, bydło.

Tabl. XIII. die Vögel, птицы, ptaki. № 1. der Pfau, павлинъ, paw; 2. die Henne, курица, kura; drei Hennen, три курицы, trzy kury; 3. die Gans, гусь, gęś; 4. das Huhn, цыпленокъ, kurczę; drei Hühner, три цыпленка, troje kurcząt; 5. das Gänsefelle, гусиный скелетъ, gęsi szkielet; 6. die Ente, утка, kaczką; 7. der Hahn, пѣтухъ, kogut; 8. der Papagei, папугай, papuga; 9. die Taube, голубь, gołab, das Taubenhaus, голубятня, gołębik; 10. das Ei, яйцо, jajko; 11. die Gule, сова, sowa, drei Gulen, три совы, trzy sowy; 12. die Droßel, дроздъ, drózd; 13. die Fledermaus, летучая мышь, nietoperz.

Tabl. XIV. № 1. der Argus, аргусъ, argus; 2. der Specht, дятель, dzięcioł; 3. der Schefe, девятисмерть, pstrokosz; 4. der Ruckst, кукушка, kukulka; 5. der rote Ara, красная ара, czerwona ara; 6. der Tukan, туканъ, перцоѣдъ, tukan, pieprzoad; 7. der schwarze Kakatoe, черный какаду, czarna kakatoa; 8. der Kabe, воронъ, kruk; 9. die Ferkel, жаворонокъ, skowronek.

Tabl. XV. Wilde Tiere, дикіе звѣри, dzikie zwierzęta. № 1. der Hermelin, горностаѣ, gronostaj; 2. der Marder, куница, kuna; 3. der Schakal, шакалъ, szakal; 4. der Fuchs, лисца, lis; 5. der Löwe, левъ, lew; 6. die Hyäne, гиена, hiena; 7. der Tiger, тигръ, tygrys.

Tabl. XVI. Wilde Tiere, дикіе звѣри, dzikie zwierzęta. № 1. der grüne Affe, зеленая обезьяна, małpa zielona; 2. der Babuin, бабукъ, babuin; 3. die Meerkatze, морской котъ, kot morski; 4. der Saimiri, саимпри, saimiri; 5. der Bär, медвѣдь, niedźwiedź; 6. die Bärenpfote, медвѣжья лапа, niedźwiedzia łapa; 7. der Dachs, барсукъ, borsuk; 8. der bartige Mors, бородатый тюлень, brodaty mors; 9. die vordere Pfote des Mors, передняя лапа тюленя, przednia łapa morsa.

Tabl. XVII. Wilde Tiere, дикіе звѣри, dzikie zwierzęta. № 1. das Rentier, сѣверный олень, renifer; 2. das Reh, козуля, сайга, sarna; 3. das Lama, лама, lama; 4. die Gemse, гемза, альпійская коза, gienza, koza alpejska; 5. die wilde Ziege, дикая коза, koza dzika; 6. die Gazelle, газель, gazela, afrykańska koza; 7. der Auerochs, буйволъ, zubr.

Tabl. XVIII. Wilde Tiere, дикіе звѣри, dzikie zwierzęta. № 1. der Fischotter, выдра, wydra; 2. die Biesamkatze, кабарга,

цибетъ, kot zybet, piżmowiec; 3. der Schneumon, пхневмонъ, ichneumon; 4. der Leopard, леопардъ, lampart; 5. das Nashorn, носорогъ, nosorożec; 6. der Luchs рысь, gys; 7. das Zebra, зебра, zebra, konik afrykański.

Tabl. XIX. die Insekten, насѣкомыя, owady. № 1. die Körnermarze, клещакъ, przegata szczypica; 2. der Hirschläfer, летучій олень, jelonek; 3. der Wasserkäfer, водяной жукъ, водолюбъ, pływak, chrząszcz wodny, nartnik; 4. ameisenartiger Buntkäfer, Sandläufer, скакунъ, mrówkowaty przekrasek; 5. die Käferraupe, жуковая гусеница, червь, pędrak; 6. die spanische Fliege, испанская мушка, hiszpańska mucha, kantaryda; 7. der Prozeßionspinner, почная бабочка-барчатка, śma-barczatka towarzyska; 8. der Holzbud, дровосѣкъ, rzemlik, wołek; 9. der Nüsselkäfer, долгоносикъ, ryjkwies; 10. der Admiral, адмиралъ, (бабочка), admiral (motyl); 11. der Maikäfer, майскій жукъ, chrząszcz majowy.

Tabl. XX. die Pflanzen, растенія, rośliny. № 1. die Ananas ананасъ, ananas; 2. der Kohl, капуста, kapusta; 3. die Wassermelone, арбузъ, arbuz; 4. der Knoblauch, чеснокъ, czosnek; 5. die Zwiebel, луковица, cebula; 6. die Aehre, колосъ, kłos, vier Aehren, четыре колоса, cztery kłosy; 7. die Gerste, ячмень, jęczmień; 8. der Rettiĝ, рѣдька, rzodkiew; 9. die Weintraube, виноградъ, winogrono; 10. die Rose, роза, róża; 11. das Blatt, листъ, liść, drei Blätter, три листа, trzy liście; 12. die Eichel, жолудь, żołądz; zwei Eichen, два жолудя, dwie żołędzie; 13. die Rotrube, свекла, burak; 14. der Hafer, овесъ, owies; 15. die Dinkel, полба, orkisz; 16. die Johannisbeere, смородина, porzeczka; 17. der Kranz, вѣнокъ, wianek, der Blumenkranz, цвѣточный вѣнокъ, wianek z kwiatów; 18. die Feige, смоква, figa, der Feigenkranz, смоквинный вѣнокъ, sznur fig; 19. das Laubkraut, сывороточная трава, przytulia; 20. die Dolde, зонтикъ, baldaszek; 21. das Gemüse, зелень, jarzyna.

Tabl. XXI. Die Fische, рыбы, ryby. № 1. die chinesische Dorade, китайская дорада, chińska dorada, zlotobrew; 2. die Barbe, боленъ, boleń; 3. der Schleie, линъ, lin; 4. der Weißfisch, Gründling, плотва, płocica, płotka; 5. der Hecht, щука, szczupak; 6. der elektrische Wels, электрическій сомъ, sum elektryczny; 7. der Barsch, Bars, Bars, обыкновенный окунъ, okuń pospolity; 8. der Sander, судакъ, sandacz; 9. der Knurrhahn, die gemeine Rotfeder, обыкновенная плотица (морская рыба), wzdrenka pospolita (ryba morska). 10. die Rotfeder, плотица, плотва, wzdrenka; 11. der Häring, сѣльдь, śledź.

Tabl. XXII. Die Welt, міръ, świat. № 1. der Stern, звѣзда, gwiazda; die Sterne, звѣзды, gwiazdy; der Komet, комета, kometa; der Mond, луна, księżyc; der Neumond, новолуніе, now;

2. das Dorf, деревня, wieś, die Kirche, церковь, kościół; 3. die Stadt, городъ, miasto; 4. das Thor, ворота, brama; der Schlagbaum застава, rogatka, die Wächterhütte, караульная будка, budka strażnicza; 5. die Schaufel, качель, huśtawka; 6. das Dach, крыша, dach; 7. der Bock, козелъ, kozioł; 8. der Wegweiser, придорожный столбъ, drogowskaz; 9. die Brücke, мостъ, most, das Geländer, балясникъ, poręcz, die Pfeiler, колонна, столбы, filary, die Pfeilbögen, аркада, arkady; 10. die Lokomotive, паровозъ, lokomotywa; die Eisenbahn, желѣзная дорога, kolej żelazna, der Rauch, дымъ, dym, der Kamin, труба, komin; das Rad, колесо, koło; drei Räder, три колеса, trzy koła, das Geleise, die Eisenbahnschienen, рельсы, szyny żelazne; 11. die Wassermühle, водяная мельница, młyn wodny, das Wasser, вода, woda, mahlen, молоть, mleć, das Mehl, мука, mąka, das Mühlrad, мельничное колесо, koło młyńskie, der Müller мельникъ, młynarz, 12. das Schiff, корабль, okręt, der Mast, мачта, maszt, der Segel, парусъ, żagiel, das Seil, Tau, канатъ, талкажъ, бичева, lina, das Meer, море, morze, der Schiffer, мореплаватоль, żeglarz.

Tabl. XXIII. Wilde Tiere, дикіе звѣри, zwierzęta dzikie.

№ 1. der indische Elefant (Elephant), индѣйскій слонъ, indyjski słon; 2. der afrikanische Elefant, африканскій слонъ, afrykański słon; 3. der Hyppopotam, das Nilpferd, гиппопотамъ, нильская лошадь, hipopotam, koń nilowy; 4. der Schweinopf, голова свиньи, świńska głowa; 5. das Nashornbein, der Nashornfuß, нога носорога, noga nosorożca; 6. der Eslenkopf, Elefantenkopf, голова слона, głowa słonia; 7. das Pferdebein, der Pferdesuß, лошадиная нога, noga końska; 8. der Pferdekopf, лошадиная голова, głowa końska; 9. die Gazelle, сайга, серна, gazela; 10. die Giraffe, жирафа, żyrafa, girafa.

Tabl. XXIV. Gemischte Tiere, смѣшанные животныя, zwierzęta mieszane. № 1. das Moschustier, кабарга, выхухоль, rizmowiec; 2. das Ith, серна, sarna; 3. der Dammhirsch, лань, олень, daniel; 4. der Dromedar, дромедаръ, однокорбый верблюды, dromedar, wielbłąd o jednym garbie; 5. der südamerikanische Lamantin, южноамериканскій ламантинъ, południowo-amerykański lamantyn; 6. der Narwal, морской独角, зуборогъ, morski jednorożec, jednoroż, zęborożec; 7. der Wallfisch, китъ, wieloryb; 8. der Auerhahn, глухаръ, глухой тетеревъ, gluszec; 9. die gemeine Wachtel, обыкновенная перепелка, przępiórka pospolita; 10. das Perlhuhn, перлица, perlica, pentarka.

Tabl. XXV. Die Vögel, птицы, ptaki. № 1. die Kohlenameise, вишня, синица, węglarka, sikora; 2. die Schwalbe, ласточка, jaskółka; 3. das hochmütige Augenmäuschen, гордливая глазная мышка, pyszna myszka oczna; 4. der Holzschreier, сойка, sójka; 5. der Paradiesvogel, райская птица, rajski ptak; 6. stella à soursil blanc, птица стелля бѣлоресница, ptak stella białorzęs; 7. der

Занфönig, стрижь, myszokrólik, strzyżyk; 8. der Goldstieglitz, золотой щегленокъ, szczygiel złotawy; 9. die Flußschwalbe, Uferschwalbe, рѣчная, береговая ласточка, jaskółka rzeczna, nadbrzeżna; 10. der peruvianische Kolibri, перувианская колибри, peruwiański koliber; 11. der Fliegenfänger, мухоловъ, muchołów; 12. der Eisvogel, алкионъ, пванокъ, мартынокъ, zimorodek; 13. der afrikanische Kalao, африканскіи калао, afrykański kalao.

Tabl. XXVI. Die Vögel, птицы, ptaki. № 1. die Nachtigall, соловей, słowik; 2. der Strauß, страусъ, strus; 3. der Kasuar, казуаръ, kazuar; 4. der europäische Ginfle, европейскій спякъ, synkl europejski; 5. Die numidische Nymphe, нимфа, Nire, нумидійская нимфа, numidyjska switezianka; 6. die große Trappe, большая драхва, стрепеть, wielki drop; 7. der Kibitz, чайка, czajka; 8. die Drossel, дроздь, drózd; 9. der weiße Storch, бѣлый аистъ, biały bocian; 10. der Reiher, цапля, czapla; 11. die Bekasse, куликъ, бекась, bekas; 12. die gemeine Goldammer, обыкновенный подорожникъ, pospolity garbousek, trznadel; 13. der Rotbusch, краснопучекъ, korystka różowa.

Tabl. XXVII. Die Raubvögel, хищныя птицы, drapieżne ptaki. № 1. der Geier, ястребъ, ser; 2. der Geierkönig, король ястребовъ, król serów; 3. der ägyptische Parapapier, египетскій пароперъ, egipski parapapier; 4. der Fälmstegier, ястребъ-ягнатникъ, ser jagnięcy; 5. der Falk, соколъ, sokół; 6. die Weißzunge, вкречеть, białoozór; 7. der Schinder, издомецъ, взяточникъ, derus, zdzierus, zdzierca, hycel; 8. der graue Fliegenfänger, сѣрая мухоловка, szara muchołówka; 9. der Blaustrich, синолпнокъ, sino-linek; 10. der Kathartkopf, голова катарта, głowa katarta; 11. der Falkenfopf, голова сокола, głowa sokola.

Tabl. XXVIII. Gemischte Vögel, смѣшанныя птицы, mieszane ptaki. № 1. der Pfau, павлинъ, paw; 2. der Fieberschweiz, пирохвость, lroogon; 3. der Paragei, папугай, papuga; 4. der Sperber, Лершенфалк, ястребъ, krogulec, jastrzab; 5. die Stallen der Nachtvögel, когти ночныхъ птицъ, razury ptaków nocnych; 6. die Gule mogen dus, сова mogen dus, пугачъ, sowa-mogen dus, puhacz; 7. der Uhu, сова-пугачъ, sowa-puhacz.

Tabl. XXIX. Die Vögel, птицы, ptaki. № 1. der Erdrechen, земельныя грабли, grabka ziemna; 2. der Kopf der Amsel, голова чернаго дрозда, głowa kosa; 3. der Flaman, фламинго, szernopak; 4. die gemeine Amsel, обыкновенный черныи дроздь, kos pospolity; 5. das Wasserhuhn, schwarzer Taucher, лысуха, лыска, черныи нырокъ, łyska, czarny nurek; 6. die Fensterichwalbe, оконная ласточка, jaskółka-oknówka; 7. die gemeine Seeschwalbe, морская обыкновенная ласточка, jerzyk pospolity, jaskółka morska; 8. der Mittelbrachvogel, grauer Kibitz, зускъ, ржанка, deszczownik, szara czajka; 9. der rothfüßige Sperber, ястребъ съ красными но-

гамп, krogulec czerwonoński; 10. das steinichte Schachbrett, каменная шахматница, szachownica kamienista; 11. die Ente Eider, утка айдеръ, kaczkа ajder; 12. der Segelsalter, Segelheger, мачтовой гонецъ, żegłowiec, goniec żaglowy.

Tabl. XXX. Die Vögel, птицы, ptaki. № 1. der schwarze Schwan, черный лебедь, czarny labędź; 2. der gemeine Pelikan, обыкновенный пеликанъ, pelikan polskity; 3. die große schwarz-mantelige Möve, большая мewa съ чернымъ плащемъ, wielka mewa z czarnym płaszczem; 4. der große brasilische Maschot, великий бразиліи́скій машотъ, wielki maszot brazylijski; 5. der große Taucher, большой нырокъ, nurek duży; 6. der Haubentaucher, хохлатый нырокъ съ короною, nurek czubaty z koroną; 7. die abyssinische Haubenlerche, абиссинскіи хохлатый жаворонокъ, abisyński skowronek czubaty; 8. das Hebhuhn-Peterchen, куропатка-петруша, kurapatwa-piotrus; 9. die Hörnergarbe, рогатый снопокъ, rogaty snop; 10. der Pinguinvogel, пингвинъ, pingwin, łusciel; 11. die weißköpfige Fregatte, бѣлоголовный фрегатъ, fregata białogłowa; 12. die hochmütige Fliege, гордливая муха, pyszna mucha; 13. der Kopf des Spitzschnabels, голова тонкоклюва, głowa cienkodzioba; 14. der Rabe, воронъ, kruk; 15. die Gans, гусь, gęś; 16. der Gänseflügel, гусиное крыло, gęsie skrzydło.

Tabl. XXXI. Die Insekten, насекомыя, owady. № 1. der Flammenfalter, пламенныйкъ, płomieniak; 2. der Bauer, мужикъ, chłop; 3. der Todtenkopfschwärmer, ночная бабочка, смертная голова, śma, trupia główka; 4. der schwarzfüßige Tantom, черноногий тантомъ, czarnoński tantom; 5. der Schneumon-Sodamiter, ихневмонъ-бѣгунъ, ichneumon-latawiec; 6. das Bienenweibchen, пчела-самка, царица, pszczoła-samica, królowa; 7. 8. das Bienenmännchen, пчела-самецъ, трутень, pszczoła-samiec, truteń; 9. die Arbeiterbiene, рабочая пчела, pszczoła robotnica.

Tabl. XXXII. Die Insekten, насекомыя, owady. № 1. die Aschenperrle, пепельная непа, пера popielata; 2. die gemeine Heuschrecke, Grille, обыкновенная саранча, стрекоза, szarańcza polska; 3. der Ameisenlöwe, муравьиный левъ, mrówkolew; 4. die Larve des Ameisenlöwen, куколка муравьиного льва, poczwarka mrówkolwa; 5. die Eichenlaus, мошка, дубовая вошь, mszyca, wesz dębowa; 6. das Rosenillmännchen, самецъ кошенили, samiec koszenili; 7. die Eintagsfliege, das Fast, поденка, обыденка, jednodniówka, jętkа; 8. die gemeine Libelule, Wassernymphe, Wasserjungfer, обыкновенная либелюда, водяная дѣвица, polska libelula, panna wodna, wazka; 9. 10. die Larve des Ameisenlöwen auf dem Boden seines Hinterhaltes, Trichters, куколка муравьиного льва на днѣ своей мураволовки, воронки, poczwarka mrówkolwa na dnie swej zasadzki, lejka.

ZAWIADOMIENIE.

Już od dosyć dawna, a szczególnie od czasu ogłoszenia drukiem mego Elementarza „Rusko-Niemieckiego“ w r. 1891 i „Samouczka Polsko-Francuskiego“ w r. 1894 zaczęto mnie obsypywać licznymi zapytaniami, czy i kiedy wydam podręcznik do nauki języka ruskiego.

Na podobne pytania ustne i piśmienne odpowiadałem przecząco, bo nie miałem wcale zamiaru przystępować do opracowania i wydawnictwa podobnego dzieła.

Do uczynienia kroku tego nie mnie zachęcać nie mogło.

Bo najpierw istnieje już wiele podręczników do nauki języka ruskiego, którego się młodzież uczy obowiązkowo w szkołach równocześnie, a nawet pierwiej niż języka polskiego od samego poznawania liter.

Jednakże nareszcie wskutek usilnych nalegań ze strony Sz. Publiczności tu w Warszawie, z Galicji i Księstwa Poznańskiego odważyłem się opracować i wydać w r. 1897 żądany „**Samouczek**“ **Polsko-Ruski** i zarazem **Rusko-Polski** do samonauki języka ruskiego i zarazem polskiego, w którym posunąłem ułatwienie nauki bez pomocy nauczyciela do możliwych granic i ćwiczenia zastosowałem do pojęć małych dzieci i starszych osób, nawet najmniej umysłowo rozwiniętych i słabo uzdolnionych.

Pomimo takiego ułatwienia, bardzo wiele osób domagało się koniecznie **Elementarza Ruskiego** dla małych dzieci. Długo opierałem się także i temu żądaniu, bo byłem mocno przekonany, że „**Samouczek Polsko-Ruski**“ jest bardzo przystępnym dla malców.

Ale nakoniec widziałem się zniwolonym do opracowania i wydania żadanego Elementarza „**Samouczka**“ **Polsko-Ruskiego**. Elementarz ten zawiera w sobie ćwiczenia w czytaniu i pisaniu pojedynczych wyrazów z objaśnieniem wymowy, akcentowaniem i dosłownem tłumaczeniem każdego wyrazu, całych zdań i powiastek na język polski. Przytem mieszczą się w nim wzorki pisma ruskiego i ryciny, podobnie jak w Elementarzu „**Samouczku**“ **Polsko-Niemieckim**.

Objętość i cena Elementarza „**Samouczka**“ **Polsko Ruskiego** taka sama, jak Elementarza **Niemieckiego**.

Warszawa we Wrześniu 1901 r.

Plato v. Reussner.

320/2 120/2 120/2 120/2
20-120/2 3

ЗАЯВЛЕНІЕ.

Со времени изданія моей „Русско-Нѣмецкой Азбуки“ въ 1891 г. и „Польско—Французскаго Самоучителя“ въ 1894 г. многія лица стали поощрять меня къ обработкѣ и изданію руководства для обученія русскому языку.

И долго не могъ рѣшиться на это дѣло, въ виду того, что для этой цѣли существуетъ уже много учебниковъ, при томъ русскому языку обучается молодежь обязательно въ учебныхъ заведеніяхъ даже раньше, чѣмъ польскому языку, т. е. отъ первоначальнаго познванія буквъ. Кромѣ того, находятся также частныя руководства для обученія русскому языку.

Однако же, вслѣдствіе усиленныхъ требованій, какъ со стороны здѣшней почт. публики, такъ равно и изъ всей Россійской Имперіи, Галиціи и Познанскаго Княжества, я обработалъ и издалъ въ 1897 г. требуемый „Польско-Русскій“ и вмѣстѣ съ тѣмъ „Русско-Польскій Самоучитель“ для самообученія русскому и польскому языкамъ, въ которомъ я довелъ облегченіе ученія безъ помощи учителя до крайности, при чемъ я обработалъ упражненія для маленькихъ дѣтей, юношей и взрослыхъ лицъ, даже мало умственно развитыхъ и мало способныхъ.

Не смотря на подобное облегченіе, весьма многія лица требовали непременно также „Русской Азбуки“ для малыхъ дѣтей. Долго я сопротивлялся также этому требованію, потому что я былъ убѣжденъ, что „Польско-Русскій Самоучитель“ очень доступенъ даже и для маленькихъ дѣтей.

Но наконецъ я былъ почти принужденъ обработать и издать требуемую Азбуку или „Польско-Русскій Самоучитель.“

Эта Азбука вмѣщаетъ въ себя упражненія въ чтеніи и письмѣ отдѣльныхъ словъ съ произношеніемъ, глагоудареніемъ и дословнымъ переводомъ cadaго слова, цѣлыхъ предложеній и сказокъ на польскій языкъ. Въ ней также находятся образцы (узорчики) рисунковъ, русскаго и польскаго письма и картинки для нагляднаго обученія, подобно какъ въ Азбукѣ, т. е. „Русско-Нѣмецкомъ Самоучителѣ.“

Объемъ и цѣна Азбуки „Польско-Русскаго Самоучителя“ та же самая, какъ Русско-Нѣмецкой Азбуки, т. е. 5, 12, 24 и 40 коп.

При помощи моей „Польско-Русской“ и вмѣстѣ съ тѣмъ „Русско-Польской Азбуки“ могутъ обучаться польскія, а также русскія дѣти русскому, и отчасти польскому языкамъ.

Варшава, въ Сентябрь 1901 г.

Плято ф. Рейсснеръ.

Do wiadomości

Z uwagi, że kurs niższy mojej Metody Niemieckiej, przeznaczony dla osób dorosłych, nie zawsze może być dogodnym do nauki dla dzieci, opracowałem i wydałem Elementarz Polsko-Niemiecki wyłącznie dla tychże ostatnich poświęcony. Na Elementarzu tym można nauczyć dzieci w 1 do 2 miesięcy po niemiecku czytać, pisać i rozmawiać, rozumie się zdaniami bardzo łatwymi. Uczyć może na nim każdy, kto tylko umie sam czytać po polsku, bo w nim jest każda litera, każdy wyraz i każde zdanie niemieckie pisane zarazem literami polskimi i tłumaczone na język polski z objaśnieniem wymowy.

Cały elementarz składa się z dwóch części. Część pierwsza obejmuje najprzód ćwiczenia przygotowawcze do stopniowej nauki czytania po niemiecku, następnie alfabet niemiecki drukowany i pisany, wzorki pisma wiedeńskiego, razem 14 tablic; dalej 200 rycin i ćwiczenia z wyrazów najłatwiejszych, a najpotrzebniejszych w życiu codziennem. Ćwiczenia te są przeznaczone nietylko do nauki samego czytania i pisania, lecz także do rozmowy. W tym celu zestawione są te ćwiczenia w pytania i odpowiedzi po niemiecku i po polsku. Wyrazy pojedyncze każdego zdania powtarzają się w następnych ćwiczeniach po trzy razy, przez co dziecko jest zmuszone nauczyć się ich gruntownie bez utrudzenia i postępuje szybko naprzód w nauce.

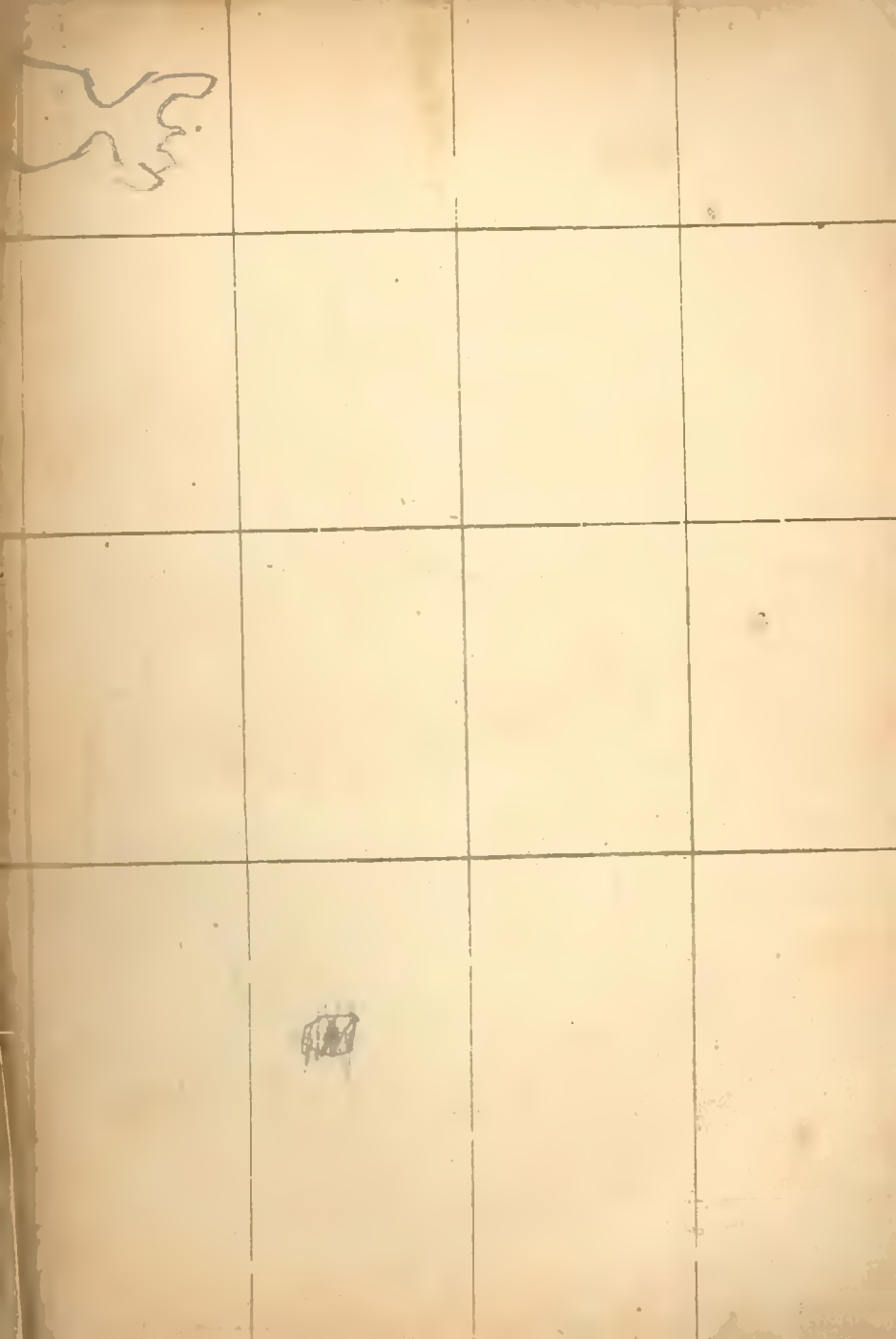
Część druga zawiera króciutkie objaśnienia zasad gramatycznych, tudzież powiastki niemieckie prozą i wierszem tłumaczone dosłownie na język polski.

Na Elementarzu tym można nauczyć bardzo prędko czytać, pięknie a szybko pisać i rozmawiać po niemiecku. Tuszę sobie więc nadzieję, że pracą tą przysłużę się Szanownej Publiczności a szczególnie rodzicom, którzy nie są w możności opłacać naukę początków języka niemieckiego.

Inne elementarze niemieckie starej metody służą tylko do mozolnej nauki czytania, lecz o nauce rozmowy nie można tam nawet myśleć.

Warszawa, w Lutym 1889 r.

Plato v. Reussner.



2

3

4

5



